

Αστικές συγκοινωνίες
Ερχονται τα πρώτα
550 υπερσύγχρονα
λεωφορεία

Εξωδικαστικός
Διαγραφή οφειλών
μέχρι και 60%
και για δάνεια
σε ελβετικό φράγκο

> 20-21

> 5

business stories

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 2024

GOLDEN VISA

ΣΤΙΣ €800.000 ΑΤΤΙΚΗ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΝΗΣΙΑ

Με αγορές ακινήτων πάνω από 120 τ.μ. στις Περιφέρειες Αττικής και Θεσσαλονίκης, σε Μύκονο, Σαντορίνη και σε νησιά με πληθυσμό πάνω από 3.000 κατοίκους - Στα 400.00 το όριο στην υπόλοιπη Ελλάδα

Την τελική ρύθμιση της κυβέρνησης για αγοραπωλησίες ακινήτων με σκοπό την απόκτηση Golden Visa στη χώρα μας φέρνει στο φως το «business stories». Με νομοθετική διάταξη που ετοιμάζει και αναμένεται να καταθέσει μέσα στην εβδο-

μάδα ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστής Χατζηδάκης, αυστηροποιείται σημαντικά το καθεστώς χορήγησης Χρυσής Βίζας για τους ενδιαφερόμενους επενδυτές. Πλέον, για να πάρουν το «χρυσό διαβατήριο», οι επενδυτές

θα πρέπει να αγοράσουν αντί 800.000 ευρώ ή 400.000 ευρώ (ανάλογα με την περιοχή) ένα ακίνητο που θα έχει οπωσδήποτε επιφάνεια 120 τ.μ. ή μεγαλύτερη. Με βάση τα τελευταία στοιχεία, τα κεφάλαια που εισέρρευσαν στη χώρα από το εξω-

τερικό μέσω της Χρυσής Βίζας προσέγγισαν τα 4,4 δις. ευρώ, οι υποβληθείσες αιτήσεις φτάνουν στις 14.875, ενώ έχουν εγκριθεί 7.387. Πρώτοι στην κατάταξη για την αγορά ακινήτων μέσω της Golden Visa είναι οι Κινέζοι > 3

Μαρία Χάτζου-Dunford

LIFEBIT

Ο «χρυσός» των δεδομένων που αλλάζει τον χώρο της υγείας

> 12-13

Στέργιος Λογοθετίδης
ORGANIC ELECTRONIC TECHNOLOGIES

Επανάσταση στις ΑΠΕ με τα τυπωμένα φωτοβολταϊκά

> 14-15

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πληρότητα πάνω από 75% για τα τριήμερα του Μαρτίου > 10-11

ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΝΕΑ ΕΠΙΠΕΔΑ-ΡΕΚΟΡ ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ελληνικές εξαγωγές τροφίμων και ποτών, 2019-2023, σε εκατ. ευρώ

	2023	2022	2021	2020	2019	Διαφορά 23/22	Ποσοστό διαφοράς 23/22
Εξαγωγές	9.133	8.152	6.776	6.002	5.374	981	12%
Εισαγωγές	8.651	8.614	6.579	5.601	6.124	37	0,4%
Εμπορικό Ισοζύγιο	482	-462	197	401	-750	944	-

Ξεπερνούν πλέον τα 10 δις. ευρώ ■ Τι φανερώνουν τα ποιοτικά στοιχεία έρευνας του ΣΕΒΕ ■ Τι λένε οι εξωστρεφείς επιχειρηματίες > 7 - 9

Ρεκόρ στις μεταβιβάσεις ακινήτων - 60.000 μέσα στο πρώτο δίμηνο του 2024 > 2

myΔΕΗ
myWay
Ο δικός σου τρόπος με την ενέργεια.

Κατέβασέ το τώρα.

themaneews.com • topetmou.gr • travel.gr • newsauto.gr • olivemagazine.gr • marieclair.gr • ygeiamou.gr • newmoney.gr • protothema.gr

**Βασίλης
Στεφανακίδης**

vstefanakidis@protothema.gr

Από λαϊκισμό πάθαμε, αλλά μάλλον δεν μάθαμε

Ο λαϊκισμός, ανεξάρτητα από την κομματική του απόχρωση, είναι πάντα επικίνδυνος και πολύ περισσότερο για εκείνους που τον ενστερνίζονται παίρνοντας διαζύγιο από την απλή κοινή λογική. Διαβάσαμε προχθές το πρόγραμμα του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης για την οικονομία και τριβίσαμε τα μάτια μας. Παροχές, μειώσεις φόρων, καταργήσεις ΦΠΑ, αυξήσεις μισθών, συντάξεων και ό,τι μπορεί να βάλει ανθρώπου νους για να ζούμε όλοι όπως ο κ. Κασσελάκης, που έχει λύσει το οικονομικό του πρόβλημα εφ' όρου ζωής, κατά δήλωσή του.

Και ειλικρινά αναρωτιέμαι, όλοι αυτοί που κυβέρνησαν και κυβερνούν τη χώρα είναι τόσο αδαείς περί τα οικονομικά που δεν σκέφτηκαν τόσα χρόνια αυτά που έμαθε μέσα σε λίγους μήνες ο νεόκοπος πολιτικός της Αριστεράς, για να προλάβουμε, βρε αδερφέ, να ζήσουμε κι εμείς λίγο στο Ελ Ντοράντο που ανακάλυψε ο Κασσελάκης.

Ένα πρόγραμμα που μπροστά του το πρόγραμμα Θεσσαλονίκης του Τσίπρα (που όσο το είδατε εσείς, άλλο τόσο το είδαμε κι εμείς) μοιάζει τόσο μίζερο που δεν του ρίχνεις δεύτερη ματιά!

Κι όμως, αν και μπορεί να γελούν και τα μικρά παιδιά με αυτές τις ανόπτες μπαρούφες που λέγονται επειδή ποτέ δεν θα κληθεί να τις εφαρμόσει, είναι κάποιοι που τις πιστεύουν και τις επικροτούν, όπως για παράδειγμα ο κ. Πολάκης, ο οποίος «για πρώτη φορά άκουσε ένα τόσο ρεαλιστικό αριστερό πρόγραμμα». Προφανώς ο τελευταίος δεν άκουσε ποτέ εδώ και δεκαετίες τα προγράμματα του ΚΚΕ που είναι ακόμα πιο προωθημένα γιατί απαιτούν τα κέρδη των επιχειρήσεων να μοιράζονται ακριβοδίκαια στους εργαζόμενους και οι επιχειρηματίες να αναλαμβάνουν τις ζημιές κι ενδεχομένως ένα μισθό απλού υπαλλήλου!

Δυστυχώς η πολιτική σκηνή της χώρας βρίθεται από τέτοιες αερολογίες, οι οποίες όσο υιοθετούνται μόνο από μικρό κοινό ή από κάποιους στοιχειωδώς οικονομικά αμόρφωτους, οι υπόλοιποι δείχνουμε συγκατάβαση και ανεκδοτολογούμε.

Όμως όταν διευρύνεται το κοινό και από αριστερά και από ακροδεξιά κι έρχονται πάλι στην επιφάνεια τα λεφτόδεντρα, τότε πρέπει να ανησυχούμε. Όταν κανείς από όλους αυτούς τους επικίνδυνους λαϊκιστές δεν μιλά για δουλειά, για παραγωγικότητα, για δεξιότητες, για ανταγωνισμό, για στόχους, για ανάπτυξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων, για διαρκή αξιολόγηση, για bonus παραγωγής έργου, παρά μόνο για απαιτήσεις, τότε το πράγμα δεν πάει καλά.

Δείτε ένα παράδειγμα. Σήμερα στη χώρα η επίσημη ανεργία κινείται περί το 10% ή σε αριθμούς 450.000-500.000 άτομα.

Την ίδια ώρα, κατασκευαστικές εταιρείες, τουριστικές επιχειρήσεις, αγροτική παραγωγή, εστίαση κ.λπ. αντιμετωπίζουν σημαντικότερο πρόβλημα λειτουργίας από την έλλειψη 250.000 και πλέον υπαλλήλων και εργατών διαφόρων ειδικοτήτων.

Και προς τούτο πιέζουν την κυβέρνηση να συνάψει διακρατικές συμφωνίες για να φέρουν αλλοδαπούς υπαλλήλους με πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα. Μήπως εκείνη η παλιά ρήση που έλεγε πως όταν έχεις ανάγκη καμία δουλειά δεν είναι ντροπή δεν ισχύει πια; Είμαστε πλέον όλοι γεννημένοι για διευθυντές και προϊστάμενοι ή έχουμε βρει άλλους τρόπους επιβίωσης; Εκτός κι αν αυτοί οι άνεργοι θεωρούν ή και μπορεί να είναι overqualified, οπότε καλώς κάνουν και εμπιστεύονται τους λαϊκιστές πολιτικούς των δύο άκρων, γιατί είναι κι αυτό μια κάποια λύση, όπως έλεγε και ο Αλεξανδρινός.

Στα σοβαρά, όμως, από τη μακρά εμπειρία ζωής, έχω μάθει να μην εμπιστεύομαι αυτούς που προτείνουν εύκολες και άκοπες λύσεις μόνο και μόνο για να αποκτήσουν ακροατήριο (αμφιβόλου αντιλήψεως) και κυρίως επειδή το Ξέρουν πως κανείς δεν θα τους καλέσει να το εφαρμόσουν. Κι αν παρ' ελπίδα αυτός ο λαϊκισμός τους εμπιστώσει μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας και τους αναθέσει τη διακυβέρνηση, δεν έχουν παρά να εφαρμόσουν το δοκιμασμένο manual Τσίπρα! Τότε που τρώγαμε με χρυσά κουτάλια, αλλά, ως αχάριστοι, τον στείλαμε σπίτι με την πρώτη ευκαιρία, και τώρα ψάχνουμε φθηνές απομιμήσεις του!

Ρεπορτάζ

**Του
Στέλιου
Κράτλογλου**

ΡΕΚΟΡ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Ξεπερνούν τις 60.000 μέσα στο πρώτο δίμηνο του έτους - Ενισχυμένες οι συναλλαγές παρά την άνοδο των τιμών στην κτηματαγορά

Εκρηξη στις μεταβιβάσεις ακινήτων καταγράφεται το πρώτο δίμηνο του έτους, με τις υποθέσεις που έχουν υποβληθεί στο myPROPERTY της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) να ξεπερνούν τις 60.000 και τα φορολογικά έσοδα (στις περιπτώσεις που καταλογίστηκε φόρος) να προσεγγίζουν τα 90 εκατ. ευρώ. Η άνοδος των τιμών στην κτηματαγορά όχι μόνο δεν έχει φρενάρει τις αγοραπωλησίες, αλλά, αντιθέτως, έχει ενισχύσει τις συναλλαγές, καθώς πολλοί θεωρούν ότι υπάρχει ακόμα δρόμος και γι' αυτό μπορούν να κερδίσουν από την αγορά ενός ακινήτου. Κάποιοι άλλοι θεωρούν καλή τη συγκυρία για να μεταβιβάσουν το ακίνητό τους στα παιδιά τους. Βλέπουν πως μαζί με τις τιμές στην αγορά αυξάνονται και τα ενοίκια, κάτι που σημαίνει ότι τα παιδιά θα έχουν ένα σημαντικό εισόδημα.

Σε όλα αυτά έρχεται και η λειτουργία του ψηφιακού φακέλου ακινήτων που βοηθά τους συμβολαιογράφους να τρέχουν χιλιάδες υποθέσεις καθημερινά στα γραφεία τους με ευκολότερες διαδικασίες, αφού αντλούνται άμεσα ηλεκτρονικά πολλά από τα απαραίτητα έγγραφα. Βέβαια, μέσα στο πρώτο δίμηνο του έτους ολοκληρώθηκαν και πολλές από τις μεταβιβάσεις που είχαν ξεκινήσει πέρυσι αλλά πάγωσαν λόγω της αποχής των συμβολαιογράφων, όμως το καινούριο στοιχείο που παρατηρείται αυτή την περίοδο είναι η επιτάχυνση των διαδικασιών. Αγοραστές και πωλητές, γονείς και παιδιά έχουν πάρει μεγάλες ανάσες από τα παλιά προβλήματα στη διαδικασία των μεταβιβάσεων, γονικών παροχών, κληρονομιών κ.λπ. λόγω τόσο του Ψηφιακού Φακέλου Ακινήτων όσο και δύο σημαντικών πρωτοβουλιών που καταργούν χρονοβόρες διαδικασίες: την αυτόματη συμπλήρωση-υποβολή του εντύπου Ε9 για όλες τις μεταβιβάσεις ακινήτων και την κατάργηση της βεβαίωσης οφειλής ΤΑΠ από τους δήμους. Ειδικότερα:

Ψηφιακός Φάκελος Ακινήτου: Πλέον όλες οι μεταβιβάσεις ακινήτων διεκπεραιώνονται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Όσοι πολίτες και συμβολαιογράφοι χρησιμοποιούν τον φάκελο μεταβίβασης μέσω του <https://akinita.gov.gr> λαμβάνουν μεταγραφή ή δικαιολογημένη απόρριψη. Με βάση το νέο πλαίσιο, η συλλογή των εγγράφων πραγματοποιείται από τον συμβολαιογράφο που συντάσσει το συμβόλαιο μεταβίβασης ακινήτου, έπειτα από εξουσιοδότηση των συμβαλλόμενων. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη νέα ψηφιακή εφαρμογή περιλαμβάνονται όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και έγγραφα ενός ακινήτου από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (ΑΑΔΕ, Κτηματολόγιο, Τεχνικό Επιμελητήριο, ΕΦΚΑ), τα οποία αντλεί

ο συμβολαιογράφος και καταχωρίζονται στον φάκελο του ακινήτου που πρόκειται να μεταβιβαστεί.

Κατάργηση ΤΑΠ: Με την κατάργηση της βεβαίωσης μη οφειλής ΤΑΠ, ο χρόνος για μια μεταβίβαση μπορεί να μειωθεί ακόμα και στο μισό, αφού οι πολίτες δεν χρειάζεται να μαζεύουν όλη την αναγκαία «χαρτούρα» για να πάρουν έγκριση από τους δήμους και να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο. Η βεβαίωση μη οφειλής ΤΑΠ από πονοκέφαλος για τον πολίτη έγινε «άγχος» για τις δημόσιες και δημοτικές υπηρεσίες. Με το που προχωράει μια μεταβίβαση, το Κτηματολόγιο θα ενημερώνει για την πράξη αυτή τον δήμο, που θα ελέγχει αν υπάρχει οφειλή ΤΑΠ. Εάν υπάρχει (που στις περισσότερες φορές δεν υπάρχει), τότε θα βεβαιώνεται το χρέος και θα εισπράττεται μέσω της Εφορίας και του Taxisnet.

Αυτόματο Ε9: Το έντυπο Ε9 υποβάλλεται ψηφιακά και οι φορολογούμενοι απλώς λαμβάνουν ειδοποίηση μέσω e-mail, με το οποίο ενημερώνονται ότι η δήλωση Ε9 έχει υποβληθεί και μπορούν να την αναζητήσουν στην ψηφιακή πύλη myAADE. Τα βήματα της αυτόματης υποβολής Ε9 είναι τα εξής:

1/ Πριν από την ψηφιακή υποβολή της δήλωσης φόρου μεταβίβασης ακινήτων στο myPROPERTY είναι απαραίτητη η επικαιροποίηση από τον πωλητή των στοιχείων του μεταβιβαζόμενου ακινήτου στο Περιουσιολόγιο της ΑΑΔΕ. Την ίδια υποχρέωση έχει και ο αποκτών το ακίνητο, εφόσον έχει ήδη δικαίωμα επί του μεταβιβαζόμενου ακινήτου.

2/ Με την ανάρτηση του συμβολαίου από τον συμβολαιογράφο στο myPROPERTY δημιουργείται αυτόματα το Ε9 για κάθε συμβαλλόμενο, με τις μεταβολές της ακίνητης περιουσίας που αφορούν είτε τον πίνακα 1 είτε τον πίνακα 2 αυτής.

3/ Οι φορολογούμενοι λαμβάνουν ηλεκτρονική ειδοποίηση και email και ενημερώνονται για τη δημιουργία του Ε9.

Τα έσοδα

Τα στοιχεία της ΑΑΔΕ έδειξαν ότι πέρυσι πάνω από 400.000 δηλώσεις για μεταβιβάσεις ακινήτων υποβλήθηκαν στην πλατφόρμα myPROPERTY, με τους φόρους από αγοραπωλησίες, γονικές παροχές, δωρεές και κληρονομίες ακινήτων να αγγίζουν τα 761 εκατ. ευρώ από 710,10 εκατ. ευρώ το 2022. Για το 2024 ο Προϋπολογισμός προβλέπει ότι τα φορολογικά έσοδα από μεταβιβάσεις ακινήτων θα ξεπεράσουν τα 800 εκατ. ευρώ. Από τις αγοραπωλησίες προβλέπεται να εισπραχθούν φόροι που φτάνουν τα 570 εκατ. ευρώ, ενώ άλλα 235 εκατ. ευρώ υπολογίζεται ότι θα εισρεύσουν στα κρατικά ταμεία από γονικές παροχές, δωρεές και κληρονομίες.

Του
Στέλιου
Κράτογλου

Ρεπορτάζ

GOLDEN VISA

ΣΤΙΣ €800.000 ΑΤΤΙΚΗ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΝΗΣΙΑ

Με αγορές ακινήτων πάνω από 120 τ.μ. στις Περιφέρειες Αττικής και Θεσσαλονίκης, σε Μύκονο, Σαντορίνη και σε νησιά με πληθυσμό πάνω από 3.000 κατοίκους - Στα 400.000 το όριο στην υπόλοιπη Ελλάδα

Την τελική ρύθμιση της κυβέρνησης για αγοραπωλησίες ακινήτων με σκοπό την απόκτηση Golden Visa στη χώρα μας φέρνει στο φως το «**business stories**». Με νομοθετική διάταξη που ετοιμάζει και αναμένεται να καταθέσει μέσα στην εβδομάδα ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών **Κωστής Χατζηδάκης**, αυστηροποιείται σημαντικά το καθεστώς χορήγησης Χρυσής Βίζας για τους ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Μεγάλη ανατροπή επέρχεται όχι μόνο ως προς τα όρια αξίας των προς διάθεση ακινήτων, αλλά και σε ειδικές προβλέψεις για τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να συγκεντρώνουν τα ακίνητα που προσφέρονται (π.χ. επιφάνεια) στο πλαίσιο του προγράμματος Golden Visa, δηλαδή την άδεια παραμονής και την ελεύθερη μετακίνηση στις χώρες Σένγκεν χωρίς περιορισμούς.

Πλέον για να πάρουν το «χρυσό διαβατήριο» οι επενδυτές θα πρέπει να αγοράσουν με 800.000 ή 400.000 ευρώ (ανάλογα την περιοχή) ένα ακίνητο που θα πρέπει και να είναι επιφάνειας 120 τ.μ. ή μεγαλύτερο. Με αυτούς τους περιορισμούς όμως «αποδεσμεύονται» χιλιάδες ακίνητα που μπορούν να επιστρέψουν στην αγορά ή στο παραδοσιακό ενοίκιο.

Τα νέα δεδομένα δεν επηρεάζουν απλώς όσους ενδιαφέρονται ή βρίσκονται ένα βήμα πριν από την αγορά και πώληση ακινήτων, αλλά ολόκληρη την κτηματαγορά στη χώρα μας. Ειδικά όμως τους κατοίκους περιοχών, δήμων ή νησιών, όπου οι τιμές των ακινήτων είχαν σημειώσει το τελευταίο διάστημα εκρηκτική άνοδο, λόγω της μαζικής «εισβολής» επενδυτών από το εξωτερικό, με σκοπό την απόκτηση Golden Visa από την Ελλάδα.

Με το νέο καθεστώς, για να αποκτήσει κάποιος Golden Visa θα πρέπει να επενδύσει σε ένα ακίνητο με επιφάνεια τουλάχιστον 120 τ.μ. Τι σημαίνει αυτό; Οτι αποκλείονται από το πρόγραμμα γκαρσονιέρες και μικρά σπίτια που αγόραζαν και συνεχίζουν να αγοράζουν σωρηδόν Κινέζοι, Τούρ-

κοι και επενδυτές από τρίτες χώρες. Γιατί μπήκε αυτός ο περιορισμός; Προφανώς για να αποτρέψει πολλούς από το να αγοράζουν σπίτια με στόχο να τα διαθέσουν με βραχυχρόνια μίσθωση, χρήση που δεν θα απαγορευτεί -τελικά- για τους επενδυτές της Golden Visa. Το θέμα βέβαια είναι ποιος θα ριζεί στα Airbnb ακίνητα 120 τετραγωνικών και πάνω.

Η αξία τώρα της επένδυσης διαμορφώνεται ανάλογα με την περιοχή και συγκεκριμένα:

Επένδυση 800.000 ευρώ για αγορά ακινήτου στην Περιφέρεια Αττικής, στην Περιφέρεια Θεσσαλονίκης, στη Μύκονο και τη Σαντορίνη και σε νησιά με πληθυσμό πάνω από 3.000 κατοίκους: Με την αύξηση του ορίου σε περιφέρειες υψηλού επενδυτικού ενδιαφέροντος τα πράγματα... ζορίζουν! Συγκεκριμένα, η Χρυσή Βίζα θα απαιτεί αγορά ακινήτου αξίας 800.000 ευρώ έναντι 500.000 ευρώ και 250.000 ευρώ που ισχύει σήμερα ανάλογα με τον

δήμο. Σήμερα, το όριο των 500.000 ευρώ αφορά περιοχές του Βόρειου Τομέα της Αττικής και συγκεκριμένα Πεντέλη, Κηφισιά, Μεταμόρφωση, Χαλάνδρι, Αγία Παρασκευή, Βριλήσσια, Νέα Ιωνία, Ηράκλειο, Χολαργό, Παπάγου, Πεύκη, Λυκόβρυση και Μαρούσι. Στον Νότιο Τομέα αφορά τους Δήμους Αγίου Δημητρίου, Αλίμου, Γλυφάδας, Ελληνικού - Αργυρούπολης, Καλλιθέας, Μοσχάτου - Ταύρου, Νέας Σμύρνης και Παλαιού Φαλήρου και στον Κεντρικό Τομέα τους Δήμους Αθηναίων, Φιλαδέλφειας - Χαλκηδόνος, Γαλατσίου, Ζωγράφου, Καισαριανής, Βύρωνα, Ηλιούπολης, Δάφνης - Ύμπτου. Στους υπόλοιπους δήμους στην Περιφέρεια Αττικής ισχύει το χαμηλότερο όριο των 250.000 ευρώ, που αποτελεί «καταφύγιο» για χαμηλότερη επένδυση. Γι' αυτό και... υπερ-τριπλασιάζεται, ανατρέποντας τα δεδομένα σε δήμους όπως το Αιγάλεω, το Περιστέρι, το Γλιό, αλλά και τον Πειραιά. Επίσης, στην κατηγορία των 800.000 ευρώ

Με βάση τα τελευταία στοιχεία, τα κεφάλαια που εισέρρευσαν στη χώρα από το εξωτερικό μέσω της Χρυσής Βίζας προσέγγισαν τα 4,4 δισ. ευρώ, οι υποβληθείσες αιτήσεις φθάνουν στις 14.875 ενώ έχουν εγκριθεί 7.387. Πρώτοι στην κατάταξη για την αγορά ακινήτων μέσω της Golden Visa είναι οι Κινέζοι. Την πρώτη δεκάδα στο τέλος του 2023 συνθέτουν οι εξής: Κίνα, Τουρκία, Λίβανος, Ιράν, Ηνωμένο Βασίλειο, Αίγυπτος, ΗΠΑ, Ισραήλ, Ρωσία και Ουκρανία.

ανεβαίνει και όλη η Περιφέρεια της Θεσσαλονίκης, όμως επίσης η Θήρα, η Μύκονο και τα εξής νησιά: Ιθάκη, Κύθηρα, Σπέτσες, Πόρος, Σκόπελος, Μήλος, Σκιάθος, Κάρπαθος, Λέρος, Ικαρία, Τήνος, Ανδρος, Πάρος, Αίγινα, Θάσος, Κάλυμνος, Λήμνος, Νάξος, Σύρος, Λευκάδα, Κως, Σάμος, Κεφαλονιά, Σαλαμίνα, Ζάκυνθος, Χίος, Λέσβος, Κέρκυρα, Ρόδος και Εύβοια.

Με 400.000 ευρώ

Επένδυση 400.000 ευρώ για αγορά ακινήτου στην υπόλοιπη Ελλάδα: Όσον αφορά τους υπόλοιπους δήμους της χώρας, το όριο θα αυξηθεί από 250.000 ευρώ που βρίσκεται σήμερα σε 400.000 ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι η τελευταία αύξηση που έγινε στα όρια της Golden Visa ανάλογα με την περιοχή (500.000 ευρώ και 250.000 ευρώ) έστρεψε μέρος των επενδυτών στην αναζήτηση ακινήτων σε διάφορες περιοχές σε όλη τη γεωγραφική έκταση της χώρας. Με τα νέα δεδομένα, τα πράγματα δυσκολεύουν και στη χαμηλότερη κλίμακα επένδυσης, μεγάλωνουν όμως οι πιθανότητες εύρεσης ακινήτου για αγορά ή ενοικίαση.

Ειδικά ακίνητα

Επένδυση 250.000 ευρώ για αγορά «ειδικών» ακινήτων σε όλη την Ελλάδα: Το σημερινό χαμηλότερο όριο επένδυσης των 250.000 ευρώ παραμένει για δύο μόνο περιπτώσεις, που ουσιαστικά «πριμοδοτούν» συγκεκριμένα ακίνητα, ανεξάρτητα από την περιοχή που βρίσκονται:

■ Διατηρητέα ακίνητα που θα αποκατασταθούν.

■ Βιομηχανικά ακίνητα που θα μετασκευαστούν για να είναι κατοικία.

Οι ανακατασκευές θα πρέπει να γίνουν από τον επενδυτή και να πιστοποιηθούν από το Δημόσιο για να ενταχθεί το ακίνητο στο χαμηλότερο όριο αγοράς.

Με βάση τα τελευταία στοιχεία, τα κεφάλαια που εισέρρευσαν στη χώρα από το εξωτερικό μέσω της Χρυσής Βίζας προσέγγισαν τα 4,4 δισ. ευρώ, ενώ οι υποβληθείσες αιτήσεις φθάνουν τις 14.875, και έχουν εγκριθεί 7.387. Πρώτοι στην κατάταξη για την αγορά ακινήτων μέσω της Golden Visa είναι οι Κινέζοι, ενώ σημαντική αύξηση καταγράφεται την τριετία 2021-2023 από τις χώρες της Μέσης Ανατολής αλλά και από το Ηνωμένο Βασίλειο. Την πρώτη δεκάδα στο τέλος του 2023 συνθέτουν οι εξής: Κίνα, Τουρκία, Λίβανος, Ιράν, Ηνωμένο Βασίλειο, Αίγυπτος, ΗΠΑ, Ισραήλ, Ρωσία και Ουκρανία. Εντύπωση, πάντως, δημιουργεί ότι μέχρι σήμερα έχουν χορηγηθεί περίπου 20.000 μόνιμες άδειες διαμονής επενδυτή, οι οποίες αφορούν αντίστοιχο αριθμό ακινήτων, εκ των οποίων μόνο ποσοστό 6% κάνει πραγματική χρήση του ακινήτου.

Του
**Κωστή Χ.
Πλάντζου**
kostisplantzos@gmail.com

Ρεπορτάζ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΠΟΛΟΣ ΕΛΞΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ Η ΕΛΛΑΔΑ

Η επιτυχία της Πειραιώς, crash test για επενδύσεις - Η αποεπένδυση του Δημοσίου από τη συμμετοχή του στην τράπεζα είναι η 3η ευρωπαϊκή ιδιωτικοποίηση άνω του 1 δισ. ευρώ που εκτελείται μέσω δημόσιας προσφοράς από το 2017 και η μεγαλύτερη στη χώρα

Σε θρυαλλίδα θετικών εξελίξεων στην οικονομία που βάζουν για τα καλά πλέον την Ελλάδα στον χάρτη των διεθνών επενδύσεων εξελίσσεται η αποεπένδυση του Δημοσίου από την Τράπεζα Πειραιώς. Αν και είναι ακόμα αρχή της χρονιάς, διαφαίνεται ήδη πως η συγκεκριμένη διαδικασία θα είναι μία από τις καλύτερες -αν όχι η καλύτερη ενδεχομένως- επενδυτική συναλλαγή του 2024 κάθε είδους στην Ευρώπη ή και παγκοσμίως. Για την Ελλάδα αλλά και πανευρωπαϊκά αναδεικνύεται ως το μοναδικό placement που έγινε με κέρδος (premium) και όχι με μείωση τιμής από την τρέχουσα αξία της μετοχής.

Επιπλέον, η συναλλαγή εντάσσεται σε μια αλυσίδα αποκρατικοποιήσεων που έγιναν τους τελευταίους μήνες (αποεπένδυση του 22% της Εθνικής - Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» - πλήρης αποεπένδυση από την Τράπεζα Πειραιώς), που μειώνουν ακόμα περισσότερο το country risk, προσελκύουν μεγάλους επενδυτές και οδηγούν σε νέα ύψη την οικονομία.

Γιατί είναι επιτυχία

Τα στοιχεία που επιβεβαιώνουν πως η Ελλάδα «πουλάει» και καθιστούν μοναδική τη συναλλαγή αυτή είναι:

- Το τεράστιο επενδυτικό ενδιαφέρον που εκφράστηκε και ξεπέρασε 7 φορές την προσφορά.
- Οι υψηλής ποιότητας επενδυτές που προσελκύουν πλέον όλες οι συστημικές ελληνικές τράπεζες. Η πλειονότητα των διεθνών επενδυτών για την Πειραιώς ήταν μακροπρόθεσμοι επενδυτές (64%) και θεσμικά επενδυτικά κεφάλαια (27%).
- Είχαν προηγηθεί άλλες (σε Eurobank, Alpha Bank και Εθνική Τράπεζα) και δεν αποτελεί μεμονωμένη κίνηση.

Μέχρι το placement της Πειραιώς κορυφαία θεωρούνταν η συναλλαγή της Εθνικής Τράπεζας, στις 13 Νοεμβρίου 2023. Με συνολικό τίμημα 1,067 δισ. ευρώ, ελάχιστη έκπτωση (discount) και τελική τιμή ανά μετοχή 5,30 ευρώ, η αποεπένδυση του ΤΧΣ από την Εθνική ήταν η μεγαλύτερη συναλλαγή ιδιωτικοποίησης τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα μέσω δευτερογενούς τοποθέτησης μετοχών. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ήταν η

Στο οικονομικό επιτελείο κάνουν λόγο για «αναβάθμιση από τις αγορές και όχι μόνο από τους οίκους», κάτι που αλλάζει συνολικά την εικόνα της χώρας διεθνώς, με θετική επίδραση για επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Εκτιμούν, δε, πως η Ελλάδα αναδεικνύεται σε χώρα «χαμηλού κινδύνου» για διεθνή κεφάλαια που αναζητούν ασφαλείς προορισμούς

πλέον πετυχημένη διάθεση μετοχών μέσω δημόσιας προσφοράς των τελευταίων ετών και μία εκ των κορυφαίων, καθώς το ηλεκτρονικό βιβλίο προσφορών καλύφθηκε πλήρως για πρώτη φορά, σε μόλις 20 λεπτά μετά το άνοιγμά του.

Premium-φαινόμενο

Στελέχη επενδυτικών τραπεζών όμως τονίζουν πως «η συναλλαγή της Τράπεζας Πειραιώς έσπασε τα ρεκόρ». Η αποεπένδυση του Δημοσίου από τη συμμετοχή του στην Πειραιώς είναι η 3η ευρωπαϊκή ιδιωτικοποίηση άνω του 1 δισ. ευρώ που εκτελείται μέσω δημόσιας προσφοράς από το 2017 και η μεγαλύτερη στην Ελλάδα.

Και όχι μόνο αυτό: είναι ως τώρα η μόνη σε ευρωπαϊκό επίπεδο που πέτυχε ένα premium τιμής έναντι αντιστοίχων ευρωπαϊκών που διατέθηκαν όλες με discount. Η πώληση μεγάλων πακέτων ωθεί σχεδόν πάντα τις τιμές χαμηλότερα από την τιμή τους στην αγορά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η μεγαλύτερη ιδιωτικοποίηση αφορούσε διάθεση μετοχών από την ιρλανδική κυβέρνηση (πώληση 29% της AIB για 3,4 δισ. ευρώ), οποία όμως δόθηκε σε τιμή με έκπτωση 43%.

Η 2η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή ιδιωτικοποίηση ήταν ως πρότινος η διάθεση του 22% της Εθνικής από το ελληνικό ΤΧΣ, για περίπου 1,1 δισ. ευρώ, με ελάχιστη έκπτωση στην τιμή διάθεσης, στο 2,57%.

Στην περίπτωση της Πειραιώς, το συνολικό ποσό που συγκεντρώθηκε στο διεθνές και ελληνικό βιβλίο ανήλθε συνολικά σε 10,7 δισ. Παρά τη μαζικότητα της πώλησης, το τίμημα δεν πέστηκε αλλά «κλειδώσε» στο ανώτατο εύρος τιμής διάθεσης που είχε οριστεί στα 4 ευρώ, σημειώνοντας κέρδος (premium) αντί μείωση (discount). Καταγράφεται διαχρονικά ως η μεγαλύτερη ιδιωτικοποίηση μέσω δευτερογενούς τοποθέτησης, με το ύψος του τιμήματος να φτάνει στα 1,35 δισ. ευρώ. Αυτό, λένε πηγές της κυβέρνησης, συνιστά την πιο επιτυχημένη διάθεση μετοχών μέσω δημόσιας προσφοράς σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και καταδεικνύει με κληρό τρόπο την επιστροφή της ελληνικής οικονομίας στο επίκεντρο του διεθνούς επενδυτικού ενδιαφέροντος. Δεν θα είχε επιτευχθεί όμως, λένε στην κυβέρνηση, αν το Δημόσιο διατηρούσε ποσοστό στην τράπεζα, κάτι που θεωρείται στοιχείο αδυναμίας και ανησυχίας για τους μεγάλους Ξένους επενδυτές.

Σκαλοπάτι και για άλλες επενδύσεις

Investment bankers λένε πως κάθε τέτοια συναλλαγή καθιστά ακόμα καλύτερες και τις αμέσως επόμενες -όπως έγινε με την Εθνική και την Πειραιώς- γιατί εδραίωνει την αίσθηση πως η Ελλάδα αποτελεί «σοβαρή χώρα να φέρεις λεφτά». Ετσι προσέρχονται ήδη περισσότεροι ενδι-

αφερόμενοι, ιδίως αφότου ανέκτισε την επενδυτική βαθμίδα, καθώς τα περισσότερα μεγάλα και ποιοτικά επενδυτικά κεφάλαια απαγορεύεται από το καταστατικό τους να επενδύουν σε χώρες αυξημένου ρίσκου.

Αν μάλιστα δώσει την επενδυτική βαθμίδα και ο οίκος Moody's, που είναι ο μόνος «μεγάλος» που έχει μείνει πίσω στις αξιολογήσεις, αναμένεται να κάνουν την είσοδό τους και οι μεγαλύτεροι επενδυτές του κόσμου (όπως το «ταμείο πετρελαίου» της Νορβηγίας - Norges Bank Investment Management) που τοποθετούνται με ορίζοντα τουλάχιστον 10-20 χρόνων και δίνουν νέα αξία στην οικονομία μιας χώρας.

Κερδίζουν όλοι

Με το εναπομείναν 18% της συμμετοχής του Δημοσίου στην Εθνική, η τύχη του οποίου θα αποφασιστεί σύντομα, η κυβέρνηση βάζει τέλος στο ιστορικό κεφάλαιο που άνοιξε με τις ανακεφαλαιοποιήσεις και διασώσεις τραπεζών.

Σύμφωνα με τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας **Κωστή Χατζηδάκη**, για τη διάσωση των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, το Ελληνικό Δημόσιο και οι Έλληνες φορολογούμενοι κατέβαλαν συνολικά 30,9 δισ. ευρώ μέσω του ΤΧΣ.

Είχαν όμως και παράπλευρα οφέλη: ■ 28,2 δισ. ευρώ που γλίτωσαν από κούρεμα ομολόγων (πρόγραμμα PSI) τα οποία κατείχαν οι 4 συστημικές τράπεζες. ■ 3,8 δισ. από την εξαγορά των μετατρέψιμων ομολογιών (CoCos).

■ 2,8 δισ. από τις αποεπενδύσεις που έγιναν μέχρι σήμερα (Μάρτιος 2024) χωρίς να έχει ολοκληρωθεί ακόμη το πρόγραμμα (εκκρεμεί 18% της Εθνικής).

Το σύνολο ανέρχεται σε 34,8 δισ. ευρώ και σε σχέση με τα 30,9 δισ. ευρώ που κατέβαλε, το όφελος για το Δημόσιο από την ανακεφαλαιοποίηση φτάνει στα 3,9 δισ. ευρώ, χωρίς να υπολογίζονται τα μερίσματα 2013-2023, ύψους 5,5 δισ., που κατέβαλε η Τράπεζα της Ελλάδος στο Δημόσιο.

Με τη διάσωση των συστημικών τραπεζών, όμως, διασώθηκαν καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων που ήταν σχεδόν δεκαπλάσιες από το κόστος της ανακεφαλαιοποίησης και προστατεύτηκαν από κούρεμα καταθέσεων ή πλήρη χρεοκοπία τραπεζών.

Του
**Κωστή Χ.
Πλάντζου**
kostisplantzos@gmail.com

Ρεπορτάζ

Ρυθμίσεις με διαγραφές οφειλών που φτάνουν έως και στο 60% προσφέρει ο εξωδικαστικός μηχανισμός για τα φουσκωμένα χρέη χιλιάδων οφειλετών που εγκλωβίστηκαν σε δάνεια συνδεδεμένα με ελβετικό φράγκο.

Καθώς δεν καρποφόρησαν έως τώρα πολλές και διάφορες άλλες νομικές ενέργειες και κινήσεις τους για να μπορέσουν να διαγράψουν χρέη, οι πιο «τολμηροί» (ή απελπισμένοι ενδεχομένως) από τους σχεδόν 100.000 δανειολήπτες με ελβετικό, κατέφυγαν στη λύση να δοκιμάσουν την τύχη τους και στην πλατφόρμα του Εξωδικαστικού. Σύμφωνα με πληροφορίες του «b.s.», για τον έναν στους τρεις από όσους το επιχείρησαν, ο βελτιωμένος αλγόριθμος άνοιξε «παράθυρο διαφυγής» προσφέροντας ρύθμιση που περιλαμβάνει και κούρεμα μεγάλου μέρους της οφειλής τους.

Αν και τα δάνεια αυτά είχαν «πλασαριστεί», προ εικοσαετίας περίπου, στην ελληνική αγορά ως ιδιαίτερα ελκυστικά και συμφέροντα (με επιτόκια που ήταν δύο και τρεις φορές χαμηλότερα σε σχέση με τα τότε ευρωπαϊκά, αλλά και με τα τρέχοντα σήμερα), αποδείχτηκε πως έκρυβαν μεγάλους κινδύνους λόγω της μετατροπής της συνολικής οφειλής από ελβετικό φράγκο σε ευρώ.

Από το 2009, αλλά και στα χρόνια της μεγάλης κρίσης, τα δάνεια αυτά διογκώθηκαν ασύλληπτα, με αποτέλεσμα πάνω από 100.000 δανειολήπτες που τα είχαν επιλέξει και εγκλωβίστηκαν σε αυτά, να οργανωθούν σε συλλόγους και να αναλάβουν κοινό αγώνα, φτάνοντας έως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αλλά και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) προκειμένου να ακυρώσουν ή να περιορίσουν το χρέος τους που αυξανόταν ανεξέλεγκτα - χωρίς επιτυχία όμως.

Ελπίδα... από απελπισία

Ελάχιστοι έως τώρα πάντως, επένδυσαν τις ελπίδες τους στο «εργαλείο» του εξωδικαστικού μηχανισμού. Πηγές ανέφεραν στο «b.s.» ότι μέχρι σήμερα οι ολοκληρωμένες αιτήσεις με οφειλές για δάνεια από ελληνικές τράπεζες σε ελβετικό φράγκο, οι οποίες έχουν υποβληθεί και επεξεργαστεί στην πλατφόρμα της Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, δεν ξεπερνούν τις τριακόσιες. Ωστόσο, από τις περίπου εκατό ρυθμίσεις που έχουν παραχθεί, σε κάποιες περιπτώσεις το κούρεμα φτάνει έως και 50% ή 60% επί του ανατιμημένου (λόγω ισοτιμίας) χρέους τους.

Για παράδειγμα, αρχικό δάνειο 200.000 ευρώ που φούσκωσε σε 500.000 ευρώ όταν ο οφειλέτης σταμάτησε να το αποπληρώνει, κουρεύεται τώρα στα 200.000. Ενώ, δάνειο 600.000 ευρώ που και μετά τις καταβολές δόσεων μιας

Εξωδικαστικός

ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΜΕΧΡΙ 60% ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΕΛΒΕΤΙΚΟ ΦΡΑΓΚΟ

Παράθυρο διαφυγής για 1 στους 3 δανειολήπτες - Ποιοι και πώς αποκλείονται

δεκαπενταετίας έπεσε μόλις στα 480.000 ευρώ, μειώνεται με βάση τις ρυθμίσεις που παράγει ο αλγόριθμος σε 240.000 ευρώ.

Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό της λύσης αυτής είναι και ότι μετά τη ρύθμιση μέσω του εξωδικαστικού το χρέος σταματά να «μεταλλάσσεται» λόγω του Ξένου νομίσματος και «κλειδώνει» σε ευρώ. Αυτό φαντάζει πλεονέκτημα με βάση τις τρέχουσες συνθήκες, αλλά θα μπορούσε ίσως και να καταστεί μειονέκτημα στην υποθετική περίπτωση που η ισοτιμία του ελβετικού φράγκου τυχόν ακολουθούσε αντίθετη πορεία μελλοντικά προς όφελος του δανειολήπτη, ακυρώνοντας έτσι την όποια ωφέλεια θα είχε λόγω ανατιμωσίας του σε σχέση με το ευρώ, πριν την ολοκλήρωση των π.χ. 25 ή 30 ετών αποπληρωμής του χρέους του.

Για παράδειγμα: αρχικό δάνειο 165.000 ελβετικά φράγκα, το 2007 ισοδυναμούσε με δάνειο 100.000 ευρώ (με ισοτιμία 1,65). Δηλαδή κάθε δανειολήπτης δίνον

τας 1.000 ευρώ «έσβηνε» χρέος 1.650 φράγκα ή 1% του κεφαλαίου. Μετά το 2009 η ισοτιμία έπεσε στο 1,2% ή και χαμηλότερα. Έτσι, με 1.000 ευρώ «έσβηναν» πλέον μόνον 1.200 φράγκα από το χρέος. Ουσιαστικά ο δανειολήπτης έφτασε να πληρώνει 3.000 ευρώ (ή 3 δόσεις των 1.000 ευρώ), για να «σβήνει» χρέος που κανονικά θα «έσβηνε» καταβάλλοντας 2.000 ευρώ (2 δόσεις). «Φορτώθηκε» έτσι 50% περισσότερες δόσεις από όσες είχε συμφωνήσει και υπολόγιζε (π.χ. 300 αντί 200).

Νόμισμα με δύο όψεις

Ειδικά για όσους έχουν καταστεί ευάλωτοι ή έχασαν δουλειές και περιουσίες στα χρόνια της κρίσης, η ρύθμιση μοιάζει να είναι «φτιαγμένη στα μέτρα τους» και γίνεται υποχρεωτικά δεκτή από τις τράπεζες, προσφέροντας (δυστυχώς) και ακόμα μεγαλύτερο κούρεμα, έως και 80%.

Αν και τέτοιες ρυθμίσεις δίνουν ανάσα σε όσους έχουν τη μεγαλύτερη

ανάγκη, είναι βέβαιο πως τους περισσότερους δανειολήπτες δεν τους ικανοποιούν.

Όπως δείχνουν τα στοιχεία που φέρνει στο φως το «b.s.», μπορεί μεν ένας στους τρεις δανειολήπτες ελβετικού φράγκου να έλαβε πρόταση ρύθμισης με διαγραφή χρέους σε ποσοστό πάνω από 5% (ή και 30% έως 50% ή 60%), αλλά οι άλλοι δύο στους τρεις που κατέφυγαν ήδη στον εξωδικαστικό, πήραν μηδενικό ή ελάχιστο κούρεμα (έως 5% το πολύ).

Το «μυστικό» είναι πως εκείνοι που πέτυχαν διαγραφή χρέους, μπόρεσαν να αποδείξουν ότι το υπόλοιπο της συνολικής περιουσίας τους δεν επαρκεί για να καλύψει τις επιπλέον απαιτήσεις της τράπεζας για το δάνειό τους. Αυτό επιβάλλει και ο ευρωπαϊκός κανόνας περί «μη επιδείνωσης» της θέσης του πισωτή μετά τη ρύθμιση, σε σύγκριση με το τι θα εισέπραττε αν προχωρούσε σε πλειστηριασμό της περιουσίας του οφειλέτη.

Αυτό εξηγεί εν μέρει και γιατί πολλοί οφειλέτες σε φράγκο δεν μπόρεσαν καν στη διαδικασία του εξωδικαστικού. Βασική προϋπόθεση για να ζητήσουν κούρεμα είναι να δεχθούν προκαταβολικά να αποκαλύψουν το σύνολο της περιουσίας τους. Σε πολλές περιπτώσεις όμως προτιμούν να τα αποκρύψουν από τις τράπεζες, είτε από φόβο μη τους τα πάρουν επειδή το χρέος έχει καταστεί υπέρογκο και απαιτητό, είτε διότι τα συγκεκριμένα δάνεια προωθήθηκαν σαν «προνομιακά» τραπεζικά προϊόντα και σε πολλούς «μεγάλους πελάτες» τραπεζών, οι οποίοι διαθέτουν πολλά ακίνητα και, άρα, ο αλγόριθμος του εξωδικαστικού δεν τους δίνει κούρεμα, επειδή διαπιστώνει ότι έχουν περιουσιακά στοιχεία ικανά να καλύψουν το χρέος τους αν ρευστοποιήσουν ένα μέρος τους - κάτι που προσπαθούν να αποφύγουν ως οφειλέτες.

Και όσοι αποδέχθηκαν όμως τη ρύθμιση, έχουν λόγους να μη χαιρόνται, καθώς πολλοί έχουν πληρώσει ήδη πολλές επιπλέον δόσεις και δεκάδες χιλιάδες ευρώ παραπάνω την τελευταία 15ετία και με όσα πλήρωσαν έπρεπε να έχουν απαλλαγεί πλήρως ήδη. Ωστόσο, το χρέος μετά το κούρεμα φαίνεται σαν να παραμένει ίδιο με το αρχικό.

Ειδικά όμως εάν, εκτός από κούρεμα, ο δανειολήπτης πάρει και επιμήκυνση αποπληρωμής, το χρέος φουσκώνει ξανά με επιπλέον τόκους. Στα επόμενα τρία χρόνια αποπληρωμής το «κούρεμα» υπόλοιπο θα επιβαρύνεται και με σταθερά επιτόκια 3%. Αν και το επιτόκιο αυτό που προσφέρει ο εξωδικαστικός είναι πολύ χαμηλότερο από τα τρέχοντα ευρωπαϊκά (σχεδόν μισό από το περίπου 5% που βαρύνει τους περισσότερους που έχουν σήμερα κυμαινόμενο δάνειο σε ευρώ) είναι... 50% πιο «αλμυρό» από το τρέχον ελβετικό, το οποίο επιβάρυνε έως τώρα την οφειλή τους.

Tns
**Μαίρης
Λαμπαδίτη**
lampaditim@yahoo.gr

Υπουργείο Εργασίας

Μόλις 20 ημέρες μετά την έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας για τους συνταξιούχους που εργάζονται έχουν ήδη υποβληθεί 42.000 ηλεκτρονικές αιτήσεις-δηλώσεις, αριθμός που υπερβαίνει τις 36.000 οι οποίες είχαν καταγραφεί στον ΕΦΚΑ πριν από τη λειτουργία της πλατφόρμας.

Η προθυμία των συνταξιούχων να περάσουν στον ενάρετο κύκλο της οικονομίας, δηλώνοντας την εργασία τους, οδηγεί τα στελέχη του υπουργείου Εργασίας στην εκτίμηση ότι τους επόμενες μήνες οι δηλώσεις θα φτάσουν πολύ κοντά στον πραγματικό αριθμό των συνταξιούχων που εργάζονται με μαύρη εργασία και σήμερα υπολογίζονται σε περίπου 100.000.

Υπενθυμίζουμε ότι στους συνταξιούχους που εργάζονται θα καταβάλλεται εφεξής το σύνολο της σύνταξής τους (κύριας και επικουρικής), ενώ μέχρι τώρα επιβαλλόταν παρακράτηση 30%). Με το νέο καθεστώς θα επιβάλλεται στους μισθωτούς συνταξιούχους πόρος υπέρ ΕΦΚΑ 10% επί των μηνιαίων αποδοχών, ενώ οι μη μισθωτοί θα καταβάλλουν εισφορές προσαυξημένες κατά 50%.

Ετσι για τους μισθωτούς η πρώτη παρακράτηση θα γίνει με την υποβολή των ΑΠΔ στο τέλος Μαρτίου και θα αφορά τη μισθοδοσία του Ιανουαρίου. Από την άλλη πλευρά, ο ΕΦΚΑ θα στείλει ειδοποιητήρια με τις προσαυξημένες κατά 50% εισφορές στους μη μισθωτούς στο τέλος Μαρτίου για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο.

Η υπουργός Εργασίας

Για ευρεία αποδοχή της πλατφόρμας που ανοίγει τον δρόμο για την αύξηση των εσόδων των συνταξιούχων έκανε λόγο σε δήλωσή της στο «**business stories**» η υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης **Δόμνα Μιχαηλίδου**, επισημαίνοντας: «*Σε λιγότερο από 20 ημέρες από την ημέρα που τέθηκε σε λειτουργία, περισσότεροι από 42.000 εργαζόμενοι συνταξιούχοι έχουν κάνει αίτηση. Ο στόχος μας είναι κανείς εργαζόμενος συνταξιούχος από τους 100.000 που υπάρχουν σήμερα να μη μείνει εκτός.*»

Σύμφωνα με την υπουργό Εργασίας, «*πέρα από τους αριθμούς, που είναι σημαντικοί, η αποδοχή του μέτρου από τους εργαζόμενους συνταξιούχους επιβεβαιώνει την ορθότητα του. Προστατεύουμε τους εργαζόμενους συνταξιούχους από την αδήλωτη εργασία και τους δίνουμε τη δυνατότητα να αυξήσουν το διαθέσιμο εισόδημά τους. Οι μόνοι λαμβάνουν στο ακέραιο τη σύνταξη τους με μια μικρή παρακράτηση της τάξης του 10% επί του μισθού τους, η οποία θα επιφέρει σταδιακά και αύξηση της σύνταξής τους, αλλά εξασφαλίζουμε για εκείνους υψηλότερα έσοδα που μπορεί να φτάσουν στα 3.500 ευρώ ετησίως.*»

«*Για εμάς*», καταλήγει η υπουργός

42.000 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΔΗΛΩΣΑΝ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Δόμνα Μιχαηλίδου: «Στόχος μας κανείς από τους 100.000 εργαζομένους να μη μείνει εκτός»

Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης «*οι συνταξιούχοι, εργαζόμενοι ή μη, είναι ορατοί και δεν θα σταματήσουμε να εφαρμόζουμε τις πολιτικές εκείνες που απαιτούν οι καιροί και επιτάσσουν οι ανάγκες τους.*»

Ποιοι πρέπει να κάνουν δήλωση

Δήλωση στην πλατφόρμα πρέπει να κάνουν υποχρεωτικά 4 κατηγορίες συνταξιούχων:

1/ Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ οι οποίοι ξεκίνησαν να εργάζονται οποτεδήποτε πριν από την έναρξη ισχύος της απόφασης και συνεχίζουν απασχολούνται μέχρι σήμερα.

2/ Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ που ξεκίνησαν να εργάζονται από 1.1.2024, ακόμη κι αν ήδη έχουν διακόψει την απασχόλησή τους.

3/ Όσοι έχουν υποβάλει ή υποβάλλουν εφεξής αίτηση συνταξιοδότησης και συνεχίζουν χωρίς διακοπή την απασχόλησή τους.

4/ Όσοι υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης και αναλαμβάνουν εργασία μετά την υποβολή της αιτήσης. Τονίζουμε ότι υποχρέωση υποβολής δήλωσης έχουν και οι εν αναμονή συνταξιούχοι των οποίων η αίτηση συνταξιοδότησης βρίσκεται σε εκκρεμότητα. Οπως τονίζει ο ΕΦΚΑ, σε περίπτωση που το αίτημά τους απορριφθεί, το παρακρατηθέν ποσό θα τους επιστραφεί.

Η υποχρέωση δήλωσης ισχύει για όλους τους εξ'ιδίου δικαιώματος συνταξιούχους λόγω γήρατος και αναπηρίας, ενώ δεν ισχύει για συνταξιούχους λόγω θανάτου.

Εκκρεμεί, ωστόσο, η σχετική τροπολογία προκειμένου να θεραπευτεί το παράδοχο που ισχύει σήμερα για τους εργαζομένους με αναπηρία οι οποίοι θέλουν να βγουν στη σύνταξη. Οι εν λόγω πολίτες πρέπει πρώτα να παραπληθούν από τη δουλειά τους, να περάσουν ΚΕΠΙΑ, να βγουν στη σύνταξη και στη συνέχεια να δηλώσουν ότι επιθυμούν να εργαστούν. Οπως υπογραμμίζουν στελέχη του υπουργείου, «*ας κάνουμε, καταρχάς, τον εξής διαχωρισμό: οι συνταξιούχοι αναπηρίας που επιθυμούν να εργαστούν μπορούν ήδη το πράξουν χωρίς πρόβλημα. Το πρόβλημα εντοπίζεται μόνο στους εργαζομένους που θέλουν να βγουν σε σύνταξη αναπηρίας. Σύμφωνα με προϊσχύουσα διάταξη, θα πρέπει να διακόψουν την εργασία τους για να βγουν σε σύνταξη. Αυτό το παράδοχο θα το διορθώσουμε με την τροπολογία που θα κατατεθεί σύντομα.*»

Οι προθεσμίες για την υποβολή των δηλώσεων

Η δήλωση πρέπει να υποβληθεί μέχρι την τελευταία ημέρα του μήνα ανάληψης της απασχόλησης ή μέχρι την τελευταία ημέρα του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης (για όσους συνεχίζουν

χωρίς διακοπή την απασχόλησή τους).

Περίοδος χάριτος 4 μηνών θα ισχύσει για τους συνταξιούχους που ήδη εργάζονται. Οι εν λόγω συνταξιούχοι ακόμα κι αν έχουν δηλώσει τα προηγούμενα χρόνια την εργασία τους στα Ταμεία τους θα πρέπει εκ νέου να απογραφούν στο ηλεκτρονικό σύστημα, για να υπάρχει συγκεντρωτικά και αυτοματοποιημένα η εφαρμογή των προβλεπόμενων (απόδοση πλήρους σύνταξης / απαλλαγή στις περιπτώσεις όπου αυτό προβλέπεται).

Ειδικότερα, οι συνταξιούχοι που ήδη εργάζονται ως μισθωτοί θα πρέπει να υποβάλουν δήλωση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα εντός τετραμήνου. Το ίδιο περιθώριο ισχύει και για τους μη μισθωτούς οι οποίοι θα πρέπει επιπλέον να εγγραφούν στο μητρώο μη μισθωτών του ΕΦΚΑ.

Αν δεν συμμορφωθούν, θα λάβουν ειδοποίηση από τον ΕΦΚΑ για την υποχρέωσή τους να υποβάλουν τη νέα ηλεκτρονική αίτηση εντός 15 ημερών (από την προειδοποίηση του ΕΦΚΑ).

Αν και τότε δεν συμμορφωθούν, επιβάλλονται τα προβλεπόμενα πρόστιμα. Δηλαδή θα καταλογιστούν οι ασφαλιστικές εισφορές, ο νέος πόρος υπέρ ΕΦΚΑ (10% από τον μισθό), ενώ θα παρακρατηθούν 12 συντάξεις κύριας και επικουρικής. Το ποσό της οφειλής μπορεί να αποπληρωθεί με παρακράτηση έως 1/4 από την κύρια σύνταξη και με συμψηφισμό από την επικουρική. Άλλως, εισπράττεται σύμφωνα με τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Τι πρέπει να κάνει ο απασχολούμενος συνταξιούχος:

Ο απασχολούμενος συνταξιούχος θα πρέπει να υποβάλει σχετική δήλωση στην ιστοσελίδα του e-ΕΦΚΑ (<https://www.efka.gov.gr/dilosi-erg-synt.php>). Η εισοδος στην ηλεκτρονική πλατφόρμα πραγματοποιείται με τη χρήση των κωδικών Taxisnet ή των συστημάτων ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking). Στην πλατφόρμα δηλώνονται η ημερομηνία έναρξης της απασχόλησης του συνταξιούχου, ο τύπος της σύνταξης ή η υποβολή αίτησης για συνταξιοδότηση και η κατηγορία απασχόλησης.

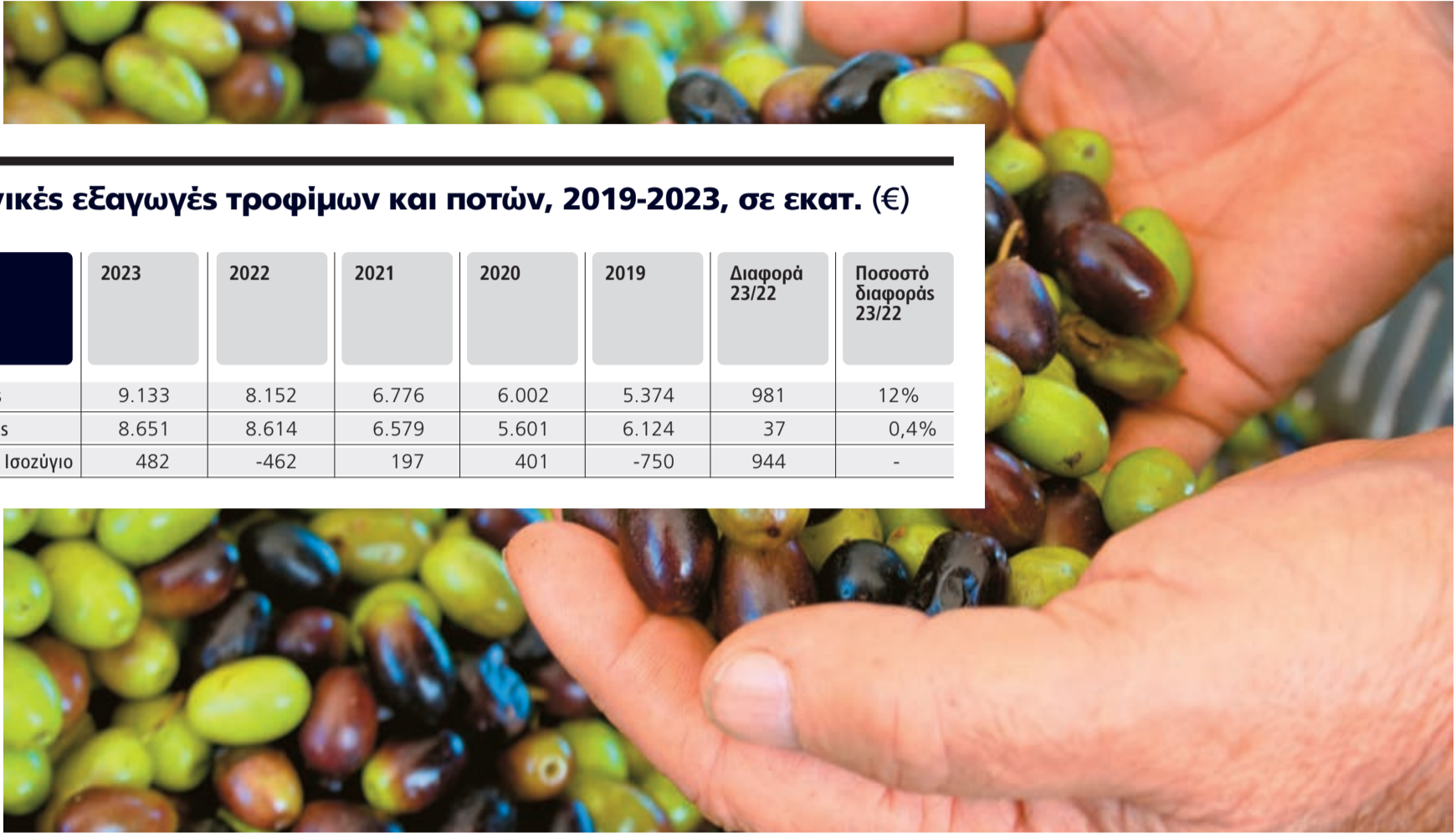
Αν γίνουν λάθη εκ παραδρομής, ο συνταξιούχος πρέπει να επισκεφτεί το υποκατάστημα στο οποίο ανήκει για να τα διορθώσει χωρίς να ανησυχεί ότι θα υποστεί κυρώσεις.

Από την υποχρέωση καταβολής του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ εξαιρούνται τα άτομα με ψυχική αναπηρία, οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο), όσοι λαμβάνουν το εξωδραμητικό επίδομα, οι πολύτεκνοι των οποίων τουλάχιστον το ένα παιδί είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία. Από τον πόρο εξαιρούνται και οι απασχολούμενοι σε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης, για τους οποίους όμως προβλέπεται αναστολή σύνταξης έως το 62ο έτος της ηλικίας τους.

Του
Στέλιου
Μορφίδη
smorfidis@gmail.com

Επενδύουν στην εξωστρέφεια οι ελληνικές επιχειρήσεις

Ελληνικές εξαγωγές τροφίμων και ποτών, 2019-2023, σε εκατ. (€)

	2023	2022	2021	2020	2019	Διαφορά 23/22	Ποσοστό διαφορής 23/22
Εξαγωγές	9.133	8.152	6.776	6.002	5.374	981	12%
Εισαγωγές	8.651	8.614	6.579	5.601	6.124	37	0,4%
Εμπορικό Ισοζύγιο	482	-462	197	401	-750	944	-

ΠΡΟΣ ΝΕΑ ΕΠΙΠΕΔΑ- ΡΕΚΟΡ ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Τι φανερώνουν τα ποιοτικά στοιχεία έρευνας του ΣΕΒΕ - Τι λένε οι εξωστρεφείς επιχειρηματίες

Σε τροχιά να φτάσουν σε νέα επίπεδα-ρεκόρ, ξεπερνώντας πλέον τα 10 δισ. ευρώ, βρίσκονται οι εξαγωγές τροφίμων στη χώρα μας φέτος, οι οποίες παρά τις διεθνείς αναταράξεις διατηρούν τη δυναμική τους. Αποτέλεσμα της μεγάλης προσπάθειας των ελληνικών επιχειρήσεων να βρουν διεξόδους επιβίωσης μέσα στη μακρά περίοδο της κρίσης, πλέον έχουν φτάσει σε ένα σημείο να αποτελούν κύριο εργαλείο ανάπτυξης για όσους το τόλμησαν και το τολμούν.

Οι τελευταίοι, δε, αυξάνονται διαρκώς, κάτι που, εκτός από το επίσημα στοιχεία της πορείας της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας, φαίνεται και από τις συμμετοχές των ελληνικών εταιρειών στις διεθνείς εκθέσεις. Μόλις τον περασμένο μήνα στη μεγαλύτερη έκθεση τροφίμων της Μέσης Ανατολής και ΝΑ Ασίας, την Gulf Foods, στο Ντουμπί, συμμετείχε αριθμός-ρεκόρ ελληνικών επιχειρήσεων

που ξεπέρασαν τις εξήντα. Λίγους μήνες νωρίτερα, το φθινόπωρο, στη μεγαλύτερη έκθεση τροφίμων και ποτών του κόσμου, την Anuga, που διεξάγεται στην Κολωνία, ο αριθμός των ελληνικών επιχειρήσεων ήταν 269 - επίσης ρεκόρ που έβασε την Ελλάδα στην 5η θέση μεταξύ των 7.800 εκθετών από 118 διαφορετικές χώρες.

Οι ελληνικές εξαγωγές τροφίμων το 2023 αυξήθηκαν κατά 12% σε σχέση με το 2022, φτάνοντας στα 9,13 δισ. ευρώ, ακολουθώντας την ανοδική τάση των τελευταίων ετών. Μόλις τέσσερα χρόνια πριν, το 2019, το έτος προ του COVID19, οι εξαγωγές ήταν 5,37 δισ. ευρώ! Και όσο τα στοιχεία πηγαίνουν προς τα πίσω τόσο μεγαλύτερη η διαφορά βάσει της προόδου που έχει γίνει.

«Η σταθερή ανοδική πορεία της αλυσίδας των εξαγωγών που βιώνει η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, είναι μια ένδειξη της δυναμικότητας που επιδεικνύει η ελληνική εξωστρέφεια», λέει στο «business stories» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (ΣΕΒΕ)

Συμεών Διαμαντίδης. «Το κλείσιμο της ρωσικής αγοράς, καθώς και η αυξημένη επικινδυνότητα των μεταφορών μέσω της Ερυθράς θάλασσας δημιούργησαν αρνητικές προσδοκίες για το μέλλον του εμπορίου. Ωστόσο, η εξεύρεση νέων αγορών, η ανεύρεση νέων καναλιών διανομής αλλά και οι επιτυχημένες προσπάθειες των εξαγωγέων για ενίσχυση της εξωστρέφειας αποτέλεσαν τις κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης των ελληνικών εξαγωγών», προσθέτει. Ο ίδιος δηλώνει αισιόδοξος για τις συνολικές εξαγωγικές επιδόσεις φέτος, μετά την κάμψη που υπήρξε πέρυσι κυρίως λόγω της υποχώρησης του τομέα των πετρελαιοειδών. «Η ανάπτυξη του κλάδου των τροφίμων κατά 50 εκατ. ευρώ, ο οποίος παραδοσιακά αποτελεί έναν ισχυρό κλάδο της ελληνικής οικονομίας, ενδυναμώνει τις προσδοκίες για το 2024».

Ο κλάδος των τροφίμων, εξάλλου, με βάση τα στοιχεία έρευνας του Ινστιτούτου Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών (ΙΕΕΣ) του ΣΕΒΕ ήταν το 2023 ο τρίτος πιο εξωστρεφής τομέας για τη χώρα μας, πίσω από τα πετρελαιοειδή και τη βιομηχανία

(από την οποία πάντως είχε πολύ μικρή απόσταση) με μερίδιο 17,9% στις συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας. Επίπεδα που προ 15ετίας, όταν ξεκινούσε η κρίση, μάλλον ήταν όνειρο...

«Τα τελευταία 15 χρόνια επιτεύχθηκε ο τριπλασιασμός των εξαγωγών. Στα αγαθά από το επίπεδο των 17-18 δισ. ευρώ, πλέον βρισκόμαστε πάνω από τα 50 δισ. Τι σημαίνει αυτό; Παλαιότερη μελέτη της ΤτΕ ανέφερε πως για κάθε 4 μονάδες αύξησης των εξαγωγών αυξάνεται κατά 1 μονάδα το ΑΕΠ της χώρας. Πλέον είμαστε κοντά στον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Εχουμε περίπου 25% στα αγαθά και κοντά στο 50% μαζί με τις υπηρεσίες (τουρισμός, logistics κ.λπ.). Προ κρίσης είχαμε περίπου 28%-30% διαφορά. Με άλλα λόγια, αν προ 15ετίας είχαμε αυτά τα περίπου 8 δισ. ευρώ παραπάνω στο ΑΕΠ, ίσως αποφεύγαμε και την κρίση», σχολιάζει από την πλευρά του ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος του ΣΕΒΕ Παναγιώτης Χασάμης. Στόχος, όπως λέει, αποτελεί η αύξηση των συνολικών εξαγωγών στο 60% τα επόμενα 3-5 έτη.

Επενδύουν στην εξωστρέφεια οι ελληνικές επιχειρήσεις

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

Πλέον ολοένα περισσότερες εταιρείες βασίζονται για την ανάπτυξη τους στις εξαγωγές, ενώ υπάρχουν κι εκείνες οι περιπτώσεις που πλέον γιγαντώνονται μεθοδικά. Μία από αυτές είναι η Κρι Κρι. Η γαλακτοβιομηχανία από τις Σέρρες της οικογένειας Τσινάβου, που φέτος συμπληρώνει 70 χρόνια ζωής, έχει καταφέρει να πολλαπλασιάσει το μέγεθός της σε σχέση με χρόνια πριν, φτάνοντας πέρυσι να κάνει πωλήσεις 210 εκατ. ευρώ. Λίγο πάνω από το 50% των πωλήσεών της (106 εκατ. ευρώ) γίνεται στις Ξένες, κυρίως ευρωπαϊκές, αγορές, όπου εξάγει γιαούρτι και παγωτό. «Είναι μονόδρομος. Η ελληνική αγορά δεν έχει το μέγεθος αλλά και το βάθος για να προσβλέπεις σε μεγαλύτερα πράγματα. Και φυσικά υπάρχει και έντονος ανταγωνισμός, δεν είναι λύση να προσπαθεί ο ένας να φάει τις σάρκες του άλλου», εξηγούσε ο πρόεδρος της εταιρείας **Παναγιώτης Τσινάβος** στο περιθώριο της παρουσίασης των νέων επενδύσεων της γαλακτοβιομηχανίας την περασμένη εβδομάδα. «Ξεκάθαρα το μέλλον της εταιρείας αλλά και κάθε εταιρείας που έχει μεγάλες βλέψεις είναι το εξωτερικό», τονίζει. Σημειώνει πως οι εξαγωγές της Κρι Κρι ήταν μόλις 47 εκατ. ευρώ το 2019!

«Οι εξαγωγές είναι απαραίτητες για να ευδοκμήσουν και να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι ελληνικές επιχειρήσεις στην παγκόσμια αγορά, καθώς προάγουν την καινοτομία, ενισχύουν την παραγωγικότητα και τονώνουν τη συνολική οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας γενικότερα», λέει από την πλευρά του ο κ. Διαμαντίδης και προσθέτει: «Για εμάς στον ΣΕΒΕ η ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων είναι κυρίαρχος στόχος, γ' αυτό και υποστηρίζουμε καθημερινά τις επιχειρήσεις στην εξαγωγική τους δραστηριότητα, διότι πιστεύουμε πως μέσω της εξωστρέφειας μπορεί να αναπτυχθεί ουσιαστικά και με βιώσιμους ρυθμούς η εγχώρια οικονομία. Με τα σχετικά στενά όρια της εγχώριας αγοράς και τις οικονομικές προκλήσεις, οι εξαγωγές προσφέρουν ζωτικής σημασίας ευκαιρίες για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Αξιοποιώντας τις διεθνείς αγορές, οι Έλληνες εξαγωγείς μπορούν να διαφοροποιήσουν την πελατειακή τους βάση, να επεκταθούν πέρα από τα όρια της εγχώριας οικονομίας και να αξιοποιήσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα τόσο σε προϊόντα όσο και σε υπηρεσίες».

Τα προϊόντα

Τα γαλακτοκομικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που επεξεργάστηκε ο ΣΕΒΕ, είναι μία από τις κατηγορίες των τροφίμων που πρωταγωνιστούν στις ελληνικές εξαγωγές τροφίμων. Είναι μάλιστα μία από τις τέσσερις που εμφανίζονται να καταγράφουν ρεκόρ άνω του 1 δισ. ευρώ η καθεμία.

Η μεγαλύτερη κατηγορία είναι τα παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων, τα οποία πέρυσι έφτασαν στο 1,56 δισ. ευρώ σε εξαγωγές. Ακολουθούν τα λίπη και έλαια, που λόγω της σημαντικής ανόδου του ελαιόλαδου έφτασαν στο 1,48 δισ. ευρώ, οι καρποί και τα φρούτα με 1,45 δισ. ευρώ και τα γαλακτοκομικά με 1,35 δισ. ευρώ πωλήσεις στο εξωτερικό. Πολύ κοντά στο 1 δισ. ευρώ έφτασαν τα ψάρια (946 εκατ. ευρώ) παρά τα μεγάλα προβλήματα στις ιχθυοκαλλιέργειες. Αξιοση-

Κυριότεροι εξαγωγικοί προορισμοί τροφίμων και ποτών (Top 5 προϊόντα)

Ιταλία		Γερμανία		Ισπανία	
Εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο	604.450.674	Τυριά	280.404.480	Τσιπούρες	117.581.545
Γιαούρτια	146.393.476	Εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο	78.839.867	Λαβράκια	72.767.394
Σκληρό σιτάρι	131.226.430	Ελιές	62.173.337	Εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο	57.295.911
Τσιπούρες	117.065.332	Ροδάκινα	48.465.709	Ακτινίδια	42.709.455
Λαβράκια	111.645.432	Ζύμες	44.549.213	Πυρηνέλαιο ελιάς	42.467.532
Ηνωμένο Βασίλειο		ΗΠΑ			
Τυριά	96.083.711	Ελιές	144.983.435		
Γιαούρτια	75.425.134	Ροδάκινα	79.665.857		
Ελιές	35.947.753	Εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο	69.919.550		
Ροδάκινα	28.421.046	Τυριά	64.308.835		
Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	27.383.611	Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	45.558.870		

μείωτη επίδοση είχαν και τα παρασκευάσματα δημητριακών, που αυξήθηκαν στα 560 εκατ. ευρώ.

Πιο αναλυτικά, στα κορυφαία προϊόντα βρίσκουμε το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο που είχε πωλήσεις στο εξωτερικό το 2023 ύψους 975,1 εκατ. ευρώ, τα τυριά με 909,2 εκατ. ευρώ, τις ελιές με 561,7 εκατ. ευρώ, τα ροδάκινα κομποστά με 387,7 εκατ. ευρώ, τις τσιπούρες με 376,4 εκατ. ευρώ, τα γιαούρτια με 325 εκατ. ευρώ κ.ο.κ.

«Οι πωλήσεις μας το 2023 στο εξωτερικό έφτασαν να αναλογούν στο 65% του κύκλου εργασιών μας», λέει στο «b.s.» ο κ. **Νίκος Πέντζος**, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ΖΑΝΑΕ. Η εταιρεία που είχε κύκλο εργασιών περίπου 35 εκατ. ευρώ πέρυσι παράγει στις εγκαταστάσεις της στη Θεσσαλονίκη

έτοιμα φαγητά σε διάφορες συσκευασίες (ντολμαδάκια, φασόλια γίγαντες, λαχανικά, πιπεριές, ντοματοπολτός), έχοντας πελάτες στη λιανική αλλά και στο HORECA, και παράλληλα εστιάζει στην αρτοποιία με προϊόντα για τον φούρνο, την αρτοποιία και την αρτοποιία, όπως ζάχαρη, σουσάμι, ηλιέλαιο, αλάτι, πραλίνες κ.τ.λ. «Γενικά ως εταιρεία πάντα κάναμε εξαγωγές, ωστόσο την τελευταία πενταετία αυτές έχουν αυξηθεί σημαντικά, φτάνοντας πλέον να αντιστοιχούν στην πλειονότητα των πωλήσεων που κάνουμε», λέει ο κ. Πέντζος. «Μάλιστα τα τελευταία χρόνια έχουμε φτιάξει ειδικό τμήμα R&D που προσπαθεί να διαμορφώσει ειδικές συνταγές με βάση τις διατροφικές συνήθειες σε κάποιες χώρες-στόχους. Και τα πηγαίνουμε πολύ καλά. Ηδη έχουμε αναπτύξει πολλούς κωδικούς

προϊόντων που είναι προσαρμοσμένοι στις τοπικές αγορές, τα περισσότερα ιδιωτικής εταιρείας με βάση συνεργασίες που κλείνουμε», σημειώνει. Για τη ΖΑΝΑΕ οι εξαγωγές αποτελούν πλέον βασικό μοχλό ανάπτυξης και εξέλιξης. «Προφανώς και διατηρούμε και προσπαθούμε να ενισχύσουμε τη θέση μας στην ελληνική αγορά, όμως το εξωτερικό έχει τους όγκους που μπορούν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίματος σε καθιερωμένες αγορές ώστε να μπορεί κανείς να απενίξει το μέλλον με αισιοδοξία», σημειώνει. Τονίζει πάντως ότι οι εξαγωγές δεν είναι «εύκολο άθλημα» και τα στάνταρ είναι υψηλά. «Αυτό που κάνει τη διαφορά είναι η ποιότητα, η αξιοπιστία, η εμπιστοσύνη, τα σωστά δίκτυα, αλλά και οι αρχές ESG που τα τελευταία χρόνια λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τους συνεργάτες στο εξω-

Ελληνικές εξαγωγές

Τop 20 σημαντικότερα εξαγόμενα τρόφιμα και ποτά, σε εκατ. ευρώ, το 2023

τερικό. Εμείς επενδύουμε σε όλα αυτά. Πρόσφατα μάλιστα ολοκληρώσαμε και την πράσινη μετάβαση μέσα από ένα πάρκο φωτοβολταϊκών 1,5 MW που φτιάξαμε για net metering αλλά και τη στροφή στο φυσικό αέριο».

Οι προορισμοί

Σύμφωνα με την ανάλυση που έκανε ο ΣΕΒΕ επί των στοιχείων των διεθνών εμπορευματικών συναλλαγών, κορυφαίοι προορισμοί των ελληνικών εξαγωγών το 2023 ήταν η Ιταλία, με αρκετή διαφορά από τη δεύτερη Γερμανία. Στην Ιταλία εξηγάγαμε εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο συνολικού ποσού 604,4 εκατ. ευρώ, γιαούρτι (146,39 εκατ. ευρώ), σκληρό σιτάρι (131,22 εκατ. ευρώ), τσιπούρες (117 εκατ. ευρώ) και λαβράκια (111,64 εκατ. ευρώ). Στη Γερμανία πάλι εξηγάγαμε τυριά (280,4 εκατ.

ευρώ), εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο (78,83 εκατ. ευρώ), ελιές (62,17 εκατ. ευρώ), ροδάκινα (48,46 εκατ. ευρώ) και ζύμες (44,54 εκατ. ευρώ). Στους πέντε μεγαλύτερους εξαγωγικούς προορισμούς για τα ελληνικά προϊόντα συγκαταλέγονται επίσης οι ΗΠΑ με κορυφαία εξαγωγικά προϊόντα τις ελιές (144,98 εκατ. ευρώ) και τα ροδάκινα (79,66 εκατ. ευρώ), το Ηνωμένο Βασίλειο με τυριά (96 εκατ. ευρώ) και γιαούρτια (75,42 εκατ. ευρώ) και η Ισπανία με κύρια εξαγωγίμα προϊόντα τα ψάρια (τσιπούρες 117,58 εκατ. ευρώ και λαβράκια 72,76 εκατ. ευρώ) και το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο (57,29 εκατ. ευρώ).

«Ανέκαθεν είχαμε μια εξαγωγική δραστηριότητα, όμως προσπαθούμε να τη μεγαλώσουμε με διάφορα νέα προϊόντα αλλά και σε νέες αγορές», λέει ο κ. Πάνος Μενεξόπουλος, διευθύνων σύμβουλος της Dryfo - Αφοί Μενεξόπουλοι ΑΒΕΕ, γνωστής εξαγωγικής εταιρείας στον κλάδο των Ξηρών καρπών, των αποξηραμένων φρούτων, των υπερτροφών και των μπαχαρικών. Η εταιρεία είχε το 2023 κύκλο εργασιών 67 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 45% προήλθε από το εξωτερικό. «Κάνουμε εμπόριο και μέσα από αυτό προσπαθούμε να βρούμε εκείνες τις ευκαιρίες και τα κανάλια για να αναπτυχθούμε. Οι ανθρώπινες σχέσεις πάντα μπορούν να σε βοηθήσουν να χτίσεις μόνιμες συνεργασίες αλλά πρέπει να έχεις την επάρκεια, την ποιότητα, τις ανταγωνιστικές τιμές αλλά και τις υπηρεσίες εκείνες που θα κάνουν τον συνεργάτη να σε προτιμήσει και να χτίσετε από κοινού μια συνεργασία που θα ωφελήσει και τους δύο», λέει ο ίδιος και συνεχίζει: «Από την πλευρά μας προσπαθούμε να χτίσουμε σταθερές σχέσεις στα Βαλκάνια και την Ευρώπη, αν και συνολικά οι εξαγωγές μας έχουν φτάσει σε 60 διαφορετικές χώρες. Ειδικά στον χώρο μας, που έχει να κάνει με αγροτικά προϊόντα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς όλος ο κόσμος δουλεύει με χαμηλά περιθώρια κέρδους, οπότε το να μπαίνουμε σε νέα χωράφια πάντα είναι κάτι που κρύβει μεγάλο ρίσκο». Η εταιρεία έχει το brand Dryfo, όμως κατά βάση οι μεγαλύτερες πωλήσεις της αφορούν το χύμα προϊόν και έπειτα την ιδιωτική ετικέτα. Η στρατηγική αυτή, πάντως, την έχει ευ-

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (ΣΕΒΕ) Συμεών Διαμαντίδης

Ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος του ΣΕΒΕ Παναγιώτης Χασάπης

Ο πρόεδρος της Κρι Κρι Παναγιώτης Τσινάβος

Ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ZANAE Νίκος Πέντζος

Ο διευθύνων σύμβουλος της Dryfo Πάνος Μενεξόπουλος

Ο διευθύνων σύμβουλος της Pelorac Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης

νοήσει στην ανάπτυξη της δημιουργώντας πρόσφατα ένα νέο εργοστάσιο για μπαχαρικά. Μάλιστα, η εταιρεία απασχολεί σήμερα 180 άτομα.

Η Μακεδονία πρωταγωνιστεί

Το ενδιαφέρον στοιχείο από την έρευνα του ΣΕΒΕ είναι πως η Βόρεια Ελλάδα είναι αυτή που πρωταγωνιστεί στις εξαγωγές τροφίμων. Ειδικά η Κεντρική Μακεδονία, που καταφέρνει από μόνη της να ξεπεράσει την Αττική, με την οποία πάντως έχουν τη μερίδα του λέοντος στις ελληνικές εξαγωγές τροφίμων.

Συγκεκριμένα, από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έγιναν εξαγωγές τροφίμων το 2023 ύψους 2,31 δισ. ευρώ και από την Περιφέρεια Αττικής 1,77 δισ. ευρώ. Ακολουθούν η Θεσσαλία με 1,07 δισ. ευρώ, η Δυτική Ελλάδα με 669 εκατ. ευρώ, η Πελοπόννησος με 624 εκατ. ευρώ, η Κρήτη με 402 εκατ. ευρώ, η Ηπειρος με 334 εκατ. ευρώ, η Στερεά Ελλάδα με 333 εκατ. ευρώ, η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη με 251 εκατ. ευρώ, η Δυτική Μακεδονία με 96 εκατ. ευρώ και οι Περιφέρειες Ιονίου με 51 εκατ. ευρώ, Βορείου Αιγαίου με επίσης 51 εκατ. ευρώ και Νοτίου Αιγαίου με 12 εκατ. ευρώ.

Η Pelorac είναι εταιρεία στη Θεσσαλονίκη με εργοστάσιο στη Βιομηχανική Περιοχή της Σίνδου, όπου απασχολούνται 160 άτομα. Πρόκειται για εταιρεία που μεταποιεί προϊόντα με αποκλειστική διάθεση στο εξωτερικό. «Μεγαλύτερη αγορά μας είναι οι ΗΠΑ, όπου εξαγωγούμε σχεδόν το 80% των προϊόντων μας», λέει ο διευθύνων σύμβουλος Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης. Η διαφορά της Pelorac σε σχέση με την πλειονότητα των υπόλοιπων εταιρειών που επιδιώκουν το κάτι παραπάνω στις Ξένες αγορές είναι ότι από το 1993, οπότε συγκροτήθηκε, η στόχευσή της είναι αποκλειστικά οι αγορές του εξωτερικού. Κάτι φυσικά που τη βοήθησε όχι μόνο να διατηρήσει σταθερή πορεία στα δύσκολα οικονομικά χρόνια για τη χώρα, αλλά και να αναπτυχθεί μέσα από σοβαρές συνεργασίες. «Η ελληνική αγορά παραείναι μικρή, ο ανταγωνισμός μεγάλος και τα περιθώρια πάρα πολύ μικρά για να ασχοληθούμε», λέει ο κ. Κωνσταντινίδης. Βασικότερο προϊόν της εταιρείας είναι η επιτραπέζια ελιά, ωστόσο ετοιμάζει και διαθέτει μεγάλη γκάμα από διάφορα spreads, προϊόντα antipasti και σνακ. «Όλα αυτά τα παράγουμε είτε με ετικέτες μεγάλων και γνωστών brands του εξωτερικού, κυρίως στις ΗΠΑ, είτε με ιδιωτική ετικέτα λιανημάτων», εξηγεί ο ίδιος διευκρινίζοντας ότι το target group των καταναλωτών δεν είναι οι ομογενείς του εξωτερικού αλλά οι Ξένοι καταναλωτές. Σήμερα στην αγορά της επιτραπέζιας ελιάς, τις ΗΠΑ, η ελληνική ελιά είναι Νο1 σε μερίδιο και παγκοσμίως Νο2, πίσω από την ισπανική, με 24%. Ο κύκλος εργασιών της Pelorac το 2023 ήταν στα 23 εκατ. ευρώ.

«Το σύγχρονο επιχειρείν απαιτεί έρευνα και ανάπτυξη, καινοτομία προϊόντων και υπηρεσιών, προσαρμογή στις επιταγές του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης επιχειρηματικότητας. Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις, όπως έχουν κάνει όλα αυτά τα χρόνια, θα πρέπει να συνεχίσουν να επιδεικνύουν προσαρμοστικότητα και γρήγορα αντανακλαστικά», καταλήγει ο κ. Χασάπης του ΣΕΒΕ.

Tns
**Στεφανίας
Σούκη**
stefaniasouki@gmail.com

Τουρισμός

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 75% ΤΑ ΤΡΙΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ

Με ταξίδια τόσο εντός των τειχών όσο και στο εξωτερικό σε δημοφιλείς προορισμούς ανά την Ευρώπη σπεύδουν οι Έλληνες να αξιοποιήσουν τις δύο αργίες του μήνα - Sold out ειδικά για το τριήμερο των Αποκριών είναι οι πόλεις με δημοφιλείς καρναβαλικές εκδηλώσεις - Χαμηλές επιδόσεις για τις περιοχές γύρω από τα χιονοδρομικά κέντρα, λόγω ήπιων καιρικών συνθηκών και μειωμένων χιονοπτώσεων

Τα τριήμερα του Μαρτίου, λίγο προτού πέσει η αυλαία της φετινής χειμερινής σεζόν, σπεύδουν να αξιοποιήσουν οι Έλληνες ταξίδια τόσο εντός των τειχών όσο και στο εξωτερικό σε δημοφιλείς προορισμούς ανά την Ευρώπη.

Οι πληρότητες σε Ξενοδοχεία και αεροπλάνα για τις δύο αργίες του Μαρτίου κυμαίνονται σε ποσοστά ακόμη και πάνω από 75%, με σαφή προτίμηση ειδικά όσον αφορά τα αεροπορικά ταξίδια στις αποδράσεις στο εξωτερικό, που παρατείνονται μάλιστα κατά 1-2 ημέρες. Ωστόσο, για τα ταξίδια στο εσωτερικό σημαντική ειδοποίησης διαφορά, όχι μόνο για τα τριήμερα του Μαρτίου, αλλά και συνολικά για τη φετινή χειμερινή περίοδο που οδεύει προς το τέλος της, είναι οι δύο διαφορετικές ταχύτητες με τις οποίες έχουν κινηθεί οι προορισμοί στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Στη μία ταχύτητα βρίσκονται οι περιοχές κοντά στα μεγάλα αστικά κέντρα που είναι εύκολα προσβάσιμες ή αυτές που δεν συνδέονται με χιονοδρομία και συνεχίζουν να παρουσιάζουν και φέτος υψηλές επιδόσεις, αποτυπώνοντας για μία ακόμη χρονιά στη μεταπανδημική περίοδο τη μεγάλη επιθυμία για αποδράσεις. Με αποτέλεσμα αυτοί οι προορισμοί, όπως το Ναύπλιο, η ορεινή Αρκαδία, τα Τρίκαλα Κορινθίας, να έχουν και φέτος σταθερά πολύ καλές επιδόσεις στη διάρκεια του χειμώνα και ιδίως τώρα, στα δύο τελευταία τριήμερα του μήνα, πληρότητα πάνω από 80%, φτάνοντας ακόμη και στο 90%. Sold out ειδικά γι' αυτό το τριήμερο των Αποκριών είναι οι πόλεις με δημοφιλείς καρναβαλικές εκδηλώσεις όπως η Πάτρα, η Ξάνθη και η Κρήτη με το ρεθεμνιώτικο καρναβάλι.

Τα χιονοδρομικά

Στη δεύτερη ταχύτητα τρέχουν, με σαφώς

χαμηλότερους ρυθμούς του αναμενομένου, οι περιοχές γύρω από τα χιονοδρομικά, οι οποίες έχουν υποστεί φέτος απώλειες που υπολογίζονται κοντά στο 20% λόγω των ήπιων καιρικών συνθηκών και της μειωμένης χιονόπτωσης, με αποτέλεσμα το ψαλίδισμα της πληρότητας καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα, και δη την περίοδο από τις αρχές Ιανουαρίου. Ενδεικτικά, στα Καλάβρυτα, όπως δηλώνει στο «business stories» ο πρόεδρος της τοπικής Ένωσης Ξενοδόχων, **Κώστας Δαφαλιάς**, «η φετινή δεν είναι για την περιοχή μας καλή σεζόν αν συγκριθεί με την περσινή - ούτε λόγος για την προπερσινή, όπου το χιονοδρομικό είχε ξεκινήσει να λειτουργεί από τα μέσα Δεκεμβρίου και έκλεισε με χιόνι στα τέλη Μαρτίου. Για φέτος αυτό που έχουμε αποτιμήσει για το διάστημα από τον Ιανουάριο και μετά είναι ότι έχουμε πτώση γύρω στο 30%. Τα Σαββατοκύριακα οι πληρότητες είναι μεν καλές, όχι όμως και τις καθημερινές, που κινούνται παραδοσιακά κατά κύριο λόγο λόγω της κίνησης του χιονοδρομικού. Ειδικά για την περιοχή των Καλαβρύτων θα πρέπει να προστεθεί και το ζήτημα που έχει προκύψει με τον οδοντοπόδο σιδηρόδρομο που έχει κλείσει τις τελευταίες ημέρες λόγω των προβλημάτων που προέκυψαν μετά τις κατολισθήσεις στη γραμμή. Τα δύο τελευταία τριήμερα του Μαρτίου κινούνται αρκετά καλά, με πληρότητα τώρα κοντά στο 85%, αν και μειωμένη σε σχέση με πέρυσι, οπότε είχαμε αγγίξει σχεδόν το 100%. Ακόμη καλύτερα εξελίσσεται το τριήμερο της 25ης Μαρτίου, λόγω και των προγραμματισμένων εκδηλώσεων στην περιοχή».

Αντίστοιχα, συμβαίνει στην Αράχωβα, τον πρώτο προορισμό του χειμώνα ειδικά για τους επισκέπτες από την Αθήνα, όπου η πώση φέτος είναι κατά μέσο όρο κοντά στο 15%-20% σε σχέση με πέρυσι, όπως επισημαίνει στο «b.s» η κυρία **Καλούσα Ναυπακτίτη**, πρόεδρος της τοπικής Ένωσης Ξενοδόχων. Για το τριήμερο των Αποκριών η πληρότητα στα Ξενοδοχεία της περιοχής

αντιστοιχεί στο 75%-80%, με χαμηλότερα ωστόσο τα νούμερα (50%-60%) για το επόμενο της 25ης Μαρτίου.

«Ακόμη και χιονοδρομικά στην Ελβετία και την Αυστρία δεν είχαν φέτος ικανοποιητική χιονοκάλυψη και έχουν στραφεί ήδη σε εναλλακτικές δραστηριότητες. Αντίστοιχα, θα πρέπει να πράξει και η Αράχωβα, που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των εγχώριων προορισμών, να προβληθεί συνολικά ως ορεινός προορισμός με πολλαπλές δυνατότητες. Εστω κι αν τα έσοδα από τη χιονοδρομία είναι πολλαπλάσια σε σχέση με άλλες δραστηριότητες, π.χ. ποδηλασία ή η ορειβασία, οι νέες συνθήκες, όπως διαμορφώνονται τώρα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη, μας οδηγούν στο αυτονόητο, ότι δηλαδή θα πρέπει να αναπτυχθούν και άλλες εμπειρίες στον προορισμό, με την κατάλληλη προβολή και συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Η Ηπειρος πριν από 7-10 χρόνια δεν είχε τουρισμό, ενώ τώρα έχει πολύ καλή σεζόν, ακόμη και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Γι' αυτό και ήταν πολύ σημαντική και η προβολή της ηπειρωτικής χώρας στη φετινή διεθνή έκθεση της ITB στο Βερολίνο».

«Οι προορισμοί ανά την Ελλάδα κινούνται με ικανοποιητικά νούμερα και τα φετινά τριήμερα», αναφέρει από την πλευρά του ο κ. **Αγγελος Καλλίας**, γενικός γραμματέας της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (ΠΟΞ) και επικεφαλής της ομάδας Ξενοδόχων ορεινών και ημιορεινών προορισμών της ΠΟΞ, ο οποίος δραστηριοποιείται επιχειρηματικά στη Δράμα. Σημειωτέον

ότι για το δεύτερο τριήμερο, της 25ης Μαρτίου, πέραν των καθαρά χειμερινών προορισμών, ανοίγει σιγά-σιγά η σεζόν και σε δύο από τους κορυφαίους νησιωτικούς προορισμούς της χώρας, την Κρήτη και τη Ρόδο, με σταδιακή αύξηση των συχνότητων από τις αεροπορικές και τις πρώτες πτήσεις τσάρτερ από το εξωτερικό.

«Ωστόσο, συνολικά, και σε ένα γενικότερο πλαίσιο και σε σχέση με το πώς έχει πάει μέχρι σήμερα η περίοδος στη διάρκεια του χειμώνα στους κλασικούς προορισμούς, υπολογίζουμε ότι είμαστε γύρω στο -20% σε σχέση με πέρυσι, λόγω και των καιρικών συνθηκών στους προορισμούς, όπου το χιόνι, ειδικά στις περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη χιονοδρομία, είναι φέτος περιορισμένο. Φέτος συντηρούνται με καλύτερες επιδόσεις οι περιοχές που δεν εξαρτώνται από χιονοδρομικά κέντρα ή βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από την Αθήνα. Τα Ιωάννινα, η Αρκαδία, τα Τρίκαλα Κορινθίας, το Ναύπλιο έχουν πάει καλά από πλευράς πληρότητας σε όλη τη διάρκεια του

Για το τριήμερο της Καθαράς Δευτέρας, στο top 5 των προτιμώμενων προορισμών εξωτερικού για αναχωρήσεις από Αθήνα είναι το Οσλο, η Μπολόνια, η Γενεύη, το Αμστερνταμ και η Λισαβόνα, ενώ αντίστοιχα από Θεσσαλονίκη επιλέγονται η Φρανκφούρτη, το Βερολίνο, η Λάρνακα, το Μόναχο, Ντίσελντορφ

Για το δεύτερο τριήμερο, της 25ης Μαρτίου, πέραν των καθαρά χειμερινών προορισμών, ανοίγει σιγά-σιγά η σεζόν και σε δύο από τους κορυφαίους νησιωτικούς προορισμούς της χώρας, την Κρήτη και τη Ρόδο, με σταδιακή αύξηση των συχνοτήτων από τις αεροπορικές και τις πρώτες πτήσεις τσάρτερ από το εξωτερικό

χειμώνα, ενώ σε άλλους προορισμούς, π.χ. γύρω από τα χιονοδρομικά κέντρα όπως το Καρπενήσι ή βορειότερα στα Τρία Πέντε Πηγάδια η επισκεψιμότητα είναι φέτος πτωτική, με αποτέλεσμα να γεμίζουν μόνο τα Σαββατοκύριακα, κι αυτά, στις περισσότερες περιπτώσεις, μόνο για μία διανυκτέρευση αντί για δύο». Η πληρότητα κατά μέσο όρο στο σύνολο της σεζόν μπορεί να πέφτει στο 30%, γι' αυτό και τώρα είναι περισσότερο επίκαιρο από ποτέ το θέμα των κινήτρων στα χιονοδρομικά κέντρα ανά την Ελλάδα, όπως αναφέρει ο κ. Καλλίας, ώστε να αλλάξει η συνολική προσέγγιση με κατεύθυνση τον ηπειρωτικό και τον ορεινό τουρισμό. Στόχος να προταθεί συνολικά η εμπειρία στο βουνό, δημιουργώντας πάρκα περιπέτειας, μονοπάτια για πεζοπορία και γενικά ορεινές δραστηριότητες, προβάλλοντας τον ορεινό παρά τον χειμερινό τουρισμό, ακόμη και σε προορισμούς της χώρας που είναι συνηθισμένοι στη συνείδηση του ταξιδιωτικού κοινού με το προϊόν «ήλιος και θάλασσα». Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ως προς το τελευταίο είναι η διοργάνωση ενός από τους πιο καταξιωμένους αγώνες ορειβατικού σκι, του Pierra Creta, που ολοκληρώθηκε πρόσφατα στον Ψηλορείτη. Πρόκειται για μια διαδρομή που έχει καταχωρηθεί ως μία από τις 100 καλύτερες καταβάσεις στον κόσμο από το «National Geographic» και «αναδεικνύει ακριβώς την αυθεντική Κρήτη

των τεσσάρων εποχών και των μοναδικών εμπειριών», σύμφωνα με τον περιφερειάρχη Κρήτης, Σταύρο Αρναουτάκη.

Από την πλευρά της, η ΠΙΟΞ, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, πραγματοποίησε εκδήλωση στη φετινή ΙΤΒ, τη μεγαλύτερη διεθνή έκθεση τουριστικής βιομηχανίας που πραγματοποιήθηκε από τις 5 έως τις 7 Μαρτίου στο Βερολίνο, με αντικείμενο την παρουσίαση της ηπειρωτικής χώρας -«Mainland Greece»- στο Ξένο κοινό (επισκέπτες, τουριστικούς πράκτορες και ΜΜΕ), προβάλλοντας τις φυσικές ομορφιές, τη γαστρονομία, την αρχιτεκτονική, τα μνημεία πολιτισμού, Ιστορίας και θρησκευτικού ενδιαφέροντος, αλλά και τις ειδικές και βιώσιμες μορφές τουρισμού στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Τα ταξίδια στο εξωτερικό

Την ίδια στιγμή, οι Έλληνες φαίνεται ότι έχουν επιστρέψει για τα καλά και στα ταξίδια του εξωτερικού με υψηλά νούμερα πληρότητας στα αεροπλάνα τη φετινή χειμερινή σεζόν, αλλά και για τα δύο τελευταία τριήμερα του μήνα, ακόμη και πάνω από 75%. Μάλιστα, από τα στοιχεία των αεροπορικών φαίνεται ότι πλέον έχουν την τάση να ταξιδεύουν και να εξερευνούν λιγότερο προβλεπόμενους προορισμούς σε σχέση με τους κλασικούς (Παρίσι, Λονδίνο, Ρώμη), ακόμα και εντελώς νέους, αλλά και πιο οικονομικούς. Για τα δύο

τριήμερα οι περισσότεροι ταξιδιώτες φαίνεται να παρατείνουν την παραμονή τους στους προορισμούς της επιλογής τους κατά 1-2 ημέρες, αφού η κίνηση βάσει των κρατήσεων παρατηρείται αυξημένη σε μεγάλο βαθμό από Πέμπτη έως και Τρίτη και στις δύο περιπτώσεις. Επιπλέον, σε γενικές γραμμές και κυρίως για τα δρομολόγια του εξωτερικού οι κρατήσεις έχουν γίνει νωρίτερα, ακόμη και έναν μήνα πριν από τις αργίες, οπότε και οι πτήσεις είχαν ήδη πληρότητα πάνω από 50%, επιβεβαιώνοντας την αυξημένη επιθυμία και την επιστροφή στα ταξίδια εκτός των τειχών. Μία ακόμη τάση έχει να κάνει με το γεγονός ότι από το αεροδρόμιο της Αθήνας στα 2/3 και πλέον των κρατήσεων, φτάνοντας στο 80%, επιλέγεται περισσότερο το εξωτερικό, ενώ αντίστοιχα από το αεροδρόμιο της συμπρωτεύουσας ταξιδεύουν σε προορισμούς τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό.

«Την ενίσχυση της διάθεσης και της δυναμότητας των Ελλήνων για ταξίδια αναψυχής» επιβεβαιώνουν και οι επιτελείς του ομίλου της Aegean, η οποία έχει αύξηση της συνολικής επιβατικής κίνησης (εσωτερικού - εξωτερικού) κατά 4% και 13% για τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο αντίστοιχα.

Ειδικά για τα δύο τριήμερα του μήνα, ως προς τα ταξίδια των Ελλήνων, η μεγαλύτερη εγχώρια αεροπορική διαπιστώνει

προτίμηση κυρίως σε αυτά του εξωτερικού, ιδιαίτερα σε βορειοευρωπαϊκές -και όχι μόνο- πόλεις, ενώ όσοι επιλέγουν το εσωτερικό είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι πετούν προς τα ελληνικά νησιά φέρνοντας το καλοκαίρι πιο κοντά. Συγκεκριμένα, για το τριήμερο της Καθαράς Δευτέρας που διανύουμε τώρα, στο top 5 των προτιμώμενων προορισμών εξωτερικού για τις αναχωρήσεις από Αθήνα είναι το Οσλό, η Μπολόνια, η Γενεύη, το Αμστερνταμ και η Λισαβόνα, ενώ οι ταξιδιώτες από Θεσσαλονίκη επιλέγουν τη Φρανκφούρτη, το Βερολίνο, τη Λάρνακα, το Μόναχο και το Ντίσελντορφ.

Στο εσωτερικό, πέραν των κλασικών προορισμών με αυξημένη κίνηση (Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ρόδος και Χανιά λόγω των φοιτητών, των στρατιωτικών, των εκπαιδευτικών και όσων υπαλλήλων εργάζονται σε πόλεις άλλες από τον τόπο διαμονής τους), από Αθήνα οι προτιμώμενοι προορισμοί είναι και αμιγώς καλοκαιρινοί, όπως η Νάξος, η Σαντορίνη, η Σκιάθος, η Λέρος και η Σητεία, ενώ από Θεσσαλονίκη οι ταξιδιώτες επιλέγουν τη Χίο, τη Μυτιλήνη, την Κω, το Ηράκλειο και τη Λήμνο. Αντίστοιχα, για το επόμενο τριήμερο της 25ης Μαρτίου, οι top προορισμοί εξωτερικού από το αεροδρόμιο της πρωτεύουσας είναι η Βουδαπέστη, η Λισαβόνα, η Κοπεγχάγη, το Βερολίνο, η Βενετία, ενώ αντίστοιχα από εκείνο της συμπρωτεύουσας είναι η Ρώμη, η Φρανκφούρτη, η Λάρνακα, το Βερολίνο και το Ντίσελντορφ. Ακόμη, για το τριήμερο της 25ης Μαρτίου οι top προορισμοί εσωτερικού από τη βάση της Αθήνας είναι η Νάξος, η Σαντορίνη, τα Κύθηρα, η Σητεία και η Πάρος, ενώ αντίστοιχα από τη Θεσσαλονίκη προτιμώνται η Χίος, η Κως, η Μυτιλήνη, τα Χανιά και η Ρόδος.

Στο ίδιο μήκος κύματος και η έτερη εγχώρια αεροπορική, η Sky Express, η οποία επίσης διαπιστώνει φέτος στο δίκτυό της αυξημένη κίνηση στους προορισμούς του εξωτερικού. «Σε σχέση με πέρυσι είναι σαφώς ενισχυμένη η επιλογή των Ελλήνων για ταξίδια με ιδιαίτερη προτίμηση εκτός των τειχών», αναφέρουν στο «b.s.» οι επιτελείς της αεροπορικής, η οποία ακολουθώντας τις τάσεις συνεχίζει να επενδύει στο δίκτυο εξωτερικού. Όσον αφορά τις τελευταίες αργίες του μήνα, το Μιλάνο, η Ρώμη, η Βαρσοβία, το Μόναχο και το Λονδίνο είναι οι προορισμοί με τις περισσότερες κρατήσεις στο εξωτερικό από το δίκτυο της εταιρείας.

Την επιστροφή στα ταξίδια στο εξωτερικό καταγράφουν και τα επίσημα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος για το 2023. Σύμφωνα με αυτά, λοιπόν, οι δαπάνες των Ελλήνων για ταξίδια στο εξωτερικό, έστω κι αν δεν έπασαν ακόμη το προπандημικό ρεκόρ των 2,7 δισ. ευρώ του 2019, σημείωσαν μεγάλη αύξηση, φτάνοντας στην περσινή χρονιά σε επίπεδα άνω των 2,45 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 27% σε σχέση με το 2022. Πρώτοι προορισμοί για τους Έλληνες, εκεί όπου ξεδεύουν τα περισσότερα, είναι σταθερά η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Γαλλία και η Κύπρος.

Του
Στέλιου
Μορφίδη
smorfidis@gmail.com

Επιχειρηματικές Ιστορίες

Μαρία Χάτζου-Dunford / Lifebit

Ο «ΧΡΥΣΟΣ» ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η εταιρεία που συνεργάζεται με κυβερνητικούς και ιδιωτικούς οργανισμούς ανά τον κόσμο για να υλοποιήσει προγράμματα εξατομικευμένης ιατρικής και υπόσχεται τεράστιες αλλαγές σε όλη την αλυσίδα των υπηρεσιών υγείας, της φαρμακευτικής, της αντιμετώπισης ασθενειών, ακόμα και της καθημερινότητας όλων μας

Το όνομα της Μαρίας Χάτζου τα τελευταία 2-3 χρόνια φιγουράρει σε όλες τις γνωστές εκδόσεις της Γηραιάς Αλβιώνας ως μία από τις «50 πιο σημαντικές γυναίκες entrepreneurs του Ηνωμένου Βασιλείου». Το δε επιχειρηματικό τέκνο της, η εταιρεία Lifebit, συγκαταλέγεται στα διάφορα αφιέρωματα που εμφανίζονται για «τους επόμενους “μονόκερους” της Ευρώπης». Τις εταιρείες δηλαδή που αναμένεται να ξεπεράσουν σε αποτίμηση το 1 δισ. δολάρια.

Ένα επίτευγμα που, είτε επιβεβαιωθεί είτε όχι, ίσως να μην έχει και τόσο σημασία, αφού η Lifebit φαίνεται ότι θα αφήσει ένα ισχυρό αποτύπωμα στην εξέλιξη της λεγόμενης προσωποποιημένης ιατρικής διάγνωσης και θεραπείας, που υπόσχεται τεράστιες αλλαγές σε όλη την αλυσίδα των υπηρεσιών υγείας, της φαρμακευτικής, της αντιμετώπισης ασθενειών, ακόμα και της καθημερινότητας όλων μας!

Κάτι που ούτε η Μαρία Χάτζου περίμενε όταν, απόφοιτη από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, αποφάσισε πως οι μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό θα αποτελούσαν και άγκυρα για μια λαμπρή καριέρα στο εξωτερικό, όπως ονειρευτήκαν χιλιάδες νέοι που αναζητήσαν ευκαιρίες μακριά από την Ελλάδα της κρίσης. Κάποια χρόνια μετά και τοποθετώντας και το επίθετο του συζύγου της Dunford δίπλα στο δικό της, η ίδια έχει ριζώσει στο Λονδίνο! Φρόντισε ωστόσο η σύνδεση με την πατρίδα να είναι άμεση και σήμερα ένα τμήμα από τα 200 άτομα προσωπικό που απασχολούνται στη Lifebit να είναι στην Ελλάδα. Έλληνες μη-

χανικοί που εργάζονται για την ανάπτυξη της ομώνυμης ψηφιακής πλατφόρμας που εξελίσσεται σε βασικό εργαλείο για κυβερνήσεις και φαρμακοβιομηχανίες.

Η εταιρεία

Πρώτα όμως οι συστάσεις. «Η Lifebit είναι μια εταιρεία που έφτιαξα με τον Ισπανό φίλο μου Πάμπλο Πριέτο. Δουλεύουμε με κυβερνητικούς και ιδιωτικούς οργανισμούς ανά τον κόσμο για να υλοποιήσουμε προγράμματα εξατομικευμένης ιατρικής. Από την πλευρά μας, προσφέρουμε όλο το λογισμικό που μπορεί να καλύψει τις ανάγκες ενός τέτοιου προγράμματος. Οι οργανισμοί αυτοί συγκεντρώνουν το ιστορικό ασθενών, αναλύουν το DNA και συλλέγουν παράλληλα όλα τα data που αφορούν τόσο την κλινική κατάσταση όσο και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Οπότε χρησιμοποιούν το λογισμικό μας και τις εφαρμογές μας για να τα “καθαρίσουν”, να τα διασυνδέσουν, να τα καταστήσουν ανώνυμα και τέλος να τα αναλύσουν. Αυτό είναι το ένα κομμάτι της δουλειάς μας. Το άλλο αφορά τις φαρμακοβιομηχανίες και τις εταιρείες βιοτεχνολογίας. Αφενός χρησιμοποιούν το λογισμικό μας για τα δικά τους εσωτερικά data που διατηρούν γύρω από κλινικές μελέτες, προγράμματα εξατομικευμένης φαρμακευτικής. Αφετέρου για να αποκτήσουν πρόσβαση και να αναλύσουν δεδομένα άλλων οργανισμών στους οποίους εμείς έχουμε πρόσβαση. Και όλα αυτά με στόχο την ταχύτερη διάγνωση ασθενειών, καθώς επίσης την ταχύτερη ανάπτυξη φαρμάκων, περισσότερο αποτελεσματικών, μια και εστιάζουν πλέον στα στοιχεία συγκεκριμένων ομάδων. Και για τους κυβερνητικούς οργανισμούς να καταστεί

πιο αποδοτικό το σύστημα, να βελτιωθεί η ποιότητα υγείας των πολιτών και παράλληλα να μειωθεί το κόστος του δημόσιου συστήματος», λέει η κυρία Χάτζου.

Κάτι που ήδη δουλεύεται στη Βρετανία τα τελευταία δέκα χρόνια μέσω της Genomics England, μιας εταιρείας 100% του βρετανικού Δημοσίου που αντλεί πλέον στοιχεία από εκατοντάδες χιλιάδες ασθενείς στη Βρετανία με σοβαρές, όπως ο καρκίνος, σπάνιες ή γενετικές ασθένειες ώστε να μπορέσουν να παρέχουν καλύτερες θεραπείες και διάγνωση. «Αυτό το σύστημα έχει αποδείξει έως τώρα ότι μια διάγνωση σπάνιας ασθένειας μπορεί να γίνει στο ένα πέμπτο του χρόνου που απαιτούνταν πριν, ενώ έχει βελτιώσει κατά 50% την αποτελεσματικότητα της αγωγής σε καρκινοπαθείς», επισημαίνει η κυρία Χάτζου. «Γενικά το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν το πρώτο που ξεκίνησε την εφαρμογή της λεγόμενης εξατομικευμένης ιατρικής και εκεί έρχεται να κολλήσει η Genomics England, αλλά και εμείς, αλλάζοντας και τον τρόπο που σήμερα γίνονται οι διαγνώσεις σπάνιων ή επικίνδυνων ασθενειών. Με απλά λόγια, σήμερα πάει κάποιος στον γιατρό με συμπτώματα συγκεκριμένων ασθενειών. Ο γιατρός θα συνταγογραφήσει π.χ. μία γενετική ανάλυση και αυτό θα φύγει στην Genomics England. Αυτή θα κάνει όλη την ανάλυση, θα συνδέσει όλα τα δεδομένα και έπειτα θα στείλουν έκθεση στον γιατρό. Αυτή την έκθεση τη λαμβάνει μετά και το NHS και τη διαδίδει σε όλο το θεραπευτικό σύστημα υγείας. Το κάνουμε για καρκίνο, γενετικές και σπάνιες παθήσεις που είναι κληρονομικές», διευκρινίζει η κυρία Χάτζου.

Σε αυτά τα δεδομένα, τα οποία βρίσκο-

Η Μαρία Χάτζου θεωρείται μία από

νται στο cloud και παραμένουν υπό τον έλεγχο του βρετανικού Δημοσίου, η Lifebit έχει πρόσβαση και διαθέτει τα εργαλεία για την ανάλυση και επεξεργασία τους είτε σε μία ερευνητική διαδικασία, είτε στη διάγνωση ή τον φαρμακευτικό τρόπο αντιμετώπισης κάθε ασθενούς. Κρίσιμη λεπτομέρεια, κανείς δεν μπορεί να εξάγει τα δεδομένα αυτά προς ίδια χρήση, παρά μόνο να τα χρησιμοποιεί μέσω της πλατφόρμας. «Επίσης η τεχνολογία που έχουμε αναπτύξει επιτρέπει στον χρήστη της πλατφόρμας να συνδυάσει δεδομένα από διαφορετικούς οργανισμούς για να εξάγει συμπεράσματα. Για παράδειγμα, τα στοιχεία από το Ηνωμένο Βασίλειο να συνδυαστούν με αυτά της Σιγκαπούρης, όπου πλέον κλείσαμε μία συμφωνία και έχουμε πλέον πρόσβαση σε data, αλλά και αποτελούμε το εργαλείο που χρησιμοποιούν κυβερνητικοί οργανισμοί», επισημαίνει η ίδια.

Η Genomics England ξεκίνησε πρόσφα-

Από τον περασμένο μήνα η εταιρεία ξεκίνησε τρόπον τινά να έχει και αντικείμενο στην Ελλάδα, μια που με την υποστήριξη του ΕΟΔΥ συμμετέχει στο πιλοτικό πρόγραμμα της κλινικής μελέτης χιλίων νεογνών από τα νοσοκομεία «Αλεξάνδρα», Θεσσαλίας και «Παπαγεωργίου» με τον τίτλο BeginNGS

Με τον Εμανουέλ Μακρόν

Με τον Κυριάκο Μητσοιάκη

της «50 πιο σημαντικές γυναίκες entrepreneurs του Ηνωμένου Βασιλείου»

τα ένα πρόγραμμα όπου παρακολουθεί 100 χιλιάδες μωρά: «Είναι το πρώτο πρόγραμμα του είδους, αλλά στόχος είναι αυτό να επεκταθεί τελικά με την πάροδο του χρόνου στο σύνολο του πληθυσμού. Να υπάρξει, δηλαδή, γενετική παρακολούθηση που μπορεί να σηκώσει τη σημαία για πιθανή κάποια ασθένεια ώστε να υπάρξει και έγκαιρη παρέμβαση. Κάτι αντίστοιχο, αλλά με άλλες ομάδες πολιτών, κάνουν και άλλες κυβερνήσεις. Στις ΗΠΑ υπάρχει το "Πρόγραμμα του 1 εκατομμυρίου βετεράνων", όπου γίνονται αναλύσεις πάνω στα δεδομένα 1 εκατομμυρίου βετεράνων για πιο αποτελεσματική βοήθεια με βάση τα πακέτα υγείας που απολαμβάνουν. Και σε αυτό έχουμε συμμετοχή», λέει.

Η Lifebit είναι μια σχετικά νέα εταιρεία, έξι ετών. «Την ξεκίνησα μαζί με τον συνεταιίρο μου Πάμπλο Πριέτο. Προφανώς πλέον έχουμε και επενδυτές. Η εταιρεία ξεκίνησε με πρώτο επενδυτή την Techstars,

που ήταν και ο επιταχυντής μας με 120.000. Μετά έγινε ο πρώτος κύκλος χρηματοδότησης, το "seed round" με 3 εκατομμύρια. Αυτός έκλεισε τον Ιανουάριο του '18 οπότε και ξεκίνησε επισήμως η εταιρεία. Μετά από δύο χρόνια κάναμε τον "Series A" κύκλο χρηματοδότησης ύψους 10 εκατ., και μετά από 1 με 1,5 χρόνο τον επόμενο κύκλο, τον "Series B", που ήταν 60 εκατ. Στη χρηματοδότησή μας έχουν συμμετάσχει μερικά από τα μεγαλύτερα venture capitals ανά τον κόσμο, όπως τα Eurazeo και η Tiger Global», σημειώνει.

Πώς όμως γεννήθηκε η ιδέα της Lifebit; «Κι εγώ και ο Πάμπλο είμαστε computer scientists που εξελιχθήκαμε σε bioinformaticians (σ.σ.: βιοπληροφορικοί), έπειτα σε ερευνητές βιοϊατρικής και τέλος επιχειρηματίες! Γνωριστήκαμε όταν κάναμε το ντοκιτορά και δουλεύαμε μαζί σαν ερευνητές βιοϊατρικής σε ένα από τα καλύτερα ινστιτούτα του κόσμου που διατηρούσαν τεράστια δεδο-

μένα. Η δουλειά μας τότε ήταν να εκτελέσουμε μια έρευνα για την οποία, όμως, θα έπρεπε να στήσουμε υπολογιστικές μεθόδους ώστε να μπορούμε να αναλύουμε τα δεδομένα. Οπότε το πρόβλημά μας ήταν ότι το 80% του χρόνου μας αναλώνονταν σε προβλήματα γύρω από την υπολογιστική των δεδομένων και δεν μας επέτρεπε να εστιάσουμε όσο θα έπρεπε στην ανάλυση τη βιολογική και γενικά την ουσία του πράγματος. Ημασταν τότε μία ομάδα, οπότε τους λέω "όλοι προερχόμαστε από το κομμάτι της επιστήμης υπολογιστών (σ.σ.: computer science), θα υπάρχει κάποιος τρόπος να χτίσουμε κάτι, ειδικά σπατάλαμε τον χρόνο και τη ζωή μας άδικα εδώ". Αυτό ήταν, ξεκινήσαμε και φτιάξαμε πολλά εργαλεία. Μάλιστα ακόμα και τώρα τα περισσότερα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση είναι αυτά τα εργαλεία ανοικτού κώδικα που εμείς είχαμε φτιάξει τότε. Και επειδή ήμασταν οι μόνοι που το κάνα-

με αυτό, μας άνοιξε τις πόρτες σε όλα τα μεγάλα ερευνητικά προγράμματα που έτρεχαν. Ο κλάδος άρχισε τότε να ενδιαφέρεται. Στην αρχή μάς έλεγαν "ελάτε να κάνετε μία ομιλία". Μετά ζητούσαν και κάτι από συμβουλευτική. Αρχίσαμε πλέον να καταλαβαίνουμε ότι ο κλάδος είχε αρχίσει να μας έχει ανάγκη, καθώς τότε ξεκινούσε και η σοβαρή παραγωγή δεδομένων. Τότε το έκαναν κυρίως οι φαρμακευτικές. Τώρα αυτό έχει ανοίξει. Ακόμα και η Apple τρέχει τέτοια προγράμματα αντλώντας δεδομένα από τα smartwatches.

Με τον Πάμπλο, λοιπόν, από εκεί ξεκινήσαμε. Καταλάβαμε την ανάγκη που υπήρχε. Εγώ στο μεταξύ είχα φτιάξει και μία άλλη εταιρεία, το Innovation Forum, το οποίο με βοήθησε στη διαμόρφωση ενός δικτύου που προσπαθούσε να βοηθήσει ερευνητές να γίνουν entrepreneurs φέρνοντάς τους σε επαφή με την επενδυτική κοινότητα. Τότε, λοιπόν, μέσα από το δίκτυο εκείνο μου έλεγαν πως αυτό που είχαμε κάνει με τον Πάμπλο είχε αντικείμενο και βάθος να εξελιχθεί σε μία σημαντική επιχειρηματική προσπάθεια. Είχαμε κάτι που βοηθούσε στη νέα πραγματικότητα που συντελείται στον χώρο της υγείας. Οπότε και ξεκινήσαμε με τη βοήθεια στην αρχή των Venture Capitals που προανέφερα».

Σήμερα, μεταξύ των νικητών συνεργασιών της εταιρείας είναι με κυβερνητικούς οργανισμούς της Βρετανίας, της Σιγκαπούρης, της Δανίας, του Καναδά, των ΗΠΑ, καθώς και με φαρμακοβιομηχανίες όπως η Boehringer Ingelheim.

Από τον περασμένο μήνα η εταιρεία ξεκίνησε τρόπον τινά να έχει και αντικείμενο στην Ελλάδα, μια που με την υποστήριξη του ΕΟΔΥ συμμετέχει στο πιλοτικό πρόγραμμα της κλινικής μελέτης χιλίων νεογνών από τα νοσοκομεία «Αλεξάνδρα», Θεσσαλίας και «Παπαγεωργίου» με τον τίτλο BeginNGS. Ουσιαστικά πρόκειται για DNA τεστ τα οποία θα αναλυθούν για τον εντοπισμό τυχόν γενετικών διαταραχών που θα μπορούσε να υπάρξει αποτελεσματική παρέμβαση.

«Με δεδομένο ότι στην Ελλάδα γεννιούνται περίπου 60 χιλιάδες μωρά κάθε χρόνο, θα μπορούσε να υπάρξει μελέτη, παρακολούθηση και τυχόν έγκαιρη αντιμετώπιση τέτοιου είδους ασθενειών», λέει η κυρία Χάτζου.

Η ίδια μεγάλωσε στην Αρτέμιδα, στην Αττική. «Μετά το λύκειο σπούδασα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Πληροφορική με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική. Ήταν η πρώτη χρονιά της σχολής και πραγματικά δεν ήξερα τι θα βρω. Εγώ ήθελα Ιατρική. Επέμενε όμως η μητέρα μου να δοκιμάσω τη σχολή. Την άκουσα και τελικά αυτό με έφερε έως εδώ», λέει γελώντας. «Το πρώτο μεταπτυχιακό το έκανα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο ΕΚΠΑ, κι από εκεί μετά έφυγα για το εξωτερικό. Αρχικά Σουηδία όπου έκανα ένα δεύτερο Master και παράλληλα άρχισα να δουλεύω σαν Bioinformatics Engineer, όπως λέγεται. Πληροφορικός ουσιαστικά. Έπειτα PhD και ξεκίνησα να ταξιδεύω στον κόσμο... Βαρκελώνη, Γερμανία, Αμερική, και τελικά Λονδίνο, όπου ρίζωσα».

Του
**Στάυρου
Γριμάνη**
sgrimanis@gmail.com

Επιχειρηματικές Ιστορίες

Στέργιος Λογοθετίδης
ORGANIC ELECTRONIC TECHNOLOGIES

ΕΠΙΛΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΠΕ ΜΕ ΤΑ ΤΥΠΩΜΕΝΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ

Η ελληνική εταιρεία με έδρα στη Θεσσαλονίκη είναι πρωτοπόρος στην τεχνολογία των οργανικών φωτοβολταϊκών 3ης γενιάς και κατακτά με τις καινοτομίες της τη διεθνή αγορά

Ο Δρ Στέργιος Λογοθετίδης επιδεικνύει τα οργανικά τυπωμένα φωτοβολταϊκά

Μεταξύ άλλων, ο δρ Λογοθετίδης είναι ιδρυτής και διευθυντής του Εργαστηρίου Νανοτεχνολογίας LTFN (Λεπτών Υμενίων, Νανοσυστημάτων & Νανομετρολογίας) στο ΑΠΘ, που δημιουργήθηκε το 1991,

καθώς και του Hellenic Organic and Printed Electronic Association (HOPE-A) που απαρτίζεται από 40 εταιρείες και ερευνητικά ιδρύματα. Με αυτόν ως επικεφαλής, η Organic Electronic Technologies έχει

καταστεί σήμερα πρωτοπόρος στην τεχνολογία των οργανικών φωτοβολταϊκών 3ης γενιάς. Η διαρκής έρευνα και εξέλιξη, οι συνεργασίες με τα σημαντικότερα ελληνικά και ευρωπαϊκά ιδρύματα και εταιρείες, μαζί με τις χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε. κυρίως, έφεραν την ανάπτυξη αυτής της επαναστατικής τεχνολογίας στη ναυοβιομηχανική παραγωγή και παραγωγή ενέργειας. Αυτό που ξεχωρίζει τα φωτοβολταϊκά της εταιρείας OET είναι η διαδικασία παραγωγής τους που γίνεται με εκτύπωση R2R, η διαφάνειά τους, το χαμηλό βάρος, αλλά και η δυνατότητα πλήρους ανακύκλωσής τους. Επίσης, στηρίζονται στη Νανοτεχνολογία, και έτσι χρησιμοποιούν πολύ μικρές ποσότητες πρώτης ύλης.

Λόγω της ευκαμψίας τους τα ΟΦΒ μπορούν να ρολάρονται και να μεταφέρονται πολύ εύκολα, ενώ τοποθετούνται σε οποιαδήποτε επιφάνεια, σε αντίθεση με τα συμβατικά ΦΒ που αναπτύσσονται σε άκαμπτες επιφάνειες, όπως το πυρίτιο ή το γυαλί. Η λεπτότητά τους τα καθιστά εξαιρετικά ελαφριά, με 0,5 kg/μ², σε αντίθεση με τα ΦΒ 1ης γενιάς, τα οποία συζύζουν 22-25 kg/μ².

To Giga Factory

Σύμφωνα με τον κ. Λογοθετίδη, η εταιρεία έχει σκοπό να επεκταθεί διεθνώς και να πραγματοποιήσει εγκαταστάσεις παραγωγής και χρήσης των ΟΦΒ σε διάφορα μέρη του κόσμου. Οπως επισημαίνει, αυτό θα

επιτευχθεί μετά την υλοποίηση ενός πολύ σημαντικού project της OET με το ακρωνύμιο Flex2Energy που θέτει αρχικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο έναν πολύ φιλόδοξο και κρίσιμο στόχο: τη μαζική παραγωγή 3ης γενιάς φωτοβολταϊκών, ενώ δημιουργεί την πρώτη παγκοσμίως αυτοματοποιημένη γραμμή παραγωγής ΟΦΒ με ετήσια παραγωγή 1.000.000 μ² τον χρόνο και περίπου 100 MW ισχύ. Παράλληλα, ανοίγει τον δρόμο για την παραγωγή και άλλων οπτοηλεκτρονικών διατάξεων, όπως των εύκαμπτων οργανικών LED.

Η OET έχει χρηματοδοτηθεί με 21,2 εκατ. ευρώ από την Ε.Ε. και σε συνεργασία με άλλες πέντε εταιρείες και οργανισμούς από τη Θεσσαλονίκη, καθώς και με εννέα εταιρείες και φορείς από την Ευρώπη, εγγυώνται την ταχύτατη αποπεράτωση αυτού του project. Επόμενος στόχος της OET για το τέλος της δεκαετίας είναι το Giga Factory, δηλαδή η γραμμή παραγωγής οργανικών φωτοβολταϊκών 1000 MW, βοηθώντας στην εγκαθίδρυση της βιομηχανίας τους ως βασική βιομηχανία φωτοβολταϊκών στην Ευρώπη, ώστε να αποδεσμευθεί από την εισαγωγή τους από την Ασία και να επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα της οικονομίας.

Ανήκει στις λίγες περιπτώσεις εταιρειών που επιβεβαιώνουν όλα τα αξιώματα για την εφευρετικότητα του ελληνικού μυαλού, ξεηγώντας κατά κάποιον τρόπο το φαινόμενο της σπουδαίας καριέρας που διαγράφουν στο εξωτερικό οι συμπατριώτες μας σε κάθε επιστημονικό ή επιχειρηματικό αντικείμενο. Με τη μεγάλη διαφορά ότι η Organic Electronic Technologies δεν βρίσκεται στη Silicon Valley αλλά στη Θεσσαλονίκη και ο ιδρυτής και επικεφαλής της, καθηγητής της Νανοτεχνολογίας **Στέργιος Λογοθετίδης**, επέλεξε από εδώ, την πατρίδα μας, μέσω αυτής της εταιρείας να φέρει την επανάσταση στον χώρο της πράσινης ενέργειας.

Είναι η εταιρεία που κατασκευάζει τα πιο προηγμένα ημιδιαφανή τυπωμένα φωτοβολταϊκά που μπορούν να αντικαταστήσουν τα συμβατικά φωτοβολταϊκά πλαίσια σε πλήθος εφαρμογών, από γυάλινα κτίρια έως θερμοκήπια και ανοιχτές καλλιέργειες, αυτοκίνητα, φορτά ηλεκτρονικά είδη, έξυπνες συσκευασίες κ.ά. Πρόκειται ασφαλώς για μια τεχνολογία που ανοίγει νέους ορίζοντες στον χώρο των ΑΠΕ - και μάλιστα σε μια συγκυρία όπου ο πλανήτης βυθίζεται στις συνέπειες της κλιματικής κρίσης. Ειδικότερα, η OET είναι μια εταιρεία υψηλής τεχνολογίας που ασχολείται με τον σχεδιασμό, τις διαδικασίες κατασκευής λεπτών μεμβρανών και την παραγωγή καινοτόμων τεχνολογιών ευέλικτων οργανικών τυπωμένων φωτοβολταϊκών (OPV) και οργανικών LED (OLED). Μέσω διαρκούς έρευνας και ανάπτυξης, έχει εφαρμόσει ένα καινοτόμο πάνελ OPV που διαφοροποιείται από τους ανταγωνιστές για την υψηλή διαφάνη και ομοιόμορφη μεμβράνη του, με ελάχιστες ασυνέχειες αντί για τα υπάρχοντα πάνελ με λωρίδες.

Η διαδρομή και οι καινοτομίες

Η OET ιδρύθηκε το 2012 από τον καθηγητή Στέργιο Λογοθετίδη, ενσωματώνοντας 35 χρόνια υψηλής εμπειρίας στις τεχνολογίες Thin Films και Printed Organic Electronics. Ο δρ Στέργιος Λογοθετίδης είναι ομότιμος καθηγητής Νανοτεχνολογίας στο Τμήμα Φυσικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), στο οποίο και σπούδασε, για να ακολουθήσουν το Max-Planck Institute της Στουτγάρδης και το Berlin Synchrotron Radiation Facility. Η επιστημονική και ερευνητική συνεισφορά του αναδεικνύονται από τις 900 πρωτότυπες εργασίες και μονογραφίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, ενώ έχει δώσει περισσότερες από 500 διαλέξεις. Είναι κάτοχος 9 πατεντών και άλλων 2 που βρίσκονται σε εξέλιξη, έχει ιδρύσει 3 start-up εταιρείες υψηλής τεχνολογίας και έχει χρηματοδοτηθεί για τη συνεχή αριστεία του με περισσότερα από 200 εκατ. ευρώ από την Ε.Ε. και την Ελλάδα σε έργα έρευνας, καινοτομίας και ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και προϊόντων.

Μέσω διαρκούς έρευνας και ανάπτυξης, έχει εφαρμόσει ένα καινοτόμο πάνελ οργανικών τυπωμένων φωτοβολταϊκών (OPV) που διαφοροποιείται από τους ανταγωνιστές για την υψηλά διαφανή και ομοιόμορφη μεμβράνη του, με ελάχιστες ασυνέχειες, αντί για τα υπάρχοντα πάνελ με λωρίδες

Δρ Στέργιος Λογοθετίδης

«ΤΑ ΟΦΒ “GAME CHANGER” ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΟΥΔΕΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

Το «business stories» είχε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνομιλία με τον επικεφαλής της εταιρείας Δρ Στέργιο Λογοθετίδη μόλις επέστρεψε από τη Διεθνή Εκθεση Οργανικών Ηλεκτρονικών LOPEC 2024 στο Μόναχο, όπου η OET παρουσίασε τα προϊόντα της. Μας αποκαλύπτει τις δυνατότητες αυτής της νέας τεχνολογίας, ενώ μιλάει και για την πρόσφατη επίσκεψή του στην Ινδία, όπου συμμετείχε στην επιχειρηματική αποστολή που συνόδευσε τον πρωθυπουργό **Κυριάκο Μητσοτάκη**.

- Κύριε καθηγητά, ποια είναι η δραστηριότητα της Organic Electronic Technologies;

Η OET παράγει τα φωτοβολταϊκά 3ης γενιάς, τα ημιδιάφανα, εύκαμπτα Οργανικά Φωτοβολταϊκά (ΟΦΒ), που βασίζονται στους οργανικούς ημιαγωγούς, με μεθόδους εκτύπωσης Roll-to-Roll (R2R), με υψηλή απόδοση και σε μεγάλη κλίμακα, σε διάφορα σχήματα και μεγέθη, αλλά και ποικιλία χρωμάτων και υψηλή αισθητική. Τα εύκαμπτα φωτοβολταϊκά της OET στοχεύουν σε υπάρχουσες αγορές, αλλά κυρίως σε νέες αναδυόμενες και χρήσεις που απαιτούν η πράσινη ενέργεια και η κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Είναι ιδανικά για ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών, που εκτείνεται από τα γυάλινα κτίρια έως θερμοκήπια και ανοιχτές καλλιέργειες, τα αυτοκίνητα, τον τουρισμό, τα φορητά ηλεκτρονικά είδη, τις έξυπνες συσκευασίες, τα wearables κ.λπ.

Η «πόρτα» της Ινδίας

- Κατά την πρόσφατη επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Ινδία συμμετείχατε στην επιχειρηματική αποστολή. Μιλήστε μας για τις προοπτικές που ανοίγονται.

Η συμμετοχή μας στην επιχειρηματική αποστολή στην Ινδία και στις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις πόλεις Νέο Δελχί, Βομβάν και Μπαγκαλόρ ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη. Θα έλεγα ότι έμφαση δόθηκε στις επαφές στη Βομβάν και στην τελευταία πόλη που χαρακτηρίζεται και ως η «Silicon Valley της Νότιας Ασίας», όπου συζητήσαμε τη δυνατότητα παραγωγής των ΟΦΒ στην Ινδία. Δόθηκε η ευκαιρία να παρουσιαστούν οι πρωτοβουλίες της OET για τη μεταφορά τεχνολογίας και την turn key εγκατάσταση και παραγωγή των ΟΦΒ μας, καθώς επίσης η εγκατάσταση και χρήση τους σε διάφορα πλοτικά έργα επίδειξης που θα αναλάβουν τοπικοί επενδυτές και φορείς στην Ινδία.

Η τεχνολογία μας έχει πολλά να προσφέρει στην ανάπτυξη της Ινδίας τόσο στην αυτοματοποιημένη πράσινη βιομηχανία όσο και στην παραγωγή ενέργειας, στη χρήση τους για την αύξηση παραγωγής τροφής και τον περιορισμό της χρήσης νερού κ.α.

- Τι νέο φέρνει στην αγορά των ΑΠΕ η Organic Electronic Technologies;

Είναι ακριβώς αυτά τα ημιδιάφανα, εύκαμπτα και ελαφριά οργανικά φωτοβολταϊκά. Για παράδειγμα, μόνο η διαφάνειά τους

επιβλαβή UV ακτινοβολία, μετριάζοντας τις ασθένειες και τις προκλήσεις ανάπτυξης στα φυτά. Επιπλέον, συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη χρήση του νερού, με έως και 30% μείωση κατανάλωσης, λόγω του φαινομένου σκίασης που παρέχουν. Τα τελευταία τρία χρόνια έχουμε εφαρμόσει τα ΟΦΒ σε διαφορετικές καλλιέργειες θερμοκηπίου και πρόσφατα σε εξωτερικές καλλιέργειες, με στόχο τη διάδοση και χρήση αυτής της γνώσης τόσο από μικρούς και μεγάλους παραγωγούς όσο και από επιχειρηματίες με

δημιουργήσει μια αλυσίδα αξίας από παραγωγικούς φορείς, ανθρώπινο δυναμικό, νέα υλικά και όργανα, τεχνικές, μηχανές και αυτοματισμούς που εισάγει η Βιομηχανία 4.0. Η τεχνολογία μας αρχικά αναπτύχθηκε και χρηματοδοτήθηκε για παραγωγή στην Ελλάδα, αλλά έχει διεθνή προσανατολισμό, αναγνωρίζοντας ότι η παγκόσμια αγορά προσφέρει ευκαιρίες χιλιάδες φορές μεγαλύτερες από την ελληνική αγορά. Παρά τη διεθνή μας εστίαση, οι κύριες εφαρμογές καθώς και η αρχική παραγωγή μας αναπτύσσονται στην Ελλάδα, παρέχοντας μια μοναδική ευκαιρία σε εγχώριους φορείς, επιχειρηματίες και επενδυτές να αξιοποιήσουν πρώτοι αυτοί τα πλεονεκτήματα που δίνει αυτή η καινοτομία.

Η βιώσιμη παραγωγή ενέργειας

- Η εκτίμησή σας για την εξέλιξη της αγοράς των ΑΠΕ και τη θέση της εταιρείας σε αυτήν;

Η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ είναι πολύ σημαντική στις μέρες μας λόγω της ραγδαίας αύξησης των απαιτήσεων σε ενέργεια τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, αλλά κυρίως εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Ο δεσμευτικός στόχος της Ε.Ε. για τις ΑΠΕ έως το 2030 φτάνει πλέον στο 45%, που σημαίνει σχεδόν διπλασιασμό του υπάρχοντος μεριδίου τους. Όμως η κύρια πηγή παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ είναι τα φωτοβολταϊκά 1ης και 2ης γενιάς. Συγκεκριμένα, το 2023 οι εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών έφτασαν τα 430 GW, και αν υποθέσουμε ότι καταναλώνουν «1 Μονάδα Γης», τότε το 2035 αναμένεται να φτάσει στα 6 TW και να δεσμεύουν «14 Μονάδες Γης», ενώ το 2050 με τις απαιτήσεις που θέτει ο στόχος του Green Deal θα απαιτεί 75 TW και θα δεσμεύουν «~200 Μονάδες Γης»! Οι οποίες βέβαια θα γίνουν σε βάρος των καλλιεργειών και της παραγωγής τροφής. Γι' αυτό η OET έχει ως όραμα «τη Βιώσιμη Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Οποιαδήποτε Επιφάνεια και Παντού» σε καινούριες και υφιστάμενες εγκαταστάσεις για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα δεσμευσης παραγωγικής γης από εγκαταστάσεις ΑΠΕ. Ετσι, μπορούμε να επιτύχουμε τριπλή χρήση γης με ταυτόχρονη παραγωγή ενέργειας, αύξηση της παραγωγής τροφής έως 30% και μείωση κατανάλωσης πόρων - σε νερό, φυτοφάρμακα κ.α. Αντίστοιχα η εφαρμογή σε κτίρια εκμεταλλεύεται υφιστάμενες εγκαταστάσεις για παραγωγή ενέργειας και τα μετατρέπει σε ενεργειακά θετικά κτίρια.

Ο Στέργιος Λογοθετίδης συμμετείχε στην επιχειρηματική αποστολή που συνόδευσε τον πρωθυπουργό στην Ινδία

επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν σε εφαρμογές όπου απαιτείται παράλληλα με την παραγωγή ενέργειας και η διέλευση του φωτός για τη φωτοσύνθεση των φυτών, αλλά και σε γυάλινα κτίρια. Αυτό φέρνει μια επανάσταση στη χρήση τους στα αγροβολταϊκά και τα ενεργειακά και αρχιτεκτονικά κτίρια. Τα εύκαμπτα και ελαφριά πάνελ των ΟΦΒ ενσωματώθηκαν σε ήδη υπάρχουσες δομές θερμοκηπίων χωρίς κάποια τροποποίηση, είτε εσωτερικά είτε εξωτερικά, με απλούς μηχανισμούς στήριξης. Δεδομένης της ικανότητάς τους να παράγουν ενέργεια χωρίς να εμποδίζουν τη διέλευση του φωτός, είναι επίσης κατάλληλα για ανοιχτές καλλιέργειες όπως αμπέλια, ακτινίδια κ.α.

Τα μεγάλα οφέλη των ΟΦΒ

- Ποια είναι τα οφέλη της τεχνολογίας στην πράξη;

Πάνω από μια δεκαετία πειραματισμών σε θερμοκήπια αποκάλυψε μια αξιοσημείωτη αύξηση της παραγωγής, έως και 30%. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι τα ημιδιάφανα ΟΦΒ απορροφούν την

εκτεταμένες εκτάσεις και υδροπονικά θερμοκήπια που ξεπερνούν τα 100-300 στρέμματα. Ταυτόχρονα, συζητούμε με το κράτος, τους επενδυτές και τις τράπεζες ώστε να εξασφαλίσουμε χρηματοδότηση για την ενσωμάτωση των φωτοβολταϊκών 3ης γενιάς στις γεωργικές πρακτικές. Είναι ζωτικής σημασίας για όλους τους φορείς στη γεωργία και την κτηνοτροφία να γνωρίζουν ότι η τεχνολογία ΟΦΒ έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την παραγωγή τροφίμων, ενώ παράγει καθαρή, πράσινη ενέργεια στην ίδια γη. Αναμένουμε ότι τα επόμενα χρόνια τόσο οι θερμοκηπιακές όσο και οι ανοιχτές καλλιέργειες με τη χρησιμοποίηση των ΟΦΒ θα μετατραπούν σε εγκαταστάσεις παραγωγής τροφίμων και παραγωγής ενέργειας.

- Τα ΟΦΒ τυγχάνουν αποδοχής στην Ελλάδα, αλλά και εκτός συνόρων;

Τα τελευταία 20 χρόνια συνεργαστήκαμε με πάνω από 100 εταιρείες και πανεπιστήμια από όλη την Ευρώπη, όπου με τη συνεργασία του Εργαστηρίου Νανοτεχνολογίας, που ίδρύσα στο ΑΠΘ, και της Organic Electronic Technologies έχουμε

Του
**Μηνά
Τσαμόπουλου**
mtsamopoulos@gmail.com

Στη μεταφορά ενέργειας ο ελληνικός εφοπλισμός κυριαρχεί παγκοσμίως τόσο στα δεξαμενόπλοια όσο και στα πλοία μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου - LNG Carriers. Ενώ η Κίνα διαθέτει περισσότερα δεξαμενόπλοια, ο ελληνικός στόλος έχει την υψηλότερη αξία με 69,5 δισ. δολάρια, ξεπερνώντας την αρμάδα του Κόκκινου Δράκου κατά 22,1 δισ. δολάρια. Οπως προκύπτει από την ετήσια έρευνα του ναυλομεστικού οίκου Xclusiv Shipbrokers, οι ελληνικές παραγγελίες δεξαμενόπλοιων αυξήθηκαν κατακόρυφα το 2023, με 123 παραγγελίες, που αντιστοιχούν στο 34% των συνολικών παραγγελιών που έγιναν το 2023. Αυτός είναι σχεδόν τριπλάσιος από τον αριθμό των παραγγελιών δεξαμενόπλοιων που έδωσαν το 2022. Η κύρια εστίασή τους ήταν στον τομέα Aframax/LR2, με 51 παραγγελίες, ενώ ακολούθησαν τα Suezmax και Panamax/LR1, με 36 και 14 παραγγελίες αντίστοιχα.

Σύμφωνα με την Ελληνική Επιτροπή Ναυτιλιακής Συνεργασίας του Λονδίνου (Greek Shipping Cooperation Committee), με στοιχεία που παρέχονται από την S&P Global Market Intelligence, τον Μάρτιο του 2024 οι Έλληνες εφοπλιστές έχουν υπό παραγγελία ναυπήγησης 112 δεξαμενόπλοια συνολικής μεταφορικής ικανότητας 15,278 εκατομμυρίων τόνων, ενώ το παγκόσμιο βιβλίο παραγγελιών γι' αυτό τον τύπο πλοίου περιλαμβάνει 239 συμβόλεια χωρητικότητας 35,3 εκατομμυρίων dwt.

Οι ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές εταιρείες κυριαρχούν καθώς ελέγχουν το 30% του παγκόσμιου στόλου δεξαμενόπλοιων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Marine Information Services του κ. **Νίκου Μώρου**, οι Έλληνες με τους μεγαλύτερους στόλους δεξαμενόπλοιων, με πάνω από 20 πλοία στο νερό, είναι:

- **Παναγιώτης και Νίκος Τσάκος** με το Tsakos Group/TEN 75 τάνκερ
- **Γιώργος Προκοπίου** με την Dynacom 67 τάνκερ
- **Ανδρέας Μαρτίνο** με τη Minerva Marine 57 τάνκερ
- **Μαρία Αγγελικούση** με τη Maran Tankers 56 τάνκερ
- **Νικόλας Μαρτίνο** με τη Thenamaris 52 τάνκερ
- **Γιώργος Οικονόμου** με την TMS/Cardiff 51 τάνκερ
- **Αγγελική Φράγκου** με τη Navios 39 τάνκερ
- **Αννα Αγγελικούση** με την Pantheon Tankers 39 τάνκερ
- **Οικ. Βαρδινογιάννη** με την AVIN 31 τάνκερ
- **Διαμαντής Διαμαντίδης** με την Delta Tankers 29 τάνκερ
- **Θανάσης Μαρτίνο** με την Eastern Mediterranean 28 τάνκερ
- **Νίκος και Χάρης Βαφειάς** με τον όμιλο Vafias 28 τάνκερ
- **Γιώργος Μελισσανίδης** με την Aegean Shipping 27 τάνκερ
- **Βαγγέλης Μαρινάκης** με τον όμιλο Capital 25 τάνκερ

Υψους 69,5 δισ. δολαρίων η αξία του ελληνικού στόλου δεξαμενόπλοιων

■ Τριπλασιάστηκαν οι παραγγελίες νέων πλοίων μέσα στο 2023

■ **Δημήτρης Προκοπίου** με τη Marine Trust 23 τάνκερ

■ **Πάρις Κασιδόκωστας-Λάτσης** με τη Latsco/MARLA 22 τάνκερ

■ **Γιάννης και Αριστείδης Αλαφούζος** με την Κυκλάδες Maritime και την Okeanis 22 τάνκερ

Από τον Φεβρουάριο του 2022 η αγορά των δεξαμενόπλοιων απολαμβάνει μια περίοδο εξαιρετικά υψηλών ναύλων που τροφοδοτείται από μια συρροή παραγόντων. Ένα ιστορικά χαμηλό βιβλίο παραγγελιών, η αύξηση του κόστους των νέων πλοίων και οι γεωπολιτικές εντάσεις δημιούργησαν την αρχική δυναμική. Η τάση αυτή ενισχύθηκε περαιτέρω από τις επιθέσεις των Χούθι που προκάλεσαν παρακάμψεις του Σουέζ και τις προβλέψεις του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA) για ισχυρή ζήτηση πετρελαίου τα επόμενα χρόνια, υποστηρίζοντας και ενισχύοντας περαιτέρω την ανοδική τάση στις τιμές των αγοραπωλησιών μεταχειρισμένων και νεότευκτων δεξαμενόπλοιων.

Οι τιμές των δεξαμενόπλοιων βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα από το 2010 για τους περισσότερους τύπους. Για παράδειγμα, οι

τιμές των 15 ετών Suezmaxes μεταφορικής ικανότητας 160.000 τόνων είναι σήμερα αυξημένες κατά 20,62% περίπου σε σχέση με την ίδια περίοδο πέρυσι, από 38,37 εκατ. δολάρια σε 46,28 εκατ. δολάρια. Από την άλλη πλευρά, το βιβλίο παραγγελιών βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο της τελευταίας 20ετίας. Η διαθεσιμότητα των ναυπηγείων είναι περιορισμένη έως το 2025, ενώ ακόμη και όταν πέσουν στο νερό τα υπό ναυπήγηση δεξαμενόπλοια έως το 2027 δεν θα διαταράξουν την τρέχουσα ενοίκια ισορροπία προσφοράς και ζήτησης.

Όμως ήδη τους δύο πρώτους μήνες του 2024 η εικόνα αλλάζει. Σύμφωνα με ναυλομεστικούς οίκους, ειδικά για τα υπερδεξαμενόπλοια VLCC μεταφορικής ικανότητας άνω των 300.000 τόνων, έχουν τοποθετηθεί 17 παραγγελίες, ενώ ολόκληρο το 2023 είχαν δοθεί 18. Αν αναλογιστεί κανείς ότι ο παγκόσμιος στόλος VLCC αριθμεί 908 πλοία, τότε σε δύο μήνες δόθηκαν παραγγελίες για ναυπηγήσεις ίσες με το 2% του στόλου που είναι σήμερα στο νερό. Οι συνολικές παραγγελίες για δεξαμενόπλοια όλων των τύπων αυξήθηκαν μέσα στο 2024 κατά 36% σε σύγκριση με το αντίστοιχο δίμηνο του 2023. Ο παγκόσμιος

στόλος δεξαμενόπλοιων ανέρχεται σε 7.576 πλοία συνολικής χωρητικότητας 690 εκατομμυρίων dwt και υπό ναυπήγηση υπάρχουν 657 δεξαμενόπλοια συνολικής χωρητικότητας 55,89 εκατομμυρίων τόνων.

Στις τιμές των ναύλων ειδικά για τη μεταφορά πετρελαϊκών προϊόντων, τους τελευταίους τρεις μήνες παρατηρήθηκε εξαιρετική άνοδος. Αυτό συμπίπτει με τη δεύτερη επέτειο της σύγκρουσης Ρωσίας - Ουκρανίας, αλλά οι επιθέσεις των Χούθι σε πλοία φαίνεται να αποτελούν τον κύριο παράγοντα. Σε σύγκριση με την 1η Δεκεμβρίου 2023, ο ημερήσιος ναύλος έχει αυξηθεί: Μεσόγειος - Απώ Ανατολή κατά 412%, στα 44.074 δολάρια/ημέρα, Μέση Ανατολή - Ιαπωνία κατά 158%, στα 44.858 δολάρια, και Μέση Ανατολή - Μεγάλη Βρετανία κατά 135%, στα 51.008 USD/ημέρα.

LNG Carriers

Η Ελλάδα είναι επίσης ο ιδιοκτήτης του δεύτερου μεγαλύτερου στόλου LNG, με 143 πλοία και αξία στόλου 31,1 δισ. δολαρίων. Οι αξίες στον τομέα αυτό παραμένουν σταθερά σε υψηλά επίπεδα από το 2022 λόγω της αύξησης της ζήτησης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Επιτροπής Ναυτιλιακής Συνεργα-

Οι ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές εταιρείες ελέγχουν το 30% του παγκόσμιου στόλου δεξαμενόπλοιων

Οι Έλληνες με τους μεγαλύτερους στόλους δεξαμενόπλοιων

Νίκος Τσάκος
75 τάνκερ

Γιώργος Προκοπίου
67 τάνκερ

Ανδρέας Μαρτίνος
57 τάνκερ

Μαρία Αγγελικούση
56 τάνκερ

Νικόλας Μαρτίνος
52 τάνκερ

Γιώργος Οικονόμου
51 τάνκερ

Αγγελική Φράγκου
39 τάνκερ

Αννα Αγγελικούση
39 πλοία

Οικ. Βαρδιογιάννη
31 τάνκερ

Διαμαντής Διαμαντίδης
29 τάνκερ

Θανάσης Μαρτίνος
28 τάνκερ

Χάρης Βαφειάς
28 τάνκερ

Γιώργος Μελισσανίδης
27 τάνκερ

Βαγγέλης Μαρινάκης
25 τάνκερ

Δημήτρης Προκοπίου
23 τάνκερ

Πάρις Κασιδόκωστας-Λάτσης
22 τάνκερ

Αριστείδης Αλαφούζος
22 τάνκερ

κυβικών μέτρων από τη νοτιοκορεατική γιάρδα Hyundai Samho Heavy Industries - HSHI. Το πλοίο είναι ήδη ναυλωμένο για 10 χρόνια στον αμερικανικό κολοσσό εξαγωγής υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου Cheniere. Το ναυπηγικό πρόγραμμα της εταιρείας για πλοία μεταφοράς υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου είναι μεγάλο. Το καλοκαίρι του 2021 είχε βάλει τέσσερις παραγγελίες για LNG Carriers μεταφορικής ικανότητας 200.000 κυβικών μέτρων, συνολικής αξίας κοντά στα 800 εκατ. δολάρια. Το πρώτο από τα τέσσερα αυτά πλοία το παρέλαβε η Dynagas τον Σεπτέμβριο του 2023 και είναι και αυτό ναυλωμένο στην Cheniere. Το ίδιο ισχύει και για το «Clean Destiny» που το παρέλαβε τον περασμένο Δεκέμβριο. Το 2021 ο Γιώργος Προκοπίου παρήγγειλε άλλα τρία LNG Carrier της ίδιας μεταφορικής ικανότητας και το 2022 άλλα πέντε, ανεβάζοντας τις συνολικές παραγγελίες του σε 12 τον αριθμό.

Επίσης, η Alpha Gas της Αννας Αγγελικούση και των γιών της Φραγκίσκου και Αντώνη, που είναι η τρίτη γενιά πλοιοκτητών, παρέλαβε το νεότευκτο πλοίο μεταφοράς υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου «Energy Fortitude», κατασκευασμένο από την HSHI - είναι το τελευταίο από τα τρία πλοία που παραδόθηκαν από την HSHI στο πλαίσιο του πιο πρόσφατου ναυπηγικού προγράμματος LNG. Προωθείται με κινητήρες XDF, έχει μεταφορική ικανότητα φορτίου 174.000 cbm και είναι εξοπλισμένο με τις τελευταίες τεχνολογίες, όπως: ένα υψηλής χωρητικότητας και εξαιρετικά αποδοτικό σύστημα πλήρους ρευστοποίησης, σύστημα λίπανσης με αέρα (ALS), δύο γεννήτριες άξονα (PTO) και ασπίδα αντίστασης αέρα.

Στο μεταξύ ο όμιλος Capital, συμφερόντων του Βαγγέλη Μαρινάκη, προχώρησε, σύμφωνα με πληροφορίες, στην παραγγελία για ναυπήγηση τεσσάρων LNG Carriers μεταφορικής ικανότητας 174.000 κυβικών μέτρων. Είναι συνολικής αξίας 1,1 δισ. δολαρίων.

Έχει συμφωνηθεί τιμή στα 270 εκατ. δολάρια ανά πλοίο. Οι τιμές στα ναυπηγεία της Νότιας Κορέας αυξάνουν σταθερά, με το προηγούμενο υψηλό να είναι περίπου 265-267 εκατ. δολάρια ανά πλοίο. Τρία από τα νέα πλοία της Capital έχουν προγραμματιστεί για παράδοση το 2027, με το τελευταίο να αναμένεται στις αρχές του 2028. Θα κατασκευαστούν από την HSHI και ανεβάζουν σε 12 τον αριθμό των LNG πλοίων που έχει παραγγείλει ο όμιλος στο ναυπηγείο Yeongam, με ένα ακόμη νεότευκτο υπό κατασκευή για παράδοση από τον όμιλο Hyundai Heavy Industries Group.

Από το 2018 η Capital έχει κάνει 22 παραγγελίες για ναυπήγηση πλοίων μεταφοράς LNG. Πέρυσι, η συνδεδεμένη με τον όμιλο εταιρεία που είναι εισηγμένη στον Nasdaq Capital Product Partners συμφώνησε να καταβάλει 3,1 δισ. δολάρια για να αποκτήσει τα 11 νέα πλοία μεταφοράς υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου που βρίσκονταν τότε στο βιβλίο παραγγελιών, για να προστεθούν στα επτά πλοία μεταφοράς υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου που είχε ήδη. Το 2023 η Capital Gas ύψωσε την ελληνική σημαία σε δύο πλοία LNG, σκοπεύοντας να επεκτείνει τον υπό ελληνική σημαία στόλο της.

σίας του Λονδίνου, οι ναυτιλιακές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων έχουν υπό παραγγελία 77 LNG carrier.

Από τα στοιχεία δε της Marine Information Services, οι Έλληνες με τους μεγαλύτερους στόλους πλοίων μεταφοράς υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου-LNG Carriers στο νερό είναι:

- **Μαρία Αγγελικούση**, Maran Gas, 41 πλοία
- **Πίτερ Λιβανός**, GasLog, 34 πλοία
- **Γιώργος Προκοπίου**, Dynagas, 19 πλοία
- **Γιώργος Οικονόμου**, TMS Gas, 17 πλοία
- **Βαγγέλης Μαρινάκης**, Capital Group, 11 πλοία
- **Νικόλας Μαρτίνος**, Thenamaris, 8 πλοία
- **Αννα Αγγελικούση**, Alpha Gas, 8 πλοία
- **Ανδρέας Μαρτίνος**, Minerva Marine INC, 5 πλοία
- **Νίκος Τσάκος**, Tsakos Energy Navigation, 3 πλοία
- **Πάρις Κασιδόκωστας Λάτσης**, Latsco, 2 πλοία
- **Όμιλος Χανδρή**, 2 πλοία

Πρόσφατα η Dynagas, συμφερόντων Γιώργου Προκοπίου, παρέλαβε το LNG Carrier «Clean Vitality» μεταφορικής ικανότητας 200.000

Του
**Μηνά
Τσαμόπουλου**
mtsamopoulos@gmail.com

Επιχειρηματικές Ιστορίες

Αρχές του περασμένου Οκτωβρίου, πραγματοποιήθηκε στη Λεμεσό το Maritime Cyprus Conference με τη συμμετοχή εκπροσώπων της διεθνούς ναυτιλιακής κοινότητας και φυσικά της ελληνόκτητης ναυτιλίας που κυριαρχεί στις θάλασσες του κόσμου. Ήταν φανερό ότι η κυπριακή ναυτιλία και όλο το κυπριακό ναυτιλιακό cluster έβγαιναν δυναμικά προς τα εμπρός.

Σε συζήτηση που είχα με τον **Πόλυ Βάσου Χατζηγιαννίου**, διευθύνοντα σύμβουλο της εισηγμένης στην αμερικανική κεφαλαιαγορά Safe Bulkers, μου είχε πει: «Το κυπριακό νηολόγιο πρέπει να είναι το εναλλακτικό νηολόγιο των Ελλήνων εφοπλιστών. Υπάρχουν και άλλες σημαίες, αλλά η πιο ποιοτική μετά την ελληνική είναι η κυπριακή και πιστεύω ότι έχει σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει δυναμική. Οι πλοιοκτήτες αρχίζουν και στηρίζουν το κυπριακό νηολόγιο. Είμαι ιδιαίτερα υπερήφανος ως Κύπριος που έχουμε τόσο ικανά στελέχη». Το μήνυμα ξεκάθαρο.

Πρόσφατα, στη διάρκεια συνεδρίου στη Λεμεσό, ο **Πέτρος Παππάς**, από τους υποστηρικτές του κυπριακού νηολογίου, διευθύνων σύμβουλος της μεγαλύτερης εισηγμένης ναυτιλιακής εταιρείας με στόλο φορτηγών πλοίων στο αμερικανικό χρηματιστήριο, είπε:

«Ίσως μετακομίσω στην Κύπρο στο μέλλον. Θα δούμε. Μου αρέσει εδώ».

Πέντε μήνες αργότερα, το υφυπουργείο Ναυτιλίας της Κύπρου γιόρτασε στην Αθήνα, και συγκεκριμένα στο Ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», τη συμπλήρωση 60 ετών παρουσίας στα διεθνή ναυτιλιακά δρώμενα του κυπριακού νηολογίου, το οποίο ακολουθώντας στρατηγική υπεύθυνης και βιώσιμης ανάπτυξης έχει φτάσει σε σημείο να πρωταγωνιστεί διεθνώς.

Παρέστησαν πολλοί Έλληνες πλοιοκτήτες που έχουν στηρίξει και συνεχίζουν να στηρίζουν το κυπριακό ναυτιλιακό cluster.

Εξ αυτών που έδωσαν το «παρόν» ο δρ **Ιωάννης Κούστας**, ο οποίος πρόσφατα ενέγραψε επτά φορτηγά στο κυπριακό νηολόγιο και ο καπεταν **Παναγιώτης Τσάκος**, ο οποίος ενέγραψε δύο πλοία. Από τους υποστηρικτές είναι και ο **Γιώργος Προκοπίου**, ο οποίος το περασμένο καλοκαίρι τιμήθηκε με το βραβείο Cyprus Maritime Award. Τα πλοία του Γιώργου Προκοπίου εκπροσωπούν το 3,5% του κυπριακού νηολογίου, με μέσο όρο ηλικίας τα πέντε έτη. Ήταν ο πρώτος πλοιοκτήτης που ενέγραψε στο κυπριακό νηολόγιο πέντε υπερσύγχρονα-state of the art-ice class πλοία μεταφοράς LNG.

Παρόντες ήταν επίσης, μεταξύ άλλων, οι Έλληνες πλοιοκτήτες **Πάνος Λασκαρίδης**, **Αριστείδης Πίπτας**, **Λου Κολλάκης**, **Μιχάλης Μποδορούγλου**, **Ευάγγελος Αγγελάκος**, **Χάρης Βαφειάς**, καπεταν **Πάρης Δράγνης**, οι **Νίκος**, **Γιώργος** και **Ανδρέας Τσαβλίνης**.

Από κυπριακής πλευράς ήταν η υφυπουργός Ναυτιλίας **Μαρίνα Χατζημανώλη**,

Ο πρόεδρος της Κύπρου **Σταύρος Αυγουσιδής** με την υφυπουργό Ναυτιλίας της Κύπρου **Μαρίνα Χατζημανώλη**

Πόλυς και **Σοφία Χατζηγιαννίου**, **Μαρίνα Χατζημανώλη**

60 ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΝΗΟΛΟΓΙΟ

Η εκδήλωση στην Αθήνα για την επέτειο της έκτης δεκαετίας παρουσίας στα διεθνή ναυτιλιακά δρώμενα και οι άρρηκτοι δεσμοί μεταξύ της ελληνικής και της κυπριακής ναυτιλίας

η οποία στην ομιλία της ευχαρίστησε τα στελέχη της ελληνικής ναυτιλίας για την υποστήριξη τους προς το κυπριακό νηολόγιο, το οποίο εστιάζει στη βελτίωση των υπηρεσιών και την ενσωμάτωση των πολιτικών βιωσιμότητας.

Παρόντες ήταν ο πρόεδρος της Κύπρου **Σταύρος Αυγουσιδής**, ο γενικός διευθυντής του υφυπουργείου Ναυτιλίας δρ **Στέλιος Χειμωνάς**, ο πρόεδρος της Κυπριακής Ένωσης Πλοιοκτητών **Ανδρέας Χατζηγιαννίτης** και τα στελέχη του κυπριακού νηολογίου στον Πειραιά **Αδωνίς Παυλίδης** και **Χρήστος Καρτζής**.

Μαρίνα Χατζημανώλη

Η υφυπουργός Ναυτιλίας της Κύπρου Μαρίνα Χατζημανώλη τόνισε: «Σήμερα η Κύπρος, ως ένα πλήρως ανεπτυγμένο ναυτιλιακό κέντρο, διαθέτει ένα αναγνωρισμένο νηολόγιο υψηλών προδιαγραφών, το οποίο συνέβαλε καθοριστικά ώστε να κατέχει η χώρα μας μια σημαντική θέση στον παγκόσμιο ναυτιλιακό χάρτη και να διαδραματίζει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο στα παγκόσμια ναυτιλιακά δρώμενα», επεσήμανε. «Ο κυπριακός εμπορικός στόλος, χωρίς αμφιβολία, έχει εξελιχθεί σε αυτά τα 60 χρόνια και συγκαταλέγεται σήμερα στους μεγαλύτερους και ποιοτικότερους παγκοσμίως. Αυτό οφείλεται στην αφοσίωση και αγάπη που επέδειξαν όλοι όσοι έχουν ενεργά ασχοληθεί

και εργαστεί από οποιαδήποτε θέση και αν κατείχαν όλα αυτά τα χρόνια.

Η περαιτέρω ενίσχυση του κυπριακού νηολογίου αποτελεί σαφέστατα έναν από τους πρωταρχικούς στόχους της κυβέρνησης του Νίκου Χριστοδουλίδη και του υφυπουργείου Ναυτιλίας, αναγνωρίζοντας την εθνική διάσταση, μια μικρή σε έκταση χώρα να διατηρεί ένα ισχυρό και ποιοτικό νηολόγιο.

Αναφερόμενη στα πλεονεκτήματα του κυπριακού νηολογίου είπε: «Το πλαίσιο των υπηρεσιών και πλεονεκτημάτων που παρέχονται από το κυπριακό νηολόγιο, όπως είναι το σταθερό και ανταγωνιστικό σύστημα φόρου χωρητικότητας, τα μηδενικά τέλη νηολόγησης, η υπηρεσία 24/7, η εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού, τα υψηλά πρότυπα ασφαλείας, η αποτελεσματικότητα και ευελιξία, καθώς και η φήμη ενός κυρίαρχου κράτους σημαίας, μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτιμώ ότι ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες και το πλαίσιο λειτουργίας μιας σύγχρονης ναυτιλιακής εταιρείας. Παρ' όλα αυτά, η περαιτέρω απλούστευση και βελτίωση των υπηρεσιών αποτελεί προτεραιότητά μας:

1) Προς αυτή την κατεύθυνση έχει δημιουργηθεί και ήδη λειτουργεί η μονοθυριδική εξυπηρέτηση ή αλλιώς "One-Stop-Shipping Centre", προς εξυπηρέτηση των ναυτιλιακών εταιρειών, ενώ μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους αναμένεται να ολοκληρωθεί η πλήρης

ψηφιοποίηση όλων των υπηρεσιών που παρέχονται από το υφυπουργείο Ναυτιλίας.

2) Επιπρόσθετα, αξιολογώντας ότι η συνεργασία μαζί σας είναι απαραίτητο συστατικό της προόδου και της λήψης βιώσιμων και ορθολογιστικών αποφάσεων, έχουμε προχωρήσει στη σύσταση δύο συμβουλευτικών επιτροπών, της Ενίσχυσης της Ανταγωνιστικότητας και της Ποιότητας της Κυπριακής Σημαίας, καθώς επίσης και για την Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας του Κυπριακού Ναυτιλιακού Συμπλέγματος. Συμμετοχή σε αυτές τις επιτροπές θα έχετε εσείς, όπου μέσω των εμπειριών και των γνώσεών σας, θα είναι δυνατή η παραγωγή συμβουλευτικών προτάσεων προς τον εκάστοτε υφυπουργό Ναυτιλίας».

Πράσινη μετάβαση

Όπως επεσήμανε η υφυπουργός για τη συμβολή της κυπριακής ναυτιλιακής κοινότητας προς την πράσινη μετάβαση, «στο πλαίσιο της συνεχούς παρακολούθησης των περιβαλλοντικών εξελίξεων και συμβάλλοντας στην προσπάθεια για απανθρακοποίηση της ναυτιλίας, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε πολύ πρόσφατα αναθεωρημένη σειρά πράσινων κινήτρων για την επιβράβευση πλοίων που επιδεικνύουν αποτελεσματικές μειώσεις εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Από τον Ιανουάριο του 2024, ο ετήσιος φόρος χωρητικότητας θα μειωθεί έως και 30%

Η Μαρίνα Χατζημανώλη
με τον καπετάν
Παναγιώτη Τσάκο

Γιώργος Τσαβλέρης,
Μαρίνα Χατζημανώλη,
Λου Κολλάκης

Ειρήνη Νταϊφρά,
Μαρίνα Χατζημανώλη
και Κωστής Φραγκούλης

Ο Ανδρέας Χατζηγιάννης,
το ζεύγος Χάρη και Εμιλυ Βαφειά
και η Μαρίνα Χατζημανώλη

Μιχάλης Μποδούρογλου,
Πάνος Λασκαρίδης,
Παγιέτ Παλαιολόγου

Γιώργος Προκοπίου,
Ιωάννης Κούστας

Ο Πάρης Δράγνης
με τη σύζυγό του
Πατρίτσια Δεστούνη-Δράγνη

Μαρίνα
Χατζημανώλη και
η Ελλη Πετράκη,
πρόεδρος της
WISTA
International

για κάθε πλοίο που επιδεικνύει μέτρα για τη μείωση των κλιματικών επιπτώσεων, διασφαλίζοντας ότι οι πλοιοκτίτες επιβραβεύονται για βιώσιμες ναυτιλιακές προσπάθειες».

Οι άνθρωποι

«Το πολυτιμότερο και ισχυρότερο συστατικό της κυπριακής ναυτιλίας είναι οι άνθρωποι της, είσαστε εσείς, οι επαγγελματίες του κλάδου, πρωταγωνιστές και πρεσβευτές της. Σε αυτή τη διαδρομή των 60 χρόνων θυμόμαστε και τιμούμε όλους αυτούς τους ανθρώπους που άνοιξαν τον δρόμο και συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στη δημιουργία του κυπριακού νηολογίου», επισήμανε η υφυ-

πουργός. «Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους στενούς και διαχρονικούς συνεργάτες του υφυπουργείου Ναυτιλίας όλα αυτά τα χρόνια, στην Κυπριακή Ένωση Πλοιοκτιτών και το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο, οι οποίοι από την ανάληψη των καθηκόντων μου και όχι μόνο στέκονται αρωγοί και θεματοφύλακες της προσπάθειάς μας για περαιτέρω ενίσχυση και συνεχή βελτίωση του ναυτιλιακού συμπλέγματος. Επιτρέψτε μου στο σημείο αυτό να αναφερθώ ειδικά στους Κύπριους πλοιοκτίτες που έχουν στηρίξει το κυπριακό νηολόγιο από την ίδρυσή του, αλλά και κατά την εξέλιξή του σε δύσκολες εποχές».

Η κυρία Χατζημανώλη κατέληξε λέγοντας: «Ο κ. Χαράλαμπος Μυλωνάς, η συνεισφορά του είναι πραγματικά ανεκτίμητη, ένας ακούραστος υποστηρικτής της κυπριακής ναυτιλίας, σφραγίζοντας την με την ίδρυση της Ένωσης Κυπρίων Εφοπλιστών το 1981, καθώς και με την ετοιμασία της πρώτης συλλογικής σύμβασης για ναυτικούς στα κυπριακά πλοία.

Κύριε Χατζηγιάννη, σας ευχαριστώ θερμά για όλα όσα κάνατε και συνεχίζετε να κάνετε, κυρίως από τη θέση σας ως προέδρου της Κυπριακής Ένωσης Πλοιοκτιτών. Στους κύριους Πόλυ, Νικόλα και Μαρία Χατζηγιάννου αναγνωρίζουμε τη σταθερή και διαχρονική αξία της παράδοσης, ως συνεχιστές της ισχυρής στήριξης της κυπριακής σημαίας που ξεκίνησε ο πατέρας τους, αειμνηστος Βάσος Χατζηγιάννου, ο οποίος μαζί με τα αδέρφια του Λουκά και Μιχάλη Χατζηγιάννου ήταν από τους πρωτεργάτες του κυπριακού νηολογίου. Μαζί τους και ο κύριος Κυριάκος Μούσκας, το πρώτο πλοίο των οποίων το 1960 νηολογήθηκε με κυπριακή σημαία. Η οικογένεια του κ. Μούσκα παραμένει στυλοβάτης της κυπριακής σημαίας.

Εκ μέρους του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη, σας ευχαριστούμε θερμά όλους».

Οι Έλληνες

Μεταξύ άλλων Ελλήνων που έχουν εγγρά-

ψει πλοία στο κυπριακό νηολόγιο είναι: 1) Οικογένεια Αγγελάκου (Στέφανος Αγγελάκος), Angelakos (Hellas) S.A. 2) Ευγενία Ανδριανοπούλου, Cape Shipping S.A. 3) Αγγελική Φράγκου, Navios Shipmanagement Inc 4) Οικογένεια Σφήκα (Δημήτριος, Ναταλία, Αλκιβιάδης), Dalnave Navigation 5) Ευγενία Δασκαλοπούλου, Almi Marine 6) Νικόλαος και Βασίλειος Κατσίκης, Θεόδωρος Σιγάλας, Katsikis & Sigalas 7) Ιωάννης Κούστας, Danaos Shipping Co Ltd 8) Αθανάσιος Μαρτίνος, Eastern Mediterranean Ltd 9) Αριστείδης & Φίλιππος Ευσταθίου, Efnav Company Ltd 10) Κωνσταντίνος Απόδιακος, Blue Planet Shipping 11) Δημήτριος Λεβεντάκης, Grecomar Shipping Agency Ltd 12) Πάνος Ηλιόπουλος, Ilios Shipping 13) Πάνος Λασκαρίδης, Laskaridis Shipping Co. Ltd 14) Ορέστης Γκιόκας, Navarone S.A. 15) Μάριος Ηλιόπουλος, Seajets 16) Πέτρος Παπιάς, Star Bulk Carriers Corp. 17) Χάρης Βαφειάς, StealthGas Inc. 18) Παναγιώτης Τσάκος, Tsakos Shipping & Trading S.A. 19) Δημήτριος Θεοδωράκης, Swiss Marine Inc 20) Βασίλειος Θεοχαράκης, Teo Shipping Corporation 21) Αντώνιος Παλιός, Third Millenium Shipping Ltd 22) Νικόλαος Πατέρας, Contships Management Inc. 23) Γεώργιος Προκοπίου, Dynacom Tankers Management Ltd/ Dynagas Ltd 24) Αριστείδης Πίττας, Eurobulk.

Tns
**Μαριάννας
Τζάννε**
martzanne@yahoo.com

Ρεπορτάζ

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ 550 ΥΠΕΡΣΥΓΧΡΟΝΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ

Γενναίο lifting σε όλα τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

- Ξεκινά εντός Απριλίου η πληρωμή εισιτηρίου με πιστωτική κάρτα στη γραμμή του αεροδρομίου - Τέλος του χρόνου και στο υπόλοιπο δίκτυο

Ο κόσμος επιστρέφει στις αστικές συγκοινωνίες - Αύξηση εισπράξεων έως 15% το α' δίμηνο του έτους

Από την περιδίνση της πανδημίας και τις διαχρονικές αγκυλώσεις επιχειρούν να βγουν οι αστικές συγκοινωνίες, με κύριο όπλο την αναβάθμιση του στόλου τους αλλά και τη χρήση της τεχνολογίας που υπόσχεται καλύτερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες για το επιβατικό κοινό.

Το νοικοκύρεμα των αστικών μεταφορών έρχεται με στοχευμένες παρεμβάσεις από τον όμιλο του ΟΑΣΑ και τις εταιρείες κοινωνιακού έργου (ΟΣΥ, ΣΤΑΣΥ) και περιλαμβάνει νέα υπερσύγχρονα λεωφορεία αντιρυπαντικής τεχνολογίας με χρήση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και υδρογόνου, αναβάθμιση των συρμών της Γραμμής 1 του μετρό (πρώην ΗΛΠΑΠ), αλλά και σύγχρονες

και αναβαθμισμένες υπηρεσίες τηλεματικής και ηλεκτρονικού εισιτηρίου.

Τα μέτρα επεκτείνονται στην καταπολέμηση της εισιτηριοδιαφυγής, που εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρές ρωγμές στο μέτωπο της μεγάλης μεταρρύθμισης σε όλο το δίκτυο των οδικών συγκοινωνιών (λεωφορεία και τρόλεϊ), και συνεχίζονται με παρεμβάσεις για καλύτερη προσβασιμότητα των πολιτών στα ΜΜΜ αλλά και μεγαλύτερη ευελιξία στην πρόσληψη εργαζομένων και στην πολιτική των αμοιβών που αποτελεί ισχυρό αντικίνητρο για την ανανέωση του προσωπικού (οδηγούς και τεχνίτες).

Πρόκειται για παρεμβάσεις με τις οποίες εκτιμάται ότι η κυβέρνηση θα μπορέσει να πετύχει τον στόχο της ανανέωσης 1.300 νέων λεωφορείων μέχρι το τέλος του 2027.

Νέο πρόσωπο

Το νέο πρόσωπο των συγκοινωνιών θα εγκατασταθεί στα ΜΜΜ στο τέλος της άνοιξης η ΟΣΥ, όταν θα ξεκινήσουν να κυκλοφορούν στους δρόμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης τα πρώτα 250 ολοκαίνουρια ηλεκτρικά λεωφορεία που κατασκεύασε η κινεζική βιομηχανία της Yutong. Από αυτά τα 140 προορίζονται για την Αττική. Προϋπόθεση για να μην υπάρξουν καθυστερήσεις είναι να ξεμιλοκάρει η σύμβαση για την προμήθεια των 70 φορτιστών από το Ελεγκτικό Συνέδριο, που για την δοκιμαστική λειτουργία των ηλεκτρικών λεωφορείων συντελείται με προσωρινούς 10 έως 12 φορτιστές που θα εγκατασταθούν στα αμαξοστάσια της ΟΣΥ. Θα ακολουθήσει η προμήθεια 300 οχημάτων φυσικού αερίου (έχει ήδη υπογραφεί η σύμβαση με την εταιρεία

Iveco για τα πρώτα 100) και επιπλέον 750 οχημάτων με νέα διαγωνιστική διαδικασία που αναμένεται να προκηρυχθεί ως το καλοκαίρι. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με τα 140 ηλεκτρικά λεωφορεία συν τα 300 λεωφορεία CNG (φυσικού αερίου) και τα επιπλέον 300 που θα έρθουν μέσω της σύμβασης leasing οκταετούς διάρκειας (ηλεκτρικά, Euro 6) - και θα ενταχθούν στον στόλο σταδιακά το 2025 - θα εξαφανιστούν από τους δρόμους περί τα 500 λεωφορεία τεχνολογίας EURO II που σήμερα αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των δρομολογίων με δυσκολίες και καθημερινά προβλήματα. Στον στόλο αυτό θα πρέπει να προστεθούν και 211 λεωφορεία που θα ενισχύσουν τα δρομολόγια μέσω νέας σύμβασης με ΚΤΕΛ και άλλους ιδιώτες (ταξιδιωτικά γραφεία), η οποία έχει ήδη εγκριθεί.

Σήμερα ο στόλος της ΟΣΥ περιλαμβάνει 1.600 οχήματα (μαζί με 250 τρόλεϊ), ωστόσο «μάχη» στους δρόμους είναι καθημερινά από 1.000 έως 1.150 και περί τους 3.000 οδηγούς. Από αυτούς οι 100 είναι γυναίκες, όπως η **Στέλλα Χριστοπούλου**, η οποία κρατά 18 χρόνια το τιμόνι στα λεωφορεία και σήμερα έχει εκπαιδευτεί στα ηλεκτροκίνητα οχήματα.

Η εταιρεία προσανατολίζεται επίσης στην ανάταξη των τρόλεϊ -σε συνδυασμό με την προσθήκη ράμπας πρόσβασης για ΑμεΑ- ώστε να βγουν στους δρόμους περισσότερα οχήματα και με τρόπο που να διευκολύνουν άτομα με προβλήματα κινητικότητας. Σήμερα, ενεργά είναι 200 τρόλεϊ και εκτελούν δρομολόγια μόνο 160.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της ΟΣΥ **Στέφανο Αγιόσσογλου**, ο νέος διαγωνισμός προμήθειας των οδικών συγκοινωνιών για τα 750 λεωφορεία θα περιλαμβάνει από 50 έως 100 λεωφορεία υδρογόνου. Οπως εξηγεί, η εταιρεία συμμετέχει ήδη στην πρώτη μικρή κοιλίδα υδρογόνου της χώρας, με στόχο τη δοκιμή 3-4 λεωφορείων υδρογόνου τα οποία θα έρθουν στην εταιρεία με leasing και χρηματοδότηση από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Horizon. Επικεφαλής του του επανομαζόμενου προγράμματος «Τρίτης» είναι η Motor Oil, η οποία θα αναπτύξει πρατήρια υδρογόνου.

Πληρωμή εισιτηρίου με κάρτες

Η μάχη επομένως της ανανέωσης του στόλου έχει ξεκινήσει, αλλά ο «πόλεμος» συνεχίζεται. Εάν ρωτήσει κανείς τα στελέχη του ΟΑΣΑ, της ΟΣΥ ή της ΣΤΑΣΥ για τα ποσοστά της εισιτηριοδιαφυγής, κανείς δεν μπορεί να δώσει ακριβή νούμερα.

«Εξακολουθεί να αποτελεί μια βαθιά πηληγή! Δεν έχουμε όμως ακριβή στοιχεία παρά μόνο εκτιμήσεις που μπορεί να είναι από 10% έως 20%», αναφέρει ο πρόεδρος του ΟΑΣΑ **Χριστόφορος Σαρδελής**. Για τον λόγο αυτό επικίνδυνες σημαντικές πρωτοβουλίες για να περιοριστούν οι «τρίπες» και να προχωρήσει η αναβάθμιση του συστήματος συλλογής και εκκαθάρισης κομιστρου. Οπως αναφέρει ο διευθύνων σύμβουλος του ΟΑΣΑ **Γιώργος Σπλιόπουλος**, ένα πρώτο βήμα σε αυτή την πολιτική είναι η εφαρμογή μέσα στις επόμενες μέρες της χρήσης τραπεζικών καρτών και κινητών συσκευών σε 100 έως 110 λεωφορεία που εκτελούν τα δρομολόγια από και προς το

business

• protothema.gr • newmoney.gr • ygeiamou.gr
• marieclaire.gr • olivemagazine.gr
• newsauto.gr • travel.gr • topetmou.gr • themanews.com

Γιώργος Χ. Παπαγεωργίου

infopapageorgiou@gmail.com

Ζήτω ο (εγχώριος) πλούτος

Η κυβέρνηση προβάλλει τη θετική εξέλιξη βασικών οικονομικών μεγεθών σε συνδυασμό με την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού για να δείξει ότι η οικονομία βρίσκεται σε καλό δρόμο, αφού οι εξαγωγές και οι επενδύσεις κινούνται ανοδικά, ενώ έχει προχωρήσει σε προσαρμογές του κατώτερου μισθού και «υπόσχεται» άνοδο του μέσου μισθού μέχρι το τέλος της θητείας της.

Στην αντιπολίτευση, ο ΣΥΡΙΖΑ παρουσίασε την περασμένη εβδομάδα ένα αναλυτικό οικονομικό πρόγραμμα με φορολογικές ελαφρύνσεις για φορολογούμενους και επιχειρήσεις, με έκτακτη φορολόγηση υπερκερδών των εταιρειών ενέργειας, διύλισης και εμπορίας καυσίμων καθώς και των τραπεζών, ενώ ανάμεσα σε άλλα πρότεινε και μέτρα περιορισμού των περιθωρίων κέρδους και πλαφόν στις τιμές σε τρόφιμα και βασικά βιομηχανικά αγαθά για προστατευτεί το διαθέσιμο εισόδημα.

Παρότι δεν βρισκόμαστε ενώπιον εθνικών εκλογών και δεν τίθεται ζήτημα αξιολόγησης εναλλακτικών προτάσεων, το οικονομικό ζήτημα δεν παύει να είναι καθοριστικό διότι από εκεί εξαρτάται όχι μόνο το βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων, αλλά και η θέση της χώρας στο διεθνές περιβάλλον.

Η Ελλάδα πράγματι παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης (μεγέθυνση του παραγόμενου προϊόντος, ΑΕΠ) και ο πληθωρισμός βρίσκεται σε υποχώρηση εδώ και περίπου έναν χρόνο, αλλά υπάρχουν ορισμένα καμπανάκια που δείχνουν ότι το παραγωγικό πρότυπο της χώρας δεν έχει αλλάξει. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η οικονομική μεγέθυνση συνεχίζει να προκύπτει κατά συντριπτικό ποσοστό από την κατανάλωση, ενώ και οι επενδύσεις αυξάνονται κυρίως λόγω των κατοικιών (+29%), των κατασκευών (+5%) και των μεταφορών (+17%), ενώ μειώθηκαν εκείνες οι οποίες υποστηρίζουν την εγχώρια παραγωγή (ήτοι, εξοπλισμός τεχνολογίας, πληροφορικής και άλλα μηχανήματα, τομείς όπου οι επενδύσεις υποχώρησαν κατά 3%).

Συνολικά, οι επενδύσεις «έδωσαν» το 14,3% της οικονομικής ανάπτυξης (έναντι 21,3% μέσου όρου στην Ευρωζώνη), ενώ η ιδιωτική κατανάλωση συνέβαλε με το συντριπτικό ποσοστό αυτής της ανάπτυξης, περίπου 70% (έναντι περίπου 55% στην Ευρωζώνη).

Τα στοιχεία αυτά υποδηλώνουν ότι να μιν οι επενδύσεις που είχαν καταρρεύσει μετά το 2010 ανακάμπτουν μετά το 2020, αλλά η ανάκαμψη αυτή παρουσιάζει όμοια χαρακτηριστικά με εκείνα της περιόδου που προηγήθηκε της πτώχευσης.

Καταγράφεται και πάλι μεγάλη εξάρτηση της οικονομίας από τα ακίνητα και την οικοδομή, καθώς και από τον τουρισμό, ενώ ένα υπερβολικά μεγάλο ποσοστό της οικονομικής δραστηριότητας τροφοδοτείται από την εγχώρια κατανάλωση. Οι εξαγωγές, παρότι αυξάνονται, παραμένουν σε χαμηλό ποσοστό σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Βεβαίως, προ μνημονίων η αγορά ακινήτων τροφοδοτήθηκε από τη «φούσκα» των δανείων, η οποία δημιούργησε τα κόκκινα δάνεια, ενώ τώρα ρόλο παίζουν οι επενδύσεις από το εξωτερικό και η ζήτηση για βραχυχρόνιες μισθώσεις, καθώς και η εξαγορά ακινήτων, ξενοδοχείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που βγαίνουν σε πλειστηριασμό. Πόσο διατηρήσιμο και ανθεκτικό είναι όμως αυτό το μοντέλο;

Ο τουρισμός δεν παύει να είναι πολύ σημαντικός, ίσως ο σημαντικότερος βραχίονας οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης στη χώρα μας, αλλά δεν έχει συνδεθεί με την εγχώρια παραγωγή και τα ελληνικά προϊόντα. Στη γειτονική μας Ιταλία, για παράδειγμα, στους τουριστικούς προορισμούς προσφέρονται προϊόντα και υπηρεσίες εστίασης κατά 70% εγχώριας προέλευσης, ενώ στην Ελλάδα μας είναι μάλλον το αντίστροφο.

Δεν αρκεί η κυβέρνηση να εφνοχάζει από το γεγονός ότι ο ρυθμός αύξησης του ελληνικού ΑΕΠ (που ήταν 2% πέρυσι, αντί για το προϋπολογισμένο 2,4%) είναι τετραπλάσιος από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, αλλά να παρουσιάσει σχέδιο για τον τρόπο με τον οποίο η αύξηση θα είναι τέτοια που θα καλύψει τη μεγάλη απόσταση από την Ε.Ε. και, κυρίως, τον τρόπο με τον οποίο θα ενισχυθεί η ελληνική παραγωγή σε όλο το φάσμα της οικονομίας.

Από την πλευρά της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ο ΣΥΡΙΖΑ με το πρόγραμμα που παρουσίασε αφενός επικρίνει να δώσει ένα στίγμα τεχνοκρατικής και πολιτικής επίδρασης, δεδομένου ότι οι προτάσεις του συνοδεύονταν από αναλυτικούς υπολογισμούς για την προέλευση των εσόδων που θα χρηματοδοτήσουν τις παρεμβάσεις. Προφανώς είχε επίσης στόχο να δώσει ένα αριστερό πολιτικό στίγμα, επικεντρώνοντας στην προστασία της αγοραστικής δύναμης και της αναδιανομής εισοδήματος, που αποτελούν ιστορικές αξίες της Αριστεράς και της Σοσιαλδημοκρατίας, προφανώς για να οριοθετήσει την πολιτική του ταυτότητα στον συγκεκριμένο χώρο ο οποίος είναι κατακερματισμένος.

Το μεγάλο ζητούμενο, όμως, για την ελληνική οικονομία είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση και ένα σχέδιο για την παραγωγή και δημιουργία εγχώριου πλούτου - όχι μόνο πλούσιων - με τη μορφή απασχόλησης, καλών αμοιβών, αλλά και υγιούς επιχειρηματικής κερδοφορίας. Εκεί θα κριθούν τα οικονομικά προγράμματα όλων των πολιτικών δυνάμεων σε μια περίοδο όπου όλες οι χώρες «ανακαλύπτουν» ξανά ότι χρειάζονται στοιχειώδη επάρκεια σε βασικούς τομείς, στον τομέα της αγροτικής παραγωγής, αλλά και στην εγχώρια παραγωγή προϊόντων που αποδίδουν υψηλό εισόδημα και κέρδη (υψηλή προστιθέμενη αξία) στους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις.

leaks

Τέλος με τα Airbnb

«Τελειώσαμε με τις νομοθετικές παρεμβάσεις για τα Airbnb... Τουλάχιστον μέχρι να δούμε τι κάναμε», λέει κορυφαία κυβερνητική πηγή σχολιάζοντας σενάρια ότι έρχονται κι άλλα περιοριστικά μέτρα. Η λογική είναι ότι δεν μπορεί να αλλάξει ο νόμος κάθε δύο μήνες χωρίς να έχει φανεί ο αντίκτυπος στην αγορά. Αλλωστε στην κυβέρνηση περιμένουν να δουν τη σχετική μελέτη για το αν υπάρχουν επιπτώσεις στην κτηματαγορά. Και αν υπάρχει λόγος, ο φάκελος ίσως ξανανοίξει από Σεπτέμβριο. Αν υπάρχει λόγος!

Στ.Κρ.

Οι σύμβουλοι

Τους συμβούλους των 14 περιφερειακών αεροδρομίων που δόθηκαν στη Fraport θα αξιοποιήσει το Υπερταμείο για την εκμετάλλευση των υπόλοιπων 22 περιφερειακών αεροδρομίων που βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιό του. Το «πακετάρισμα» από τους έμπειρους συμβούλους θα γίνει αφού πρώτα η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) φιλοτιμηθεί να δώσει τα απαραίτητα στοιχεία της επιβατικής κίνησης αλλά κι άλλες πολύτιμες πληροφορίες που θα βοηθήσουν τον διαγωνισμό, κάτι που μέχρι σήμερα φαίνεται να συναντά σημαντικές δυσκολίες. Ο νέος διαγωνισμός θα παντρέψει χαρακτηριστικά αεροδρομίων με αυξημένη επιβατική κίνηση αλλά και άλλα λιγότερο εμπορικά

αεροδρόμια της νησιωτικής και ηπειρωτικής χώρας και δεν αναμένεται να τρέξει πριν από το 2025.

Μ. Τζ.

Ελεγχοι και καθυστερήσεις

Από τη βάση των ελέγχων του Ταμείου Ανάκαμψης πέρασαν τις προηγούμενες μέρες οι υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο έλεγχος αφορούσε τα έργα που υλοποιεί το υπουργείο και χρηματοδοτούνται από το RRF και την τήρηση των οροσήμων που αποτελούν βασική προϋπόθεση για την εκταμίευση των πόρων. Οι εμπειρογνώμονες του Ταμείου Ανάκαμψης που επισκέφθηκαν τη Μεσογείων έδειξαν την προσοχή τους στο «Εξοικονομώ 2023» αλλά και στα έργα αποθήκευσης ενέργειας. Αν και ο δεύτερος κύκλος του προγράμματος ενεργειακής θωράκισης των κτιρίων έχει ξεκινήσει, θα πρέπει μέσα στον επόμενο μήνα να προχωρήσει και η έγκριση των αιτήσεων. Επιφυλακτικοί εμφανίστηκαν οι αξιωματούχοι της Κομισιόν για τα έργα αποθήκευσης και τους χρόνους υλοποίησης που θα πρέπει να ολοκληρωθούν έως το 2026 για να λάβουν τη λειτουργική ενίσχυση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Οι σχετικοί διαγωνισμοί υλοποιούνται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Ο πρώτος ολοκληρώθηκε πέρυσι τον Αύγουστο, όμως ο δεύτερος έκλεισε πριν από έναν μήνα και ο τρίτος αναμένεται να προκηρυχτεί έως τα τέλη Μαρτίου. Ωστόσο οι καθυστερήσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα, οι οποίες φτάνουν τον 1-1,5 χρόνο, αποτελούν ζητούμενο αν θα προλάβουν όλα τα

έργα που θα προκριθούν από τους τρεις διαγωνισμούς να κατασκευαστούν εντός της επόμενης τριετίας ώστε να μη μείνουν κονδύλια αναξιοποίητα.

Μ. Τζ.

Με τον Giannis

Στο Λος Άντζελες βρέθηκε την περασμένη εβδομάδα ο δρ **Νίκος Τσάκος** με τη σύζυγό του **Σίλια Κριθαριώτη**, προσκεκλημένοι στην 96η απονομή των Βραβείων Οσκαρ. Η διεθνούς φήμης Ελληνίδα σχεδιάστρια έντυσε για μία ακόμη χρονιά διάσημες κυρίες του θεάματος - ανάμεσά τους τη **Μαρία Μενούσος**. Στο Ξενοδοχείο που έμενε το ζευγάρι είχε καταλύσει και η αποστολή των Μιλγουόκι Μπακς, οι οποίοι έπαιξαν και νίκησαν τους Λος Άντζελες Κλίπερς. Στο γυμναστήριο του Ξενοδοχείου ο Νίκος Τσάκος είχε απρόσμενη συνάντηση με τον **Γιάννη Αντετοκούμπο**, τον κορυφαίο παίκτη του NBA. Αφού έπασαν κουβέντα περί μπάσκετ, ο Giannis προσκάλεσε τον Έλληνα πλοιοκτίτη να πάρει μια γεύση από το πρόγραμμα εκγύμνασης της ομάδας. Ο Νίκος Τσάκος δέχτηκε την πρόσκληση και πήρε μέρος στο πρόγραμμα των επαγγελματιών του NBA εκπληθύνοντας ευχάριστα τους... όψιμους συμπαίκτες του με την πολύ καλή φυσική του κατάσταση.

ΜΗΤΣΑΜ

Καραβισιος

«Σας προτείνω να πιείτε από τον καφέ που σας προσφέρουμε και έχετε μπροστά σας. Σας διαβεβαιώνω ότι είναι πολύ καλός», παρότρυνε χαμογελώντας τους δημοσιογράφους ο υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής **Χρήστος Στυλιανίδης** στη διάρκεια της πρόσφατης συνέντευξης Τύπου. «Καραβισιος;», ακούστηκε να ρωτάει κάποιος, με τον υπουργό να απαντάει: «Κάνετε λάθος. Εδώ και χρόνια ο καφές στα καράβια είναι πολύ καλός. Βρίσκεis καλό καφέ πλέον».

ΜΗΤΣΑΜ

Υποναύαρχος

Σε υποναύαρχο του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής προήχθη ο **Νίκος Λαγκαδιανός**, διευθυντής του Επιτελικού Γραφείου του υπουργού Ναυτιλίας Χρήστου

Στυλιανίδη μετά τις τελευταίες ετήσιες τακτικές κρίσεις του Σώματος. Ο υποναύαρχος πλέον Ν. Λαγκαδιανός είναι γνωστός σε όλους τους ναυπλιακούς και μη συντάκτες ως ο μακροβιότερος εκπρόσωπος Τύπου του Σώματος, έχοντας μάλιστα διαχειριστεί επικοινωνιακά με αρτιότητα σειρά εξαιρετικά σοβαρών περιστατικών κατά τη διάρκεια της θητείας του στο Γραφείο Τύπου.

ΜΗΤΣΑΜ

Διάκριση

Διεθνής διάκριση κύρους στο Λονδίνο: το βραβείο της Καλύτερης Ευρωπαϊκής Εταιρείας Παροχής Συμβουλευτικών και Κτηματομεστικών Υπηρεσιών - Best Real Estate Consultancy & Agency 2023-24- απέσπασε τον περασμένο μήνα η Αθηναϊκή Οικονομική. Η εταιρεία, την οποία ίδρυσε και διευθύνει η κυρία **Δίκα Αγαπητίδου**, είχε αναδειχθεί

επίσης προ οκταμήνου ως καλύτερη εταιρεία στον κλάδο της στην Ελλάδα. Με έδρα τη Μεγάλη Βρετανία, τα International Property Awards αξιολογούν κάθε χρόνο τους top επαγγελματίες του real estate σε παγκόσμια κλίμακα μέσω διαδικασίας αξιολόγησης από επιτροπή αποτελούμενη από περισσότερους από 50 επιλεκτους και συμπληρωματικούς ως προς τη γνώση και ειδικότητα εμπειρογνώμονες. Οι νικητές προκρίνονται με βάση κριτήρια αριστείας και απτής επαγγελματικής ικανότητας και υπευθυνότητας. Στην Αθηναϊκή Οικονομική, η οποία πρόσφατα έκλεισε 30 χρόνια αδιάλειπτης λειτουργίας και εκπροσωπεί στη χώρα μας την JLL, μία από τις εμβληματικότερες διεθνείς εταιρείες real estate, το βραβείο είχε ξανά απονεμηθεί το 2019-20.

ΣΤ.Σ.

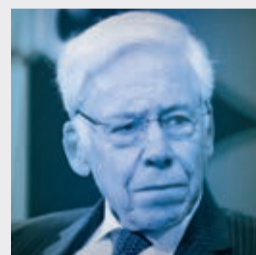
ΠΑΕΙ ΚΑΙ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ

Ενα σχέδιο που είχε ήδη πρωτοεκφραστεί προ πανδημίας φαίνεται ότι ωριμάζει σταδιακά. Ο λόγος για το πλάνο της Sani/Ikos να ταξιδέψει και πέρα από τη Μεσόγειο, όπως είπε ο ίδιος ο Ανδρέας Ανδρεάδης από το βήμα του συνεδρίου του «Greece Talks» που πραγματοποιήθηκε την περασμένη Πέμπτη στη Θεσσαλονίκη. «Μεγαλώνουμε στη Μεσόγειο και πιθανότατα θα πάμε και στην Καραϊβική», δήλωσε ο CEO του ομίλου, που μέσω των εμπορικών σημάτων του Sani Resort και Ikos Resorts αναπτύσσει και λειτουργεί πάνω από 3.450 δωμάτια και σουίτες σε 12 ιδιόκτητα ξενοδοχειακά συγκροτήματα στην Ελλάδα και την Ισπανία, τα οποία συγκαταλέγονται στα κορυφαία resorts πολυτελείας διεθνώς. Ο όμιλος έχει εξασφαλίσει νέα επενδυτικά έργα δυναμικότητας σχεδόν 1.000 δωματίων, σουιτών και βιλών για την επέκταση του brand Ikos στην Ελλάδα (Κρήτη) και την Πορτογαλία (Αλγκάρβε), ενώ και νέοι προορισμοί βρίσκονται στα σχέδια.

ΣΤ.Σ.

Το «θρίλερ» της Ελλάδας

Τον χειμώνα του 2012 τον θυμούνται πολλοί σαν εφιάλτη -ή και «κατάρρα»- στην οικονομική ιστορία της χώρας. Το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων (PSI), όμως, ήταν η μεγαλύτερη αναδιάρθρωση χρέους στον κόσμο, που ισοδυναμούσε με 107 δισ. ευρώ ή σχεδόν το 50% του ΑΕΠ της χώρας, μείωσε 60% το ετήσιο βάρος πληρωμών σε τόκους και επέκτεινε τη μέση διάρκεια του ελληνικού χρέους από 5 σε 17 χρόνια. Βασικός πρωταγωνιστής της επιχείρησης «Ελληνικό Χρέος» ήταν ο τότε επικεφαλής του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου (IIF) **Τσαρλς**

Νταλάρα που διαπραγματεύτηκε το PSI. Λίγο αργότερα (το 2015), ο Νταλάρα έκανε βιβλίο το θρίλερ της διαπραγμάτευσης εκείνης στο πλαίσιο του Β' Μνημονίου. Εννιά χρόνια όμως μετά το «Euroshock: Ο αγώνας για τη διάσωση της Ελλάδας, την αποφυγή μιας παγκόσμιας κατάρρευσης και τη δημιουργία μιας Ενωμένης Ευρώπης», επανέρχεται με νέο βιβλίο που κάνει ήδη διεθνή καριέρα! Παρουσιάζει το

παρασκηνίο αλλά και την εξέλιξη που είχε εκείνη η απόφαση-σοκ. Ο τίτλος τα λέει ίσως όλα: «Euroshock: Πώς η μεγαλύτερη αναδιάρθρωση χρέους στην Ιστορία βοήθησε να σωθεί η Ελλάδα και να διατηρηθεί η Ευρωζώνη». Στις 500 σελίδες του βιβλίου (διπλάσιες από τις 250 που είχε το πρώτο) ο Νταλάρα φέρνει στο προσκήνιο πολλά περισσότερα στοιχεία της εποχής εκείνης. Και μόνο αυτό δείχνει ότι -σε απόσταση από τα γεγονότα πλέον- έχει πολλά να πει για μια ιστορία που απασχολεί πολλούς και δεν έχει τελειώσει ακόμα...

ΚΠΛ

Τα επιτόκια του ευρώ πρέπει να μειωθούν 4 φορές μέσα στο έτος

«Πρέπει να αρχίσουμε να μειώνουμε τα επιτόκια σύντομα ώστε η νομισματική μας πολιτική να μη γίνει πολύ περιοριστική», δήλωσε,

σύμφωνα με το Bloomberg, ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας σε συνέντευξή του στο Λονδίνο. «Είναι σκόπιμο», είπε ο κ.

Στουρνάρας, «να γίνουν δύο μειώσεις επιτοκίων πριν από τις καλοκαιρινές διακοπές», προσθέτοντας πως άλλες δύο μειώσεις πρέπει να γίνουν πριν από

το τέλος του έτους. Δήλωσε επίσης ότι «η οικονομική ανάπτυξη στη ζώνη του ευρώ είναι πολύ ασθενέστερη απ' ό,τι αναμενόταν και οι κίνδυνοι

είναι προς τα κάτω, ενώ ο πληθωρισμός έχει μειωθεί σημαντικά και οι κίνδυνοι είναι ισορροπημένοι», τονίζοντας με έμφαση πως «δεν με πείθει καθόλου το

επιχείρημα ότι δεν μπορούμε να μειώσουμε τα επιτόκια προτού το κάνει η Fed - και σχεδόν όλοι οι συνάδελφοί μου συμφωνούν με αυτό».

insiders

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 2024

Γρηγόρης Νικολόπουλος

nikolopoulos@reporter.gr

ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ΠΡΟΣ ΕΚΤ (ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ): ΜΕΙΩΣΤΕ ΓΡΗΓΟΡΑ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Ο διοικητής της Τραπεζής της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας δήλωσε προχθές ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πρέπει να μειώσει τέσσερις φορές φέτος τα επιτόκια του ευρώ. Οι δυο πρώτες μειώσεις, είπε, πρέπει να γίνουν πριν από το καλοκαίρι. Ο Στουρνάρας είναι ένας από τους λίγους κεντρικούς τραπεζίτες, αν όχι ο μόνος, ο οποίος κάνει δημόσιες δηλώσεις εκφράζοντας την προσωπική του άποψη, παρόλο που δεν συμφωνούν όλοι οι κεντρικοί τραπεζίτες με τις απόψεις του. Η ΕΚΤ αποφεύγει μέχρι τώρα τη μείωση των επιτοκίων, παρά το γεγονός ότι η αποκλιμάκωση του ευρωπαϊκού πληθωρισμού προς το 2%, που είναι ο στόχος, είναι πλέον ορατή. Μία από τις δικαιολογίες των Ευρωπαίων κεντρικών τραπεζιτών είναι ότι περιμένουν να δουν τι θα κάνει η αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα, η Fed. Και επ' αυτού ο Στουρνάρας επισημαίνει ότι δεν χρειάζεται οι Ευρωπαίοι να περιμένουν τη Fed διότι η ευρωπαϊκή οικονομία έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα ευάλωτη και ότι η ανάπτυξη στην Ε.Ε. είναι ασθενική. Συνεπώς, υποστηρίζει, η νομισματική πολιτική της Ε.Ε. δεν πρέπει να είναι τόσο ασφυκτική για την οικονομία και πρέπει να χαλαρώσει.

Πολλοί πιστεύουν ότι από την αρχή η ΕΚΤ της Λαγκάρντ έκανε μέγα λάθος να αυξήσει τα επιτόκια αφού

δεν θα μπορούσε ούτως ή άλλως μέσω των αυξημένων επιτοκίων να ανακόψει την αύξηση των τιμών που οφειλόταν στον πόλεμο της Ουκρανίας. Απλώς θα έριχνε την Ευρώπη σε ύφεση. Και αυτό τελικά πέτυχε η Λαγκάρντ, να περιορίσει τον ρυθμό ανάπτυξης, να ρίξει ορισμένες οικονομίες σε ύφεση και τελικά να συντηρήσει τις τιμές ψηλά, αφού η αύξηση του κόστους δανεισμού των επιχειρήσεων από μόνη της εμποδίζει τη μείωση των τιμών των προϊόντων και των υπηρεσιών. Ήταν σαφέστατα μια λανθασμένη παρέμβαση αυτή της ΕΚΤ, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρόκειται περί λάθους. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες είδαν ξαφνικά τα κέρδη τους να αυξάνονται ελέω ΕΚΤ, χωρίς να κάνουν τίποτα. Δεν αύξησαν τις δουλειές τους, δεν βελτίωσαν την αποτελεσματικότητά τους, αυξήθηκε μόνο η διαφορά επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων, με αποτέλεσμα να βγάζουν τσάμπα χρήμα. Οι ελληνικές τράπεζες ευνοήθηκαν ιδιαίτερα από αυτή την αύξηση του επιτοκίου χορηγήσεων διότι απλούστατα δίνουν μηδενικό επιτόκιο στις καταθέσεις, πέραν αυτών με μεγάλα ποσά κλεισμένα σε προθεσμία για δυο-τρία χρόνια. Οι καταθέσεις Ταμειοφυλάκιου που αφορούν περισσότερο από το 90% των καταθέσεων δεν εισπράτουν επιτόκιο, αντίθετα η χρήση τους έχει κόστος προμηθειών - τεράστιο και απαράδεκτο.

Τα αποτελέσματα των ελληνικών τραπεζών ευνοήθηκαν πολύ λοιπόν από την αύξηση των επιτοκίων και τώρα πανηγυρίζουν για την καλή διαχείριση που έκαναν. Όμως αφήνουν τη συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων (τις μικρές και τις μεσαίες) χωρίς χρηματοδότηση, δανείζουν μόνο μεγάλες επιχειρήσεις που δεν χρειάζονται δάνεια - και σταμάτησαν πλέον να παίρνουν - και εκμεταλλεύονται τους ανήμπορους να αντιδράσουν καταθέτες Ταμειοφυλάκιου.

Το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα επίσης είναι σε κακή κατάσταση συγκρινόμενο με το αμερικανικό, η δε ευρωπαϊκή οικονομία είναι κουρασμένη και αναπτύσσεται με αστείο ρυθμό σε σχέση με τους εκτός Ευρώπης ρυθμούς ανάπτυξης πολύ δυναμικότερων οικονομιών.

Οι παραινέσεις Στουρνάρα για μείωση των επιτοκίων γρήγορα και αποφασιστικά δεν γίνονται για να στηρίξουν την ελληνική οικονομία μόνο -η οποία αναμφίβολα θα ευνοηθεί- αλλά και όλες τις ευρωπαϊκές οικονομίες οι οποίες υποφέρουν από τον συνδυασμό σφικτής νομισματικής πολιτικής και πολιτικών δημοσιονομικής συγκράτησης. Αν σε αυτά τα «φρένα» προσθέσει κανείς την υπερ-ρύθμιση των ευρωπαϊκών οικονομιών από τη γραφειοκρατία των Βρυξελλών, το κόστος

της πράσινης πολιτικής που πνίγει τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες και τα νοικοκυριά, και την αδυναμία της Ε.Ε. να ενωθεί οικονομικά και πολιτικά, καταλήγουμε να είναι η πρώην κραταιά Ευρώπη ένας αδύναμος πόλος της παγκόσμιας οικονομίας.

Υπό αυτές τις συνθήκες η αύξηση της δύναμης των ακραίων πολιτικών τάσεων και των ακραίων απόψεων που διαπιστώνεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες -και που θα τη δούμε και στην Ελλάδα πολύ σύντομα- θέτει σε αμφισβήτηση τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες και τα ευρωπαϊκά ιδεώδη.

Η επιτάχυνση της ανάπτυξης στην Ευρώπη προκειμένου να μειωθούν τα χρίσματα των αντισυστημικών ακραίων φωνών και να βελτιωθούν οι οικονομικές συνθήκες για τους Ευρωπαίους θα πρέπει να είναι προτεραιότητα όλων των πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της νομισματικής που ασκείται από την ΕΚΤ. Και σε αυτό το πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη όλες αυτές τις πολιτικές και οικονομικές πιτυχές, μιλάει ο Στουρνάρας και τολμά να βγει δημόσια προωθώντας απόψεις που δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την ΕΚΤ και για τις οποίες δίνονται ακόμη εσωτερικές «μάχες» μεταξύ των κεντρικών τραπεζιτών που εκπροσωπούν τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης (ιέρακες) και του ευρωπαϊκού Νότου (περιστερές).

ΕΝΤΟΚΩΣ

Αλέξανδρος Κασιμάτης

akasimatis@protothema.net

➤ Σύμφωνα με το Bloomberg, ο Ντόναλντ Τραμπ, εφόσον κερδίσει τις εκλογές του Νοεμβρίου, στο πλαίσιο των επαφών που κάνει για να στελεχώσει την κυβέρνησή του έχει συζητήσει να ορίσει υπουργό Οικονομικών τον Τζον Πόλσον, τον μεγαλύτερο σήμερα μέτοχο της Τράπεζας Πειραιώς.

➤ Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι μετά τη σημαντική πρόοδο που έχουν σημειώσει οι ελληνικές τράπεζες και την κερδοφορία τους που άγγιξε τα 4 δισ. ευρώ, ο SSM θα ανάψει πράσινο φως για τη διανομή φέτος μερισμάτων για τη χρήση 2023. Η έγκριση αναμένεται να δοθεί κατά το επόμενο δίμηνο και, όπως έχουν προαναγγείλει οι διοικήσεις, η Εθνική σκοπεύει να διανείμει το 25% με 30% των κερδών, η Eurobank το 25%, η Alpha Bank το 20% και η Τράπεζα Πειραιώς το 10%. Εφόσον ο SSM εγκρίνει τη διανομή θα είναι η πρώτη φορά έπειτα από 12 χρόνια όπου οι τράπεζες θα δώσουν στους μετόχους τους μερίσμα. Με βάση την περσινή κερδοφορία, υπολογίζεται ότι συνολικά θα διανεμηθούν περίπου 850 εκατ. ευρώ.

➤ Με τον αέρα που έδωσε η επιτυχημένη αποεπένδυση του ΤΧΣ και το χαρτί της ισχυρής κερδοφορίας που παρουσίασαν το 2023, οι CEO των συστημικών τραπεζών συμμετείχαν αυτήν την εβδομάδα στο μεγαλύτερο χρηματοοικονομικό road show που διοργανώνει κάθε χρόνο η Morgan Stanley στο Λονδίνο.

